

UNODC

United Nations Office on Drugs and Crime

**STERILIOS ŠVIRKŠTIMO ĮRANGOS PRIEINAMUMO
VAISTINĖSE TYRIMAS**

**Doc. Dr. Romualdas Gurevičius
Dr. Loreta Stonienė**

**2008
Vilnius**

Turinys

SANTRUMPOS	3
VARTOJAMOS SĄVOKOS IR JŲ APIBRĖŽIMAI	4
PADĖKA	5
SANTRAUKA	6
ĮVADAS	10
TYRIMO TIKSLAS	17
TYRIMO UŽDAVINIAI	17
METODIKA	17
TIRIAMASIS KONTINGENTAS	17
TYRIMO EIGA.....	18
TYRIMO METODAI.....	18
DUOMENŲ APDOROJIMAS	20
1. ŠNV TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ	21
IŠVADOS	36
2. VAISTININKŲ TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ.....	38
IŠVADOS	78
APIBENDRINIMAS IR REKOMENDACIJOS	80
REZULTATŲ IR REKOMENDACIJŲ APTARIMAS	82
TYRIMO REZULTATŲ PRISTATYMAS.....	82
PILOTINĖS PASKAITOS ĮVERTINIMAS	83
LITERATŪROS SĄRAŠAS	85
PRIEDAI	87

Santrumpos

AIDS – akvizitinis (įgytas) imunodeficito nepakankamumo sindromas
ANOVA – angl. Analysis of Variance (dispersinė analizė)
df – laisvės laipsnių skaičius
F – Fišerio kriterijus
GVP – geros vaistinės praktikos nuostatai
ES – Europos Sąjunga
JTO – Jungtinių Tautų Organizacija
JMP – angl. John's Macintosh Project, šiuolaikinis statistinis duomenų apdorojimo paketas su išvystytomis gautų rezultatų vizualizacijos galimybėmis
LAC – Lietuvos AIDS centras prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos
ll – laisvės laipsnis
NEP – angl. needle-exchange programme (švirkštų keitimo programa)
NSEP – angl. needle-syringe-exchange programme (adatu-švirkštų keitimo programa)
NKD - Narkotikų kontrolės departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės
MA – mobilus autobusiukas
MMP – angl. methadone maintenance programme (pakaitinė terapija metadonu)
PI – pasikliautiniai intervalai
SD – standartinis nuokrypis
SPSS – angl. Statistical package for Social Sciences (Statistinis socialinių mokslų paketas)
ŠNV – švirkščiamus narkotikus vartojantis asmuo
UNODC – Jungtinių Tautų Narkotikų ir nusikalstamumo biuras
UNAIDS – Jungtinių Tautų AIDS programa
UNGASS – Jungtinių Tautų generalinė asamblėja ŽIV/AIDS klausimams
ŽIV – žmogaus imunodeficito virusas
ŽSK – žemo slenksčio kabinetas
 \bar{x} - vidurkis
 χ^2 - Chi kvadrato kriterijus

Vartojamos sąvokos ir jų apibrėžimai

Adatų ir švirškštų keitimo paslaugos – naudotų adatų ir švirškštų keitimas į sterilius švirškščiamąsias narkotines ir psichotropines medžiagas vartojantiems asmenims, siekiant užkirsti kelią su narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimu susijusioms krauju plintančioms infekcijoms, tokioms kaip ŽIV, virusiniai hepatitai B, C, tuberkuliozė bei lytiškai plintančioms ir kitoms infekcijoms (toliau – infekcijos).

Narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalos mažinimo programos – tai įstaigos ar organizacijos patvirtintos programos, kurių vykdymo metu švirškščiamuosius narkotikus vartojantiems asmenims ir jų partneriams teikiamos numatytos nemokamos sveikatos priežiūros ir socialinės paslaugos.

Narkotinės ir psichotropinės medžiagos (toliau – narkotikai) – į Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus kontroliuojamų medžiagų sąrašus įrašytos gamtinės ar sintetinės medžiagos, kurios dėl kenksmingo poveikio ar piktnaudžiavimo jomis sukelia sunkų žmogaus sveikatos sutrikimą, pasireiškiantį asmens psichine ir fizine priklausomybe nuo jų, ar pavoju žmogaus sveikatai.

Mobiliosios paslaugos – gatvės darbuotojų teikiamos žalos mažinimo paslaugos už įstaigos ar organizacijos ribų paslaugų gavėjams (gatvėse, būriavimosi ar kt. vietose).

Rizikinga elgsena – narkotikų švirškštėjimas, švirškštėjimas naudotomis adatomis ir švirškštais, nesaugūs lytiniai santykiai (su nepažįstamu ar mažai pažįstamu asmeniu be apsaugos priemonių, dažna partnerių kaita), seksualinių paslaugų teikimas ir kitas elgesys, susijęs su narkotikų vartojimu ir keliantis grėsmę sveikatai.

Švirškščiamuosius narkotikus vartojantys asmenys (toliau – paslaugų gavėjai) – tai asmenys (pacientai / klientai), kurie ne gydymo tikslais švirškščiasi narkotines ir psichotropines medžiagas į veną, raumenis, paodį bei dėl savo rizikingos elgsenos turi didžiausią riziką užsikrėsti krauju plintančiomis (ŽIV, virusiniai hepatitai B, C), lytiškai plintančiomis infekcijomis, tuberkulioze.

Švirškštėjimosi priemonės – tai priemonės, naudojamos narkotikams susišvirškšti (dažniausiai adatos ir švirškštai).

Žalos mažinimas – programos, kuriomis siekiama sumažinti galimas su narkotikų vartojimu ir rizikinga elgsena susijusias neigiamas medicinines, socialines, ekonomines, teisines pasekmes visuomenei ir asmeniui.

Žemo slenksčio paslaugos – mobilios arba žemo slenksčio paslaugų kabinete teikiamos paslaugos, skirtos švirškščiamąsias narkotines ir psichotropines medžiagas vartojantiems asmenims, siekiant užtikrinti pirmąjį narkotikų vartotojų ir jų artimųjų kontaktą su sveikatos priežiūros ir / ar socialine sistema.

Žemo slenksčio paslaugų kabinetas (toliau - kabinetas) – tai mobilus ar stacionarus kabinetas, kuriame teikiamos Apraše (Žin., 2006, 77-3020) numatytos nemokamos sveikatos priežiūros ir socialinės paslaugos.

Padėka

Tyrėjai dėkoja Farmacijos departamento prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriui Linui Mažeikai ir Lietuvos AIDS prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – LAC) centro direktoriui doc. Dr. Sauliui Čaplinskui už politinį palaikymą ir pagalbą kreipimosi laišku paskatinant vaistininkus dalyvauti tyrime, LAC Epidemiologinės priežiūros skyriaus vedėjai gydytojai Irmui Čaplinskienei, Koalicijos „Galiu gyventi“ administracijos direktorei Jurgitai Poškevičiūtei, Centrinės ir Rytų Europos žalos mažinimo tinklo direktorei Ramintai Štuikytei, Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos projektų vadovei Janinai Kulšienei, NVO „Tavo Drugys“ narei Irinai Skriabinai už pagalbą ir komentarus sudarant tyrimo anketas, UAB „Eurovaistinė“ Farmacinės veiklos ir kokybės kontrolės departamento direktorei Astai Šerkšnienei už leidimą ir pagalbą atliekant tyrimą, Camelia vaistinių ir Šeimos vaistinių grupei už leidimą atlikti tyrimą bei visiems vaistininkams, sutikusiems dalyvauti tyrime.

Už bendradarbiavimą atliekant tyrimą dėkojame Vilniaus priklausomybės ligų centro Socialinės pagalbos ir prevencijos skyriaus vedėjai Aušrai Malinauskaitei, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Alytaus komiteto Socialinių ligų anoniminio konsultavimo centro „Pasitikėjimas“ vadovei Raimondai Cikanienei ir Labdaros paramos fondo „Vilties švyturys“ direktoriui Albertui Lučūnui.

Ypač dėkojame projekto įkvėpėjoms Jungtinių Tautų Narkotikų ir nusikalstamumo biuro Baltijos šalims vadovei Signei Rotbergai ir projekto vadovei Lietuvai Rūtai Janulevičienei už galimybę atlikti tokio lygio tyrimą bei nuolatinį palaikymą.

Santrauka

2008 m. liepos – spalio mėnesiais Jungtinių Tautų Narkotikų ir nusikalstamumo biuro (toliau – UNODC) užsakymu, vykdant projektą „ŽIV/AIDS prevencija ir priežiūra tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų (ŠNV) bei nuteistųjų Lietuvoje, Estijoje ir Latvijoje“ atliktas vaistininkų ir švirkščiamųjų narkotikų vartotojų tyrimas, kurio tikslas – įvertinti sterilios švirkštimosi įrangos įsigijimo vaistinėse poreikius ir galimybes bei parengti rekomendacijas dėl vaistinių dalyvavimo ŽIV/AIDS prevencijoje tarp ŠNV.

Vilniuje buvo atliktas atrankinis vaistininkų tyrimas, Alytuje ir Visagine – ištinis tyrimas, kurio metu buvo apklausti 323 farmacininkai, iš jų 251 Vilniuje, 16 Visagine ir 56 Alytuje. Švirkščiamųjų narkotikų vartotojų (toliau – ŠVN) tyrimą atliko Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Alytaus komiteto Socialinių ligų anoniminis konsultavimo centras „Pasitikėjimas“, labdaros paramos fondo „Vilties švyturys“ mobilus kabinetas ir Vilniaus priklausomybės ligų centro mobilus kabinetas. Tyrimo metu buvo apklausti 236 ŠVN, iš jų 111 Vilniuje, 66 Visagine ir 59 Alytuje.

Mokslinės literatūros analizė atskleidė, kad vaistininkų vaidmuo per kraują plintančių infekcijų (ŽIV, virusinių hepatitų B ir C) prevencijoje yra labai svarbus. Jie gali prisidėti prie bendruomenės lygmens prevencinių programų, suteikdami konsultacijas (apie saugesnį narkotikų vartojimą ir gydymo paslaugas) bei parduodami prezervatyvus, sterilius švirkštimosi instrumentus ir priemones. Sterilių švirkštų prieinamumas akivaizdžiai mažina ŽIV užsikrėtimo pavojų tarp ŠNV.

Jau pilotiniai tyrimai ir interviu su vaistininkais parodė, kad dialogas sunkiai įmanomas, nes abi pusės ir farmacininkai, ir ŠNV susiduria su sunkumais: vieni negavę reikalingo dydžio švirkšto ar pajutę neigiamą požiūrį, kiti – matydami padirbtus receptus, pasigedę brangių prekių nuo savitarnos lentynų ar tiesiog būdami liudininkais, kai atvirai pavagiami padėti kliento pinigai. Tokia neigiama patirtis pakankamai įsisenėjusi.

Vaistininkai supranta, kad parduodami ŠNV švirkštą aprūpina jį steriliu instrumentu, tačiau abejoja ar tai tiesiogiai neskatina vartoti narkotikus, ar tai apsaugo ŠNV nuo per kraują plintančių ligų ir pan. Atliktas tyrimas patvirtino, kad tokios abejonės pagrįstos, nes farmacininkų žinios apie narkotikų vartojimo prevenciją yra minimalios, jie jų gauna mažai. Tik nedidelė dalis žino apie švirkštų keitimo

programas bei apie žalos mažinimo programas. Virš 90 proc. nurodė, jog nedalyvavo jokiuose mokymuose apie ŽIV prevenciją ir gydymą.

Gauti rezultatai parodė, kad ŠNV nuolat lankosi vaistinėse. Virš 90 proc. farmacininkų patvirtino, jog per savo darbinę karjerą yra pardavę švirkštų ŠNV ir apie pusė jų mano, kad tai etiškas poelgis. Per paskutines 4 savaites švirkštus ŠNV pardavė šiek tiek mažiau (75 proc.) vaistininkų, iš jų 80,4 proc. – Alytuje. Lyginant tyrimų rezultatus, vaistinėse per pastarąją savaitę lankėsi daugiau nei pusė (66,1 proc.) apklaustųjų ŠNV, tačiau svarbesnė sterilių instrumentų įsigijimo prasme vaistinė yra Visagino ir Vilniaus respondentams, po trečdalį jų paskutinį kartą sterilų instrumentą įsigijo būtent vaistinėje. Alytiškių ŠNV vaistinėje lankėsi tik 44,1 proc., kas rodo, kad tam tikrą dalį ŠNV nepasiekia prevencinės programos, nors tyrimas atskleidė labai aukštą prevencinėse programose dalyvaujančių Alytaus ŠNV procentą. Vilniečiai respondentai dažniausiai švirkštimosi priemone įsigyja vaistinėje, o ne prevencinėse programose.

Pagrindinė perkama prekė vaistinėje yra švirkštai ir adatos. Tai patvirtino ir farmacininkų tyrimas. Abu tyrimai parodė, kad visaginiečiai labiau perka 0,5 ir 1 ml insulininius švirkštus, o Vilniaus ir Alytaus – 2 ir 5 ml. Nustatyta, kad vaistinėse perkami ir didesni – 10 ir 20 ml švirkštai. Tokio dydžio švirkšto poreikio tyrime dalyvaujantys respondentai ŠNV nenurodė, kas leidžia daryti prielaidą, kad vaistininkų akirtyje atsiduria daug didesnė probleminių narkotikų vartotojų grupė.

Vaistininkams nėra lengva išoriškai atpažinti ar klientas ŠNV, taip teigė visi farmacininkai. Nustatyta, jog tai nepriklauso nuo farmacininko darbo stažo. Absoliuti dauguma nurodė, kad su ŠNV jiems labiausiai asocijuojasi tam tikri požymiai: perkama prekė (vienas švirkštas), išvaizda (keistas, stiklinis žvilgsnis) bei elgesys (skubantis, nervingas, greitai dingsta). Lankosi ŠNV daugumoje po vieną, įvairiu paros laiku ir šiuo aspektu abiejų tyrimų rezultatai sutapo. Tyrimo rezultatų analizė parodė, kad vaistininkų suvokiamas narkotikų vartojimo lygis vaistinės kaimynystėje susijęs su ŠNV apsilankymų kiekiu, t.y. vaistininkai, kurie mato daugiau kaip 50 ŠNV per mėnesį, narkotikų vartojimo lygį įvertina kaip aukštą.

Dviems trečdaliams farmacininkų ŠNV apsilankymai sukelia papildomų problemų, tačiau daugiau nei pusė respondentų patvirtino, jog šiomis problemomis nelinkę dalintis su darbdaviu.

Analizuojant situaciją apie apsilankančių ŠNV amžių, nustatyti skirtumai tarp miestų. Net 31,3 proc. respondentų Visagine nurodė, jog tai yra jaunuoliai iki 20

metų. Tuo pat metu, Alytuje, toje amžiaus kategorijoje buvo tik 1,9 proc., Vilniuje – 10,5 proc. Tačiau Vilniaus ir Alytaus farmacininkai nurodė, jog net 65-66 proc. į vaistines užėjusių ŠNV priklauso 20-30 metų kategorijai. Tai sutampa ŠNV tyrimo rezultatais, kurie parodė, kad jauniausi yra Visagino respondentai ŠNV, vyriausi – alytiškiai, nors nustatyta ir tai, kad vaistinėse lankytis labiau linkę jaunesnio amžiaus ŠNV (iki 30 metų).

Populiariausiai ŠNV lankomos vaistinės, esančios prekybos centruose, tačiau vilniečiai dar užsuka į vaistines, esančias dideliame pastate, tačiau turinčias atskirą įėjimą, Visagino ŠNV į tas, kurios stovi vienos, o Alytaus ŠNV – į esančias ligoninėje/poliklinikoje. Pagrindinė priežastis – patogumas, nes jos yra arti namų – pakeliui. Antroji priežastis – ten parduodama sterili švirkštimosi įranga. Vaistininkų tyrimas taip pat patvirtino, kad ŠNV labiau lankosi tose vaistinėse, kurios yra prekybos centruose, tačiau yra labai populiarios vaistinės, turinčios atskirą, o ne per prekybos centrą, įėjimą.

Keturi dešimtadaliai ŠNV respondentų patvirtino švirkšto poreikį naktį. Daugiausiai švirkšto naktį reikia visaginiečiams, ką patvirtino apie pusė ŠNV, ir trečdaliui Vilniaus ir Alytaus tiriamųjų. Šiuo metu galimybę įsigyti švirkštą naktį turo tik Vilniaus ŠNV. Kad jie šia galimybe naudojasi, patvirtino visi visą parą dirbančių vaistinių farmacininkai, iš jų 18,2 proc. nurodė, kad dažniausiai jie lankosi būtent nakties metu.

Tyrimas parodė labai žemą farmacininkų toleranciją ŠNV, ir bemaž 2 kartus didesnę žmonėms užsikrėtusiems ŽIV. Nors tolerancija statistiškai reikšmingai nesiskyrė pagal gyvenamąją vietą, tyrimas parodė šiek tiek didesnę toleranciją ŠNV ir ŽIV užsikrėtusiems Visagine. Visų miestų farmacininkai neslepia antipatijos ŠNV, tą patvirtino 39 proc. apklaustųjų.

Dauguma visų trijų miestų respondentų vaistinėje jaučiasi saugiai, nes daugeliu atvejų vaistininkas nekreipia į juos dėmesio, tačiau trečdalis pažymėjo, kad būna situacijų, kai vaistininkas piktinasi. Asmeninį saugumą darbo vietoje, jeigu vaistinė vykdytų ŽIV prevencinę programą, visai kitaip vertina vaistininkai: absoliuti jų dauguma mano, kad jaustųsi nesaugūs ir tai nepriklauso nei nuo amžiaus, nei nuo darbo stažo, nei nuo užimamų pareigų ar išsilavinimo.

Vaistinę, kaip patogų sterilių instrumentų ir prezervatyvų įsigijimo šaltinį įvardino trečdalis Vilniaus ir Visagino ŠNV. Absoliuti dauguma Vilniaus ir Visagino ŠNV norėtų, kad vaistinės keistų švirkštus/adatas bei dalintų spiritines servetėles,

tačiau šių miestų respondentai pageidautų ir vandens injekcijoms, ir konsultacijų/informacijos, ir nukreipimo į gydymo įstaigas bei prezervatyvų. Mažiausiai paslaugų iš vaistinių pageidautų Alytaus ŠNV, kas galimai susiję su vykdoma žemo slenksčio kabineto (toliau – ŽSK) veikla.

Farmacininkų požiūris į prevencines programas, ypač švirkštų keitimą, yra labai skeptiškas ir nepriklauso nuo miesto. Virš 60 proc. mano, jog vaistinės iš vis neturi dalyvauti profilaktikos programose, ir abejoja, ar padėti ŠNV yra vaistininko profesinė pareiga. Tačiau daugiau kaip pusė apklaustųjų vis tik sutiktų dalinti informaciją apie saugesnį narkotikų vartojimą, ŽIV ir virusinius hepatitus, TB, saugesnį lytinį gyvenimą ir pan., apie pusė apklaustųjų sutiktų nukreipti ŠNV į atitinkamas gydymo įstaigas. Sudėtingiau su spiritinėmis servetėlėmis, kurios labai reikalingos ŠNV, tvarsliava bei prezervatyvais: to nedarytų daugiau nei pusė farmacininkų.

Absoliuti farmacininkų dauguma galvoja, jog jiems aktyviai įsijungus į narkotikų vartojimo prevencijos programas sumažės klientų, sumažės darbuotojų saugumas, bus nepatenkinta bendruomenė ir apskritai abejoja ar tai bus svarbi ŽIV prevencijos dalis nacionaliniame lygmenyje. Be to, farmacininkai iš vis abejoja ar švirkštų keitimas padės gerinti ŠNV sveikatą. Tai akivaizdžiai rodo, jog jiems trūksta įrodymais pagrįstų žinių ir faktų apie ŽIV/AIDS ir narkomanijos prevencines programas.

Ir patiems švirkščiamųjų narkotikų vartotojams nesinorėtų lankytis vaistinėse. Tyrimas atskleidė, kad patogiausia jiems sterilių instrumentų įsigijimo vieta ne vaistinė, o žemo slenksčio paslaugos, nes jos yra draugiškos/nediskriminuojančios ir nemokamos. Vis tik realybė yra tokia, kad dėl šių paslaugų specifiškumo, t.y. darbo laiko (dienos metas, darbo dienos) ir grafiko (atvykimo tam tikru metu), ŠNV lankosi vaistinėse, siekdami įsigyti pagrindinę prekę – sterilių švirkštą ir/ar adatą, ypač savaitgaliais. Pusė Visagino ir trečdalis Vilniaus ir Alytaus farmacininkų patvirtino, kad jų apsilankymų savaitgaliais padaugėja. Neturėdami sterilaus instrumento, ŠNV naudos nesterilų, rizikuodami užsikrėsti per kraują plintančiomis infekcijomis. Švirkšto poreikis naktį, nesaugumo jausmas vaistinėje ir sunkumai įsigyjant sterilią švirkštimosi įrangą – tik kelios tyrimo patvirtintos nesaugaus narkotikų švirkštimosi praktikos priežastys. Sunkumai įsigyjant sterilią švirkštimosi įrangą Visagino ŠNV sukėlė ir sveikatos problemų.

Labiausiai ŽIV/AIDS prevencinės programos trūksta Visagino ŠNV, jų narkotikų vartojimo praktika yra rizikingiausia. Remiantis tyrimo rezultatais yra suformuluotos rekomendacijos bendradarbiavimo tarp šių bendruomenės grupių gerinimui.

Ivadas

Žmogaus imunodeficito viruso (ŽIV) infekcija, žinoma nuo 1981 metų, yra pirmoji žmonijos istorijoje pandemija, kurios nepavyksta sustabdyti, nors tam suburtos didelės mokslininkų ir praktikų pajėgos. Reikia pripažinti, kad AIDS, kuri sukelia ŽIV, vis dar yra neišgydoma liga, todėl jeigu šiai epidemijai nebus užkirstas kelias, AIDS nusineš daugybę žmonių gyvybių.

ŽIV infekcija plinta trimis būdais: parenteraliniu, perinataliniu ir per lytinius santykius be apsaugos priemonių. Dominuojantis ŽIV plitimo būdas Lietuvoje – užsikrėtimas per kraują švirškščiantis narkotikus ir naudojant nesterilias švirškštimosi priemones (švirškštus, adatas, įvairias priemones, naudojamas narkotikų gamybos procese). Šalyje 2008 09 01 d Lietuvos AIDS centro duomenimis ŽIV infekcija nustatyta 1358 asmenims, iš jų dauguma (1007 asmenys arba 74,3 proc.) ŽIV užsikrėtė vartodami švirškščiamuosius narkotikus (LAC, 2008).

Pirmas ŽIV infekcijos atvejis Lietuvoje diagnozuotas 1988 metais. 1994 metais diagnozuotas pirmasis asmuo, ŽIV užsikrėtęs per švirškščiamuosius narkotikus, o nuo 1996-1997 m. stebimas intensyvus ŽIV plitimas šioje rizikos grupėje. Nuo 2002 m. kasmet diagnozuojama po 100-130 naujų ŽIV infekcijos atvejų, iš jų apie 75 proc. per švirškščiamųjų narkotikų vartojimą (UNGASS: Lithuanian country report'2007).

Valstybinio psichikos sveikatos centro pateiktais duomenimis, 2007 m. sausio 1 d. asmens sveikatos priežiūros įstaigose dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, sukeltų narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, viso registruoti 5573 asmenys (2005 m. – 5371 asm.). Pagal miestus, daugiausia asmenų dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, sukeltų narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, registruota Vilniuje – 2624 asmenys (474,5 atv./100 tūkst. gyv.), Klaipėdoje – 693 asmenys (367,1 atv./100 tūkst. gyv.). Tačiau tarp šalies miestų didžiausias ligotumas, viršijantis Respublikos vidurkį buvo Visagine – 170 asmenų (591,7 atv./100 tūkst. gyv.). Išsiskiria ir Alytaus m. bei rajonas – 147 asmenys (146,6 atv./100 tūkst. gyv.).

2006 m. sergamumas narkomanija sudarė 9,5 atv./100 tūkst. gyventojų, iš jų Visagino savivaldybėje 69,6 atv./100 tūkst. gyventojų, Vilniuje – 36,9 atv./100 tūkst. gyv., Alytaus m. ir rajone - 4 atv./100 tūkst. gyv. (NKD prie LRV metinis pranešimas, 2007).

2006 m. Lietuvoje pirmą kartą atliktas opioidų vartotojų, t.y. asmenų, vartojančių heroiną arba namų gamybos aguonų nuovirus, apskaičiavimas, naudojant geriausiai prieinamus duomenų šaltinius parodė, kad šalyje yra apie 4300 opioidų

vardotojų (estimated), iš jų sostinėje gali gyventi apie 2200 opioidų vartotojų, Klaipėdoje – apie 750 (Hay, 2007).

Vieninga ŽIV ir kitų užkrečiamųjų ligų stebėsenos sistema tarp ŠNV Lietuvoje pradėjo veikti 2006 m. Narkotikų kontrolės departamento prie LRV duomenimis, bendras ŽIV paplitimas tarp ŠNV 2007 m. gegužę-liepą pasiekė 9,7 proc. (duomenys gauti iš 4 žemo slenksčio paslaugas teikiančių kabinetų ir visi ŽIV atvejai buvo identifikuoti Klaipėdoje (ŽIV paplitimas Klaipėdos ŽMK buvo 18,9 proc., kituose ŽMK – 0) (1 lentelė) (UNGASS: Lithuanian country report‘2007).

1 lentelė. ŽIV paplitimas tarp ŠNV (perspėjamosios serologinės ŽIV priežiūros duomenys) (Šaltinis: Narkotikų kontrolės departamentas prie LRV ir Lietuvos AIDS centras)

	2005	2006	2007
Elgsenos ir biologinių rodiklių tyrimas Lietuvos AIDS centro žemo slenksčio paslaugų kabinete (Vilnius)	1,2 proc.	0,6 proc.	5,1 proc.
Serologinio paplitimo tyrimas. Mobilusis kabinetas “Mėlynasis autobusiukas” Vilnius	3,23 proc.	1,27 proc.	N/A
Biologinių rodiklių tyrimai	Klaipėda	27,1 proc.	3,57%
	Druskininkai	N/A	N/A
	Alytus	6,32 proc.	1,28 proc.

Lietuvos AIDS centro 2007-2008 m. Lietuvoje atlikto ŽIV ir kitų infekcijų paplitimo tarp ŠNV tyrimo, naudojant respondentų suformuotos imties metodą (*angl. Respondent driven sampling – RDS*), duomenimis, tiriant respondentų kraujo mėginius dėl ŽIV, buvo gautas 8 proc. paplitimas (95% CI: 5,5 – 10,7%) (NKD prie LRV metinis pranešimas, 2008).

Švirkščiamų narkotikų vartotojų, užsikrėtusių ŽIV, skaičius auga labai sparčiai, nes užsikrėtimo ŽIV per kraują tikimybė daug didesnė nei lytiškai, o viruso perdavimą per užkrėtus švirkštus, adatas ar narkotines medžiagas sunkiausia kontroliuoti. ŽIV infekcijos bei AIDS prevencijos efektyvumas tiesiogiai priklauso nuo narkomanijos prevencijos ir gydymo sėkmės: plintant narkomanijai, daugėja ŽIV infekcijos bei AIDS atvejų (Čaplinskas, 2004). Dvidešimt ŽIV epidemijos metų vykdoma prevencinė veikla ir mokslininkų bei ekspertų atliekamas jos vertinimas, dar kartą tik patvirtina, kad esminis dalykas yra efektyvios individo elgesio keitimo strategijos, kurios dar ilgai bus svarbios, net jeigu kada nors bus sukurta vakcina, kuri tikrai nebus 100 procentų efektyvi, siekiant užkirsti kelią ŽIV plitimui (Global HIV Prevention Working Group, 2008).

Visapusę ŽIV infekcijos prevencijos tarp narkotikų vartotojų programą turi sudaryti kelios viena kitą papildančios dalys: darbas bendruomenės natūralioje aplinkoje, sterilių švirkštų prieinamumas ir narkomanijos gydymas. Tarptautinių ekspertų nuomone, ŽIV infekcijos prevencijos programos bus efektyvios tik tuomet, jeigu pasieks ne mažiau kaip 60 procentų švirkščiamų narkotikų vartotojų (Čaplinskas, 2004).

ŽIV infekcijos plitimas tarp švirkščiamų narkotikų vartotojų dėl nesterilių švirkštimosi priemonių naudojimo paskatino daugelyje šalių plėtoti švirkštų keitimo programas, vadinamas žalos mažinimo programomis, kurių metu taip pat siekiama suteikti informaciją apie saugesnį švirkščiamų narkotikų vartojimą ir/ar nukreipti į gydymo įstaigas (Sheridan et al. 2000b). Dar viena problema – virusinių hepatitų B ir C virusai, per nesterilius instrumentus plintantys daug lengviau nei ŽIV. Manoma, kad virusinio hepatito C virusas gali būti perduotas ne tik dalinantis naudotomis adatomis ir švirkštais, tačiau ir dalinantis tamponais, filtrais ir vandeniu (Crofts, Aitken, Kaldor, 1999).

Lietuvos teisės aktuose (*Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. liepos 5 d. įsakymas Nr. V-584 „Dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalos mažinimo programų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“*, Žin., 2006, 77-3020) žalos mažinimas reglamentuojamas taip: „programos, kuriomis siekiama sumažinti galimas su narkotikų vartojimu ir rizikinga elgsena susijusias neigiamas medicininės, socialines, ekonomines, teisinės pasekmes visuomenei ir asmeniui“ (Žin., 2006, 77-3020).

Narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalos mažinimo programų uždaviniai:

1. užmegzti ir palaikyti ryšius su paslaugų gavėjais, jų partneriais, šeimos nariais ir teikti jiems bei jų partneriams informaciją apie sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų ir teisinių konsultacijų prieinamumą;

2. sudaryti sąlygas paslaugų gavėjams, kurie nenori ar nepasirengę atsisakyti švirkščiamųjų narkotikų vartojimo, naudotis žalos mažinimo paslaugomis;

3. motyvuoti paslaugų gavėjus atsisakyti narkotikų vartojimo ir mažinti rizikingą elgseną, tirtis, o prireikus gydytis;

4. siūsti / nukreipti ar informuoti paslaugų gavėjus, kur gali gauti sveikatos priežiūros, socialines paslaugas, teisinės konsultacijas bei įtraukti juos į reabilitacijos, resocializacijos ir integracijos į visuomenę programas, siūsti/nukreipti į anonimines savigalbos grupes;

5. stebėti paslaugų gavėjų rizikingos elgsenos, susijusios su švirkščiamųjų narkotikų vartojimu, pokyčius bei vertinti jų sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų poreikius;

6. mažinti aplinkos taršą ir žalą visuomenei, skatinant paslaugų gavėjus nemėtyti panaudotų, potencialiai užterštų narkotikų švirkštimosi priemonių į aplinką bei skatinti juos naudotas adatas ir švirkštus atnešti į kabinetus, kurie organizuoja nukenksminimą;

7. mokyti ir šviesti paslaugų gavėjus, jų partnerius, šeimos narius infekcijų ir priklausomybės nuo narkotikų klausimais;

8. teikti paslaugų gavėjams kitas paslaugas.

NKD duomenimis, Lietuvoje veikia trylika žemo slenksčio kabinetų, iš jų trys Vilniuje (Vilniaus priklausomybės ligų centro mobilus kabinetas ir Lietuvos AIDS centro Žalos mažinimo kabinetas bei Labdaros paramos fondo „Vilties švyturys“ mobilus kabinetas) ir vienas Alytuje - Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Alytaus komiteto Socialinių ligų anoniminis konsultavimo centras “Pasitikėjimas”. Pateiktoje 2004-2007 m. žemo slenksčio paslaugų ataskaitoje, Vilniuje per tris programą vykdančias organizacijas paslaugos 2007 m. suteiktos 1832 nuolat besilankantiems asmenims (2006m. 1961), Alytuje – 132 (2006 m. – 112). Teikiamos šios privalomos paslaugos: keičiamos adatos ir švirkštai, dalinamos dezinfekcijos priemonės, prezervatyvai, vykdomas informavimas, konsultacinė pagalba, sveikatos mokymas ir švietimas ir kt. (NKD. Žemo slenksčio paslaugų ataskaita, 2007).

Moksliniai tyrimai Lietuvoje rodo, kad žemo slenksčio paslaugos pasiteisina, nes programoje dalyvaujantys 60 proc. ŠNV nesidalina švirkštimosi priemonėmis su kitais, 25,6 proc. naudoja tik naujus švirkštus ir adatas, 23,2 proc. niekada nedavė/neskolino/nepardavė savo švirkštimosi įrangos per pastarąsias 30 dienų (Čaplinskienė, 2006).

Kitas tyrimas (Čaplinskienė, 2008), lyginantis ŽIV užsikrėtusių (ŽIV+) ir ŽIV neužsikrėtusių (ŽIV-) ŠNV elgesį rodo, kad ŽIV užsikrėtusieji elgiasi saugiau: 100 proc. ŽIV+ ir 78,3 proc. ŽIV- ŠNV (p<0.001) nenaudojo nesterilios švirkštimosi įrangos įrangos; 6,5 proc. ŽIV+ ir 41,5 proc. ŽIV- (p<0.001) davė/skolino/pardavė injekcijos įrangą kitam ŠNV per pastarąsias 30 dienų, kas leidžia daryti prielaidą, kad ŽIV statuso žinojimas yra svarbus veiksnys saugesniam narkotikų vartojimui.

Jungtinių Tautų Organizacijos (toliau – JTO) AIDS programa, parengė metodiką, naudojamą ŽIV/AIDS prevencijos efektyvumui tarp švirkščiamųjų

narkotikų vartotojų šalyse įvertinti po 2001 m. JTO specialiojoje ŽIV/AIDS sesijoje priimtose „Įsipareigojimų kovoti prieš ŽIV/AIDS deklaracijos“. Metodikoje pateikiami nacionalinių programų, žinių ir elgesio indikatoriai prevenciniam darbui tarp ŠNV įvertinti. Jais remiasi ir šis tyrimas (UNAIDS, 2007).

Pasaulinė patirtis rodo, kad, asmenims, vartojantiems švirkščiamuosius narkotikus, priimtinas šaltinis yra vaistinės dėl sekančių priežasčių:

- Vaistinė yra patikimas sterilių švirkštų ir adatų įsigijimo šaltinis;
- Vaistinės yra patogioje vietoje;
- Vaistinės dirba ilgesnes darbo valandas;
- Vaistinės darbuotojai geba patarti sveikatos klausimais ir pan.
- Perkant švirkštimosi instrumentus nereikalaujama dokumentų.

Organizacijų, vykdančių žalos mažinimo programas, atstovai pabrėžia sterilios švirkštimosi įrangos prieinamumo svarbą. Skirtingos apžvalgos ir JTO dokumentai rodo, kad šios programos nedidina ŠNV skaičiaus, priešingai, jos suteikia galimybę pateikti svarbią informaciją dėl saugesnio vartojimo ir nukreipti į socialines ar medicinines paslaugas.

Vaistininkų vaidmuo dėl sterilių švirkštimosi priemonių prieinamumo ir žalos mažinimo yra pakankamai išanalizuotas specialiose studijose (Academy for Educational Development, 2000). Lietuvoje šis tyrimas parodė, kad ŠNV dažnai naudojami vaistinėmis, norėdami įsigyti sterilią švirkštimosi įrangą. Taigi, vaistinės yra vieta, kurioje lankosi asmenys, vartojantys švirkščiamus narkotikus ir tai nėra naujiena farmacininkams. Tai, kad jie galėtų tapti viena jungiančia grandimi tarp žemo slenksčio paslaugų teikėjų ir ŠNV daugiau tikisi organizacijos, dalyvaujančios ir vykdančios narkomanijos prevencijos programas, tačiau nebūtinai tai priimtina vaistininkams.

Apskritai pilotinis tyrimas parodė, kad abi pusės ir farmacininkai ir ŠNV susiduria su sunkumais: vieni negavę reikalingo dydžio švirkšto ar pajutę neigiamą požiūrį, kiti – matydami padirbtus receptus, pasigedę brangių prekių nuo savitarnos lentynų ar tiesiog būdami liudininkais, kai atvirai pavagiami ant prekystalio padėti kliento pinigai. Tokia neigiama patirtis tik apsunkina dialogą tarp skirtingų visuomenės grupių.

Tarptautinė farmacijos federacija yra patvirtinusi „Geros vaistinės praktikos nuostatus“ (GVP). Tai rekomendacinio pobūdžio dokumentas, kurį savo farmacijos

sistemoje turi pritaikyti federacijos narės (Vaistinės geros praktikos nuostatai, 2005). Remiantis Lietuvos nacionalinės vaistų politikos nuostatomis, visi prekiaujantys vaistininkai privalo garantuoti gerą teikiamų farmacinių paslaugų kokybę (Žin., 2003, 56-2433). Lietuvai tapus Europos Sąjungos (toliau – ES) nare, tenka prisijungti prie ES šalyse reglamentuotos GVP. Jos nuostatas parengė Pasaulinė sveikatos organizacija, bendradarbiaudama su kitomis organizacijomis, ir 1994 metais Briuselyje išleido Europos Sąjungos Farmacijos grupė (Good pharmacy practice in Europe, 1994). Šiose nuostatose svarbią vietą užima farmacinės informacijos gavimas, naudojimas, interpretavimas ir jos perteikimas vaistinės pacientui. Paciento konsultavimas vaistinėje yra farmacinė paslauga. Nežiūrint į tai, kad ŠNV galima traktuoti įvairiai dėl asmeninių ar kultūrinių skirtumų ir kliūčių, jis vis tik yra vaistinės pacientas ir turi teisę gauti konsultavimo paslaugą, kurios kokybė negali būti įvertinta jokiais fiziniais parametrais. Paciento konsultavimo kokybė įvertinama paciento pasitenkinimu (Mikalauskiene et al. 2003).

Vaistininkai parduodami švirkštus ir adatas ŠNV iš dalies jau dalyvauja aprūpinime steriliais instrumentais, nežiūrint neigiamo požiūrio į ŠNV, kuris yra būdingas vaistininkų profesinei grupei ir tai nustatyta tyrimais. Toks požiūris yra suprantamas, nes vaistininkai yra susidūrę su įsiveržimais ar fiziniu smurtu. Yra atvejų, kai vaistinės, vykdydamos švirkštų keitimo programas, nustojo teikti tokias paslaugas dėl įvairių incidentų, todėl vaistininkai dėl ŠNV apsilankymų gali jaustis pažeidžiami ir nesaugiai (Smith, Weidner, 1996). Kanadoje atliktas farmacininkų tyrimas, siekiant įvertinti jų galimybes vykdyti ŽIV/AIDS prevenciją parodė, kad didesne kliūtimi gali tapti personalo saugumas (77 proc.). Vaistininkai labiausiai sutiktų konsultuoti ir teikti informacinę medžiagą, nei išduoti metadoną (Myers et al. 1998).

Šalys įvairiai sprendžia švirkštų prieinamumo ŠNV problemą per vaistines. Daugiausiai nuveikę šioje srityje yra Jungtinė karalystė (Sheridan et al. 2000a) ir Australija, kuriose vaistinėse vykdomos kelių lygių programos: švirkštų keitimo (NSEP ar NEP) ir metadono (MMP, išduodamas metadonas ir/ar buprenorfinas). Kitos šalys - Šveicarijos Vaud Kantono vaistinės dalyvauja švirkštų keitimo (NEP) ir metadono (MMP) programoje (Samitca et al. 2007), Prancūzijoje vykdyto pilotinio projekto metu vaistinės savanoriškai dalyvavo „sterilių dėžučių“ (švirkštas, adata, spiritinė servetėlė ir kt.) dalinime ŠNV, prašydami, bet nereikalaudami įmesti panaudotus instrumentus į konteinerius. Rezultatai parodė, kad 80 proc. ŠNV taip

padarė. Tyrimas taip pat atskleidė, kad švirkšto kaina yra neabejotinai svarbus veiksnys dėl pakartotino instrumentų naudojimo (Bonnet 2006).

Panaikinus Jungtinėse Amerikos valstijose draudimą parduoti švirkštus ŠNV be gydytojo recepto, padidėjo ŠNV galimybės įsigyti sterilius švirkštimosi instrumentus (nuo 11 proc. iki 37 proc., $p < 0,05$), sumažėjo dalijimasi naudotais švirkštais ir adatomis (nuo 40 proc. iki 7 proc., $p < 0,01$) (McNeely et al. 2006, Taussig et al. 2000), nes vaistinės yra pageidaujamas švirkštų įsigijimo šaltinis, net ir tiems, kurie iki tol naudojami žemo slenksčio paslaugomis (Deren et al. 2006). Poreikis greitai susišvirkšti narkotikus ir nenoras gaišti laiką ieškant sterilių instrumentų yra viena pagrindinių priežasčių adatų ir švirkštų dalinimuisi, kuri rodo, kad net menki nepatogumai įsigyti sterilią injekcijos įrangą gali būti pagrindiniu barjeru rizikai sumažinti (Perngmark et al. 2003). Nustatyta, kad ekonomiškai stipresniuose regionuose, ŠNV labiau linkę gauti švirkštų iš vieno šaltinio bei vartoti narkotikus namuose vieni (Buchanan et al. 2003).

Sterilių instrumentų prieinamumas labai svarbus. Tyrimai rodo, kad ŠNV, kuriems yra problemų gauti sterilią įrangą 3.6 karto (95 proc. PI: 1.3–9.9) naudos jau naudotą švirkštą (Shaw et al. 2007). Tačiau net ir lengva prieiga prie žalos mažinimo programų ar galimybė nusipirkti švirkštą vaistinėje ne visais atvejais įtakoja sterilios švirkštimosi įrangos naudojimą kiekvieną kartą. Valenciano ir kt. tyrimas rodo, kad net esant lengvai prieigai prie sterilių instrumentų virš 50 proc. pakartotinai naudoja švirkštimosi instrumentus (Valenciano et al. 2001). Lyginant miesto (5 proc.) ir kaimo (18 proc.) ŠNV, tyrimais nustatyta, kad pastarieji dažniau naudojami vaistinių paslaugomis dėl didesnio prieinamumo, tačiau pažymima, kad nors farmacija aprūpina sterilių švirkštimosi priemonėmis, ji iš principo negali suteikti informacijos ir sveikatos mokymo bei švietimo, ką suteikia ŽSK vykdomos programos (Day et al. 2006).

Rusijos federacijoje (Toljatis) dauguma ŠNV (86 proc.) vaistinę nurodė kaip svarbiausią sterilios švirkštimosi įrangos šaltinį per pastarąsias 4 savaites. Yra situacijų kai švirkštas parduodamas didesne kaina ten, kur ŠNV kiekis didesnis (Platt et al. 2004).

Tyrimai patvirtina, kad siekiant išvengti ŽIV plitimo, būtina teikti kuo įvairesnes, priimtinas, savalaikes paslaugas (Emmanuelli & Desenclos 2005).

Vaistininkų tyrimai Lietuvoje dėl ŠNV poreikių ir galimybių įsigyti sterilią švirkštimosi įrangą bei kylančias problemas, nebuvo atliekami.

Tyrimo tikslas:

Įvertinti sterilios švirkštimosi įrangos įsigijimo vaistinėse poreikius ir galimybes bei parengti rekomendacijas dėl vaistinių dalyvavimo ŽIV/AIDS prevencijoje tarp ŠNV.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti ŠNV galimybes, poreikius ir trukdžius įsigyti sterilias švirkštimosi priemones (adatas, švirkštus, distiliuotą vandenį, spiritines servetėles ir kt.), prezervatyvus ir konsultavimo paslaugas vaistinėse.
2. Išanalizuoti vaistininkų patirtį parduodant sterilias švirkštimosi priemones ir kitas prekes ŠNV.
3. Įvertinti vaistininkų žinias ir požiūrį į ŽIV prevenciją tarp ŠNV bei kylančias problemas.
4. Palyginti ŠNV ir vaistininkų duomenis pagal miestus.
5. Identifikuoti galimybes, sustiprinančias vaistininkų dalyvavimą ŽIV prevencijoje tarp ŠNV, siekiant pagerinti galimybes įsigyti sterilią švirkštimosi įrangą.

Metodika

Tiriamasis kontingentas

1. 2008 m., remiantis Farmacijos departamento prie Sveikatos apsaugos ministerijos duomenimis Vilniuje yra 170 veikiančių vaistinių, Visagine – 8, Alytuje – 34. Vilniuje aplankyta 131 (77,06 proc.) vaistinė, apklausoje sutiko dalyvauti 112 vaistinių darbuotojai (85,5 proc.). Alytuje aplankytos 34 (100 proc.), apklausoje sutiko dalyvauti 33 vaistinių darbuotojai (97,05 proc.). Visagine – 8 (100 proc.), apklausoje sutiko dalyvauti 8 vaistinių darbuotojai (100 proc.). Pagrindinė vaistinių darbuotojų atsisakymo dalyvauti tyrime priežastis – didelis darbo krūvis. Dalis vaistinių darbuotojų dirba keliose vaistinėse, kai kuriose vaistinėse dirba po vieną darbuotoją arba du, dalis vaistinių buvo uždarytos atostogoms arba remontui.

2. 2007 m. sausio 1 d. Valstybinio psichikos sveikatos centro duomenimis, narkomanijos ligotumas Visagine buvo 591,7 atv./100 tūkst. gyv., Alytaus m. bei raj. – 146,6 atv./100 tūkst. gyv., Vilniuje – 474,5 atv./100 tūkst. gyv. Naudojant marginalinę 10 proc. paklaidą su 95 proc. tikimybe, Vilniuje numatyta apklausti 93,

Alytuje 59, Visagine 62 atsitiktinai atrinktus respondentus, vartojančius švirksčiamuosius narkotikus, apklausiant kas antrą ŠNV, siekiant sudaryti lygių šansų galimybę kiekvienam patekti į tiriamųjų grupę. Tyrimo metu Vilniuje apklausta 111 respondentų, Visagine – 86, Alytuje – 59.

Tyrimo eiga

1. Vaistininkų tyrimas atliktas 2008 m. rugpjūčio – spalio mėnesiais. Vilniuje atliktas atrankinis, Alytuje ir Visagine ištisinis tyrimas, kiekvienoje vaistinėje atsitiktinai apklausiant nuo 1 iki 3 su klientais dirbančius respondentus. Kartu su anonimine anketa vaistininkams įteiktas UNODC Regiono projektų koordinatūros Signės Rotbergos, Farmacijos departamento prie SAM direktoriaus Lino Mažeikos ir Lietuvos AIDS centro direktoriaus Sauliaus Čaplinsko pasirašytas aiškinamasis raštas, paaiškinantis tyrimo tikslą ir kviečiantis dalyvauti tyrime (priedas Nr. 1). UAB „Eurovaistinė“ aiškinamąjį raštą su anketa su ir nurodymu užpildyti trims atsitiktinai atrinktiems vaistininkams bei atiduoti Lietuvos AIDS centro specialistams, siekdama išvengti vaistininkų trukdymų darbo metu, išplatino elektroniniu paštu (priedas Nr. 2). Buvo suorganizuota sutelktoji diskusijoms grupė, kurioje dalyvavo UAB „Eurovaistinė“ ir privačios vaistinės vedėjos, dirbančios Vilniaus miesto stoties rajone ir Naujoje Vilnioje bei UNODC Projekto vadovė Lietuvai. Taip pat buvo suorganizuota dvylika individualių interviu su Vilniaus vaistinių darbuotojais (priedas Nr. 6), kurių metu išsiaiškinti visi kilę klausimai bei gauta išsami informacija, papildanti tyrimo rezultatus.

2. ŠNV tyrimas atliktas 2008 m. liepos – rugpjūčio mėnesiais. Alytuje tyrimą atliko Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Alytaus komiteto Socialinių ligų anoniminis konsultavimo centras „Pasitikėjimas“, Visagine - Labdaros paramos fondo „Vilties švyturys“ mobilus kabinetas, Vilniuje - Vilniaus priklausomybės ligų centro mobilus kabinetas ir Labdaros paramos fondo „Vilties švyturys“ mobilus kabinetas.

Tyrimo metodai

1. Vaistininkų klausimyną sudarė septynių klausimų grupės (3 priedas):

1.1. Socio-demografinių klausimų grupę sudarė šeši klausimai. Respondentų buvo klausiama apie amžių, lytį, darbo stažą iš viso ir šioje vaistinėje, pareigas ir išsilavinimą.

1.2. Vaistinės vietos klausimų grupę sudarė šeši klausimai. Respondentų buvo klausiama kur yra vaistinė, prašant nurodyti jos vietą: miestas, rajonas, kurioje yra vaistinė, vaistinių grupė, vieta, darbo laikas, narkotikų vartojimo lygis.

1.3. ŠVN apsilankymų vaistinėje ir perkamų prekių klausimų grupę sudarė aštuoniolika klausimų, iš jų devyni klausimai buvo skirti ŠVN apsilankymams vaistinėse ir devyni klausimai – ŠVN vaistinėje perkamai prekei.

1.4. Problematikos, susijusios su ŠNV apsilankymais vaistinėje, klausimų grupę sudarė dvylika klausimų. Respondentų buvo prašome atsakyti ar jie asmeniškai pažįsta ŠNV, ar yra pardavę švirkštų, ar dalinasi informacija su artimaisiais/kolegomis/darbdaviu apie apsilankančius vaistinėje ŠVN, ar dalyvavo mokymuose/paskaitose, susijusiuose su narkomanija ir ŽIV/AIDS problemomis.

1.5. ŠVN identifikavimo klausimų grupę sudarė du klausimai. Respondentų buvo prašoma apibūdinti apsilankančius ŠVN vaistinėse, išskiriant juos pagal ŠVN išvaizdą, perkamą prekę ar elgesį.

1.6. Vaistininkų požiūrio ir galimybių vykdyti ŽIV/AIDS prevencinę programą klausimų grupę sudarė trijų klausimų blokų grupė. Klausimyne taip pat buvo naudota Gutmano tolerancijos skalė: tolerancija buvo matuojama naudojant po 3 klausimus „Ar sutiktumėte, kad ŠNV (ŽIV užsikrėtusieji) gyventų Jūsų bendruomenėje/kaimynystėje/bute priešais Jus“.

Pilotinis klausimyno tyrimas atliktas 2008 m. balandžio mėn. mobilios farmacininkų mokymų sesijos metu. Remiantis pilotinio tyrimo, kuriame dalyvavo 24 vaistininkai, rezultatais, pakoreguotas tyrimo klausimynas.

2. ŠNV klausimyną sudarė 5 klausimų grupės (4 priedas):

2.1. Socio-demografinių klausimų grupę sudarė 4 klausimai. Respondentų buvo klausiama apie amžių, lytį, išsilavinimą ir miestą.

2.2. ŠVN švirkštimosi praktikos klausimų grupę sudarė keturių klausimų blokų grupė.

2.3. ŽIV/AIDS prevencinių programų pasiekiamumo/aprėpties ir ŠVN sterilios švirkštimosi įrangos poreikio paslaugoms klausimų grupę sudarė dešimt klausimų.

2.4. ŠVN apsilankymų vaistinėse, perkamų prekių, iškylančių problemų ir paslaugų poreikio klausimų grupę sudarė septyniolika klausimų.

2.5. ŠVN sveikatos problemų identifikavimo klausimų grupę sudarė vienas išplėstinis klausimas.

2.6. ŠVN žinių ir elgesio indikatorių klausimų grupę sudarė 11 klausimų.

Pilotinį klausimyno tyrimą 2008 m. gegužės mėn. atliko asociacija „Tavo drugys“ Remiantis pilotinio tyrimo, kuriame dalyvavo 21 ŠNV, rezultatais, pakoreguotas tyrimo klausimynas.

Duomenų apdorojimas

Surinktos tyrimo anketos buvo užkoduotos ir suvestos į specialiai tam paruoštą duomenų bazę - statistinį socialinių mokslų paketą SPSS (angl. Statistical package for Social Sciences) (toliau –SPSS v. 13). Suvedus informaciją buvo atspausdinti dažniai, kuriuos įvertinus buvo nustatytos įvedimo klaidos ir jos ištaisytos.

Dispersinė analizė ANOVA (angl. Analysis of Variante) (toliau – ANOVA) buvo taikyta tais atvejais, kai priklausomas kintamasis buvo tolydus ir pasiskirstęs pagal Normalų pasiskirstymo dėsnį, o nepriklausomas – nominalus arba ordinalus.

Ryšiu tarp tolydžių ir diskrečių požymių nustatyti buvo naudotas Fišerio kriterijus (toliau – F), ir laisvės laipsnių skaičius (toliau – ll) kuriais remiantis ir buvo nustatytas ryšio statistinis reikšmingumas. Esant reikalui, tolydūs dydžiai buvo perkoduoti į ordinalius, panaudojant variacinės analizės principus. Absoliučioje daugumoje atvejų buvo analizuojami diskretūs (nominalūs arba ordinalūs) dydžiai keturženklėse arba 2x k lentelėse. Skirtumai tarp analizuojamų požymių buvo įvertinti panaudojant nparametrinį Pirsono χ^2 testą. Skirtumas laikytas statistikai reikšmingu, kai $p \leq 0,05$.

Duomenų grafiniam apipavidalinimui naudoti SPSS v. 13, šiuolaikinis statistinis duomenų apdorojimo paketas su išvystytomis gautų rezultatų vizualizacijos galimybėmis JMP (angl. John's Macintosh Project, (toliau – JMP v.7) statistinio apdorojimo paketai bei Microsoft Excel grafinis modulis. Keturženklių ir 2x k lentelių priklausomybių atvaizdavimui buvo panaudotas „Mozaikos“ grafikas, kuris yra įdiegtas JMP statistinio apdorojimo pakete. Grafiko skiltys paskirstomos proporciškai atvejų skaičiui, o apatinėje skalėje parodoma santykinė proporcija. Viršutinėje grafiko dalyje „Kepurėje“ atvaizduotas bendra visų tiriamųjų proporcijų dalis, į kurią žiūrint matosi kiekvienos sudedamosios dalies skirtumai nuo visų tiriamųjų sumos.

1. ŠNV tyrimo rezultatų analizė

1.1 Demografiniai duomenys

Tiriamąją grupę sudarė 236 respondentai, iš jų 171 (72,5 proc.) vyras ir 65 (27,5 proc.) moterys. Pagal lytį tiriamųjų grupės nesiskyrė, kas rodo, kad visuose miestuose abiejų lyčių atstovai turėjo vienodą šansų tikimybę patekti į tyrimo imtį.

Pagal miestus tiriamąją grupę sudarė 111 (47,0 proc.) vilniečių, 66 (28,0 proc.) visaginiečiai ir 59 (25,0 proc.) alytiškiai.

Jauniausieji yra Visagino respondentai, vidutinis amžius 27,47 m. (SD=5,83), vyresni vilniečiai ($\bar{x}=29,36$, SD=6,53), vyriausieji Alytaus respondentai ($\bar{x}=36,12$, SD= 7,38) ŠNV ($p<0,01$).

Respondentų grupės skyrėsi ir pagal išsilavinimą ($p<0,01$). Labiausiai išsilavinę vilniečiai: 22,5 proc. jų turi aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą (alytiškiai atitinkamai 15,3 proc., visaginiečiai 1,5 proc.), daugiausiai visaginiečių (16,9 proc.) be išsilavinimo arba su pradiniu išsilavinimu (1 lentelė). Tai leidžia daryti išvadą, kad Visagino ŠNV yra jauniausi ir mažiausiai išsilavinę.

2 lentelė. Tiriamųjų socio-demografinė charakteristika

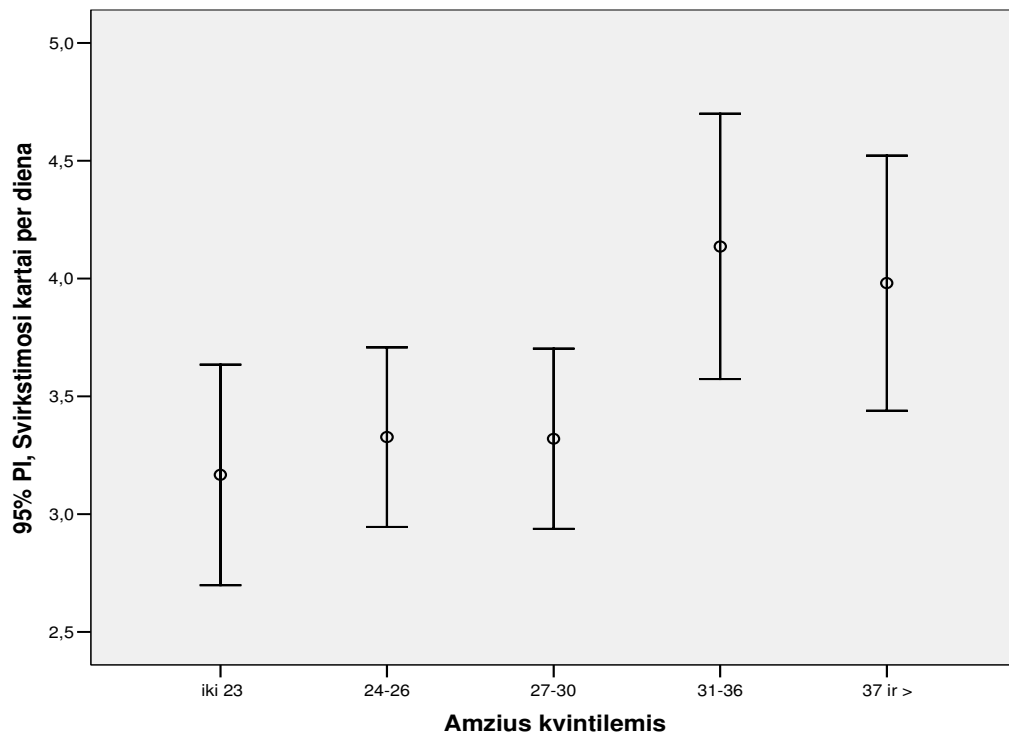
	Vilnius N, proc.	Visaginas N, proc.	Alytus N, proc.	χ^2	p
Lytis					
1. Vyras	75 (67,6)	52 (78,8)	44 (74,6)	2,79	>0,05
2. Moterys	36 (32,4)	14 (21,2)	15 (25,4)		
Išsilavinimas					
1. Be išsilavinimo	1 (0,9)	1 (1,5)	0	27,08	<0,01
2. Pradinis	12 (10,8)	10 (15,4)	2 (3,4)		
3. Pagrindinis	17 (15,3)	23 (35,4)	20 (33,9)		
4. Vidurinis	56 (50,5)	30 (46,2)	28 (47,5)		
5. Aukštesnysis	19 (17,5)	1 (1,5)	8 (13,6)		
6. Aukštasis	6 (5,4)	0	1 (1,7)		
Amžius (kvintilės)					
1. Iki 23	18 (16,2)	17 (25,8)	1 (1,7)	52,7	<0,01
2. 24-26 m.	29 (26,1)	16 (24,2)	8 (13,6)		
3. 27-30 m.	29 (26,1)	16 (24,2)	5 (6,5)		
4. 31-36 m.	19 (17,1)	11 (16,7)	15 (25,4)		
5. 37 ir > m.	16 (14,4)	6 (9,1)	30 (50,8)		

1.2. Narkotikų vartojimas ir švirkštimosi elgesys

Visi respondentai (100 proc.) per pastarąjį mėnesį vartojo švirkščiamuosius narkotikus. Detalūs duomenys lentelėse pateikti 7 priede.

Alytaus ŠNV per dieną narkotikus leidosi daugiausiai kartų, Visagino mažiausiai. Lyginant narkotikų vartojimo lygį, nustatyta, kad Alytaus ŠVN per dieną vidutiniškai leidžiasi 4,49 karto (SD=1,95), Vilniaus ŠNV – 3,55 karto (SD=1,39), Visagino ŠVN – 2,91 karto (SD=1,34) ($\chi^2=54,2$, $ll=10$, $p<0,01$).

Analizuojant pagal amžių nustatyta, kad amžius tiesiogiai susijęs su narkotikų vartojimo dažniu ($F=3,38$, $ll=4$, $p<0,01$), t.y. kuo vyresnis ŠNV, tuo daugiau kartų leidžiasi švirkščiamus narkotikus (1 paveikslas).

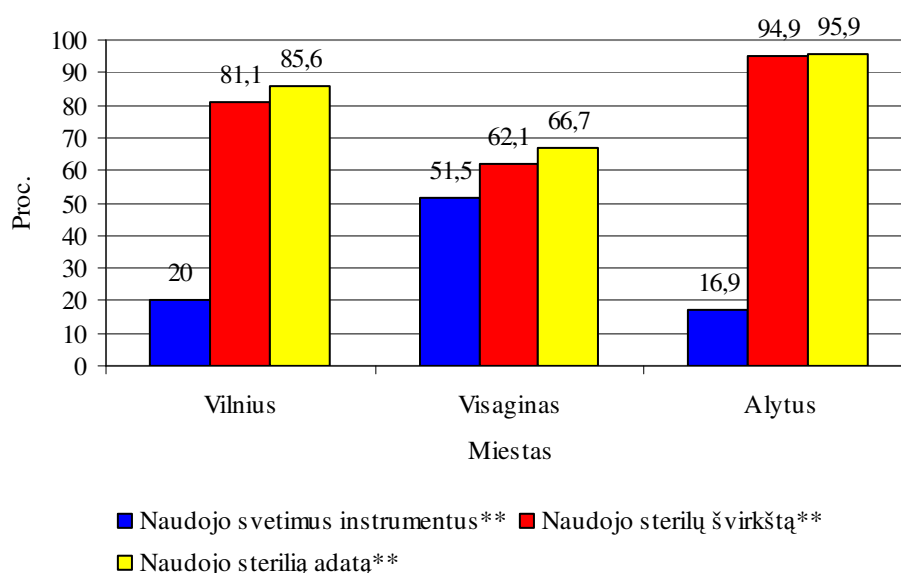

1 paveikslas. Narkotikų švirkštimosi dažnio palyginimas pagal amžiaus grupes

Vertinant rizikingą švirkštimosi praktiką nustatyta, kad saugiau narkotines medžiagas švirkščiasi alytiškiai (2 paveikslas), nes tyrimo rezultatai rodo, jog per pastarąjį mėnesį svetimais instrumentais narkotikus švirkštėsi mažiausiai Alytaus respondentų (16,9 proc.), trečdalis Vilniaus respondentų (20,0 proc.) ir daugiau nei pusė Visagino respondentų (51,5 proc.) ŠNV ($\chi^2=25.12$, $ll=2$, $p=0.00$). Nustatyta, kad nesaugumo jausmas vaistinėje – viena priežasčių, dėl kurių net dešimtadalis (13,3 proc.) ŠNV, naudojusį svetimus instrumentus, vaistinėje jaučiasi nesaugiai ($\chi^2=8.59$,

$ll=1, p=0.003$), kita galima priežastis – švirkšto poreikis naktį (16.3 proc., $\chi^2=12.3, ll=1, p=0.000$) ir sunkumai įsigyjant sterilius instrumentus (10,2 proc., $\chi^2=5.66, ll=1, p=0.015$).

Analizuojant žalos mažinimo programų veiksmingumą pagal elgesį paskutinio narkotikų švirkštimosi metu, matyti, kad Vilniaus respondentai elgiasi saugiau: paskutinio švirkštimosi metu sterilią švirkštą ir/ar adatą naudojo atitinkamai 81,1 proc. ir 85,6 proc. vilniečių. Alytus atitinkamai 94,9 proc. ir 94,9 proc. Rizikingiausiai ir šiuo aspektu elgiasi visaginiečiai – paskutinio švirkštimosi metu sterilią švirkštą ir/ar adatą naudojo 62,1 proc. ir 66,7 proc. Visagino gyventojų ($\chi^2=20.8, ll=2, p=0.000$; $\chi^2=18.59, ll=2, p=0.000$), kas rodo, kad jiems trūksta žalos mažinimo programų vykdomo sveikatos mokymo ir švietimo, kuris įtakotų rizikingo elgesio keitimą saugesniu, įgyvendinimo.

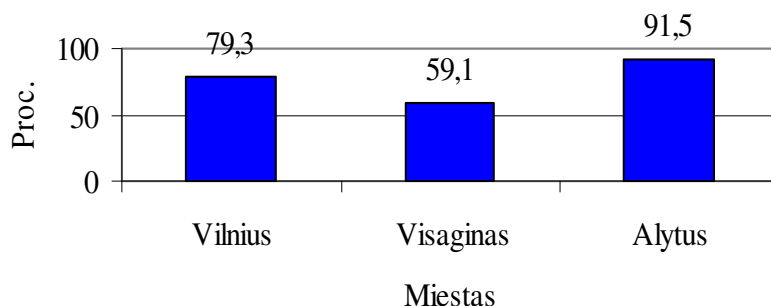

2 paveikslas. Narkotikų švirkštimosi praktikos palyginimas

Lyginant miestus pagal 21 UNGASS indikatorius (3 paveikslas): procentas ŠNV naudojusiu sterilią adatą ar švirkštą paskutinio narkotikų vartojimo metu (Skaitiklis: Asmenų, teigiamai atsakiusių, kad naudojo sterilų švirkštą ar adatą, skaičius, Vardiklis: Asmenų, teigiamai atsakiusių, kad naudojo narkotikus per paskutinį mėnesį, skaičius) žemiausias rodiklis yra Visagine ($\chi^2=19.1, ll=2, p=0.000$).

21 UNGASS indikatorius

Naudojo sterilius instrumentus (švirškštą ir adatą) paskutinio švirkštimosi metu, $p < 0,01$

3 paveikslas. 21 UNGASS indikatoriaus palyginimas

Vyresnio amžiaus respondentai elgiasi saugiau ir yra atsargesni, nei jaunesni respondentai. Nustatyta, kad tik 12,3 proc. jaunesnių nei 23 m. amžiaus respondentų, lyginant su 25,0 proc. vyresnių nei 37 m. paskutinio švirkštimosi metu naudojo sterilią švirškštą ir adatą ($\chi^2=11,4$, $ll=4$, $p=0,022$; $\chi^2=14,57$, $ll=4$, $p=0,006$). Tačiau vyresni ŠNV mažiau pripažįsta vaistinę ir nenori joje lankytis, nes rezultatai parodė, kad vaistinėje paskutinį kartą sterilių instrumentų įsigijo 67,1 proc. ŠNV iki 30 m. ir tik 32,9 proc. virš 30 m. ($\chi^2=56,4$, $ll=16$, $p=0,000$), nors tai galimai susiję su tuo, kad vyresnio amžiaus respondentai yra alytiškiai, kurie jau įpratę lankytis žemo slenksčio kabinete (toliau – ŽSK).

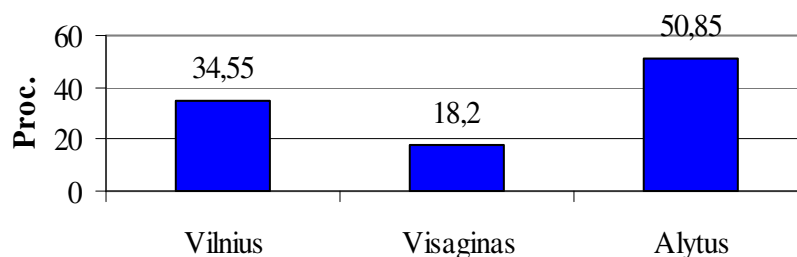
Prevenčių programų pasiekiamumą įvertina 9 UNGASS indikatorius.

Respondentams buvo užduodami trys klausimai: Ar Jūs žinote kur galima atlikti ŽIV tyrimą? Ar per paskutinius 12 mėn. gavote nemokamai prezervatyvų (žemo slenksčio kabinete – ŽSK, savanorių gatvėje). Ar per paskutinius 12 mėn. gavote nemokamai sterilių švirškštų (ŽSK, savanorių gatvėje). Skaitiklis: Asmenų, kurie teigiamai atsakė į tris klausimus skaičius, vardiklis: Apklaustų asmenų skaičius.

Lyginant miestus daugiausiai ŠNV prevencinės programos pasiekia Alytaus mieste (4 paveikslas), mažiausiai – Visagino mieste ($\chi^2=13,1$, $ll=2$, $p=0,001$). Pasak Čaplinsko (2004) jei prevencinės programos pasiekia 51 proc. ŠVN tai yra laikoma geru įvertinimu.

9 indikatorius

Žino kur atlikti ŽIV tyrimą, gavo nemokamai
švirkštų/adatų ir prezervatyvų per pastaruosius 12 mėn.,
 $p < 0,01$

4 paveikslas. 9 UNGASS indikatoriaus palyginimas

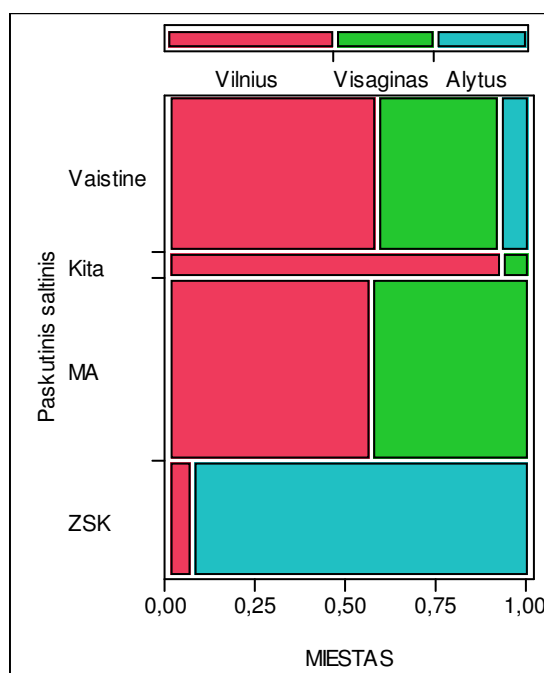
1.3. Sterilios švirkštimosi įrangos prieinamumas ir poreikiai

Didesnioji dauguma ŠNV nurodė, kad nesusiduria su sunkumais įsigyjant sterilius instrumentus (Vilnius 72,1 proc., Alytaus 83,1 proc., Visaginas – 69,7 proc.) ir miestai pagal šį požymį nesiskiria.

Respondentų buvo klausiama kur jie paskutinį kartą įsigijo sterilų instrumentą. 19 respondentų (8,09 proc.), nors buvo prašoma nurodyti vieną, pažymėjo keletą jiems svarbių sterilios švirkštimosi įrangos įsigijimo šaltinių, dažniausiai MA/ŽSK ir vaistinę. Apibendrinant duomenis buvo koduojamas pirmasis anketos variantas, tačiau jei buvo minima vaistinė, siekiant neprarasti informacijos dėl vaistinės įsigyjant švirkštimosi įrangą svarbos (16 respondentų, 6,81 proc.), buvo paliktas vaistinės variantas. Taip sugrupavus duomenis nustatyta, kas vaistinėse sterilų instrumentą įsigijo 76 ŠNV arba 32,3 proc.: po trečdalį vilniečių ir visaginiečių (atitinkamai 40,0 proc. ir 39,4 proc.) ir dešimtadalis alytiškių (10,2 proc.) ($\chi^2=187,1$, $ll=8$, $p=0.000$) (3 lentelė). Antrasis minimas įsigijimo šaltinis susijęs su tyrimo atlikimu, nes Vilniaus ir Visagino respondentai išskyrė MA (45,5 proc. ir 59,1 proc.), o Alytaus (89,8 proc.) – ŽSK, kur ir buvo apklausiami respondentai. Šį dėsningumą vaizdžiai iliustruoja mozaikos grafikas, įsigijimą iš narkotikų prekeivio ir draugo užkodavus pavadinimu – kita (5 paveikslas).

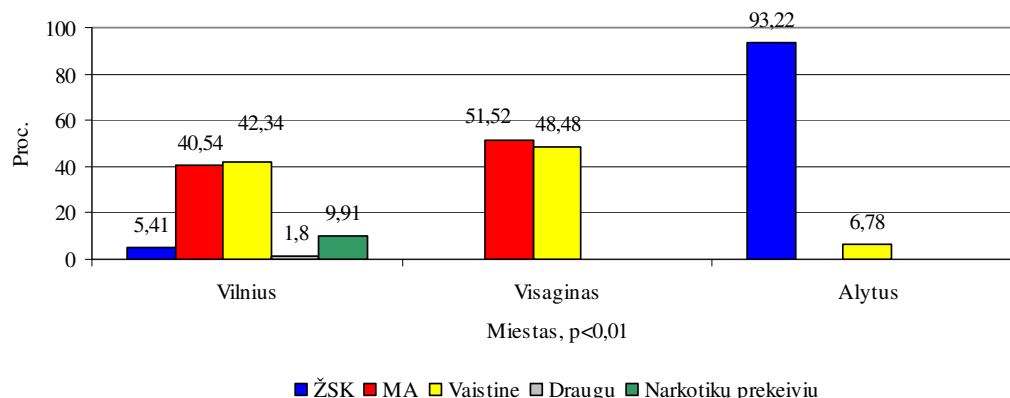
3 lentelė. Kur paskutinį kartą įsigijote sterilių/nenaudotą švirkštą ar adatą?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	ŽSK	4	3,6	3,6
	Mobiliame autobusiuke	50	45,0	45,5
	Iš draugo	3	2,7	2,7
	Narkotiku prekeivio	9	8,1	8,2
	Vaistinėje	44	39,6	40,0
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Neatsakyta	1	0,9	
Iš viso		111	100,0	
Visaginas	Mobiliame autobusiuke	39	59,1	59,1
	Iš draugo	1	1,5	1,5
	Vaistinėje	26	39,4	39,4
	Iš viso	66	100,0	100,0
Alytus	ŽSK	53	89,8	89,8
	Vaistinėje	6	10,2	10,2
	Iš viso	59	100,0	100,0

5 paveikslas. Paskutinės sterilių instrumentų įsigijimo vietos palyginimas

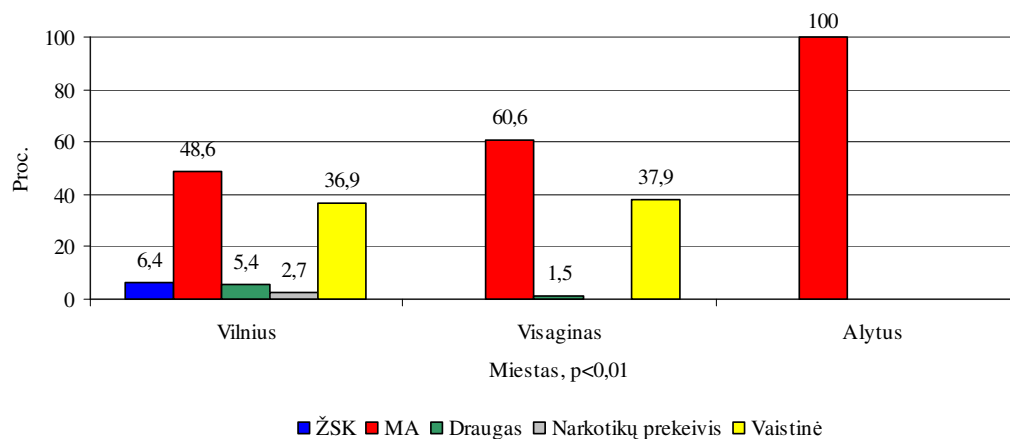
Daugiausiai sterilių instrumentų dažniausių įsigijimo šaltinių nurodė Vilniaus ŠNV (ŽSK, MA, draugas, narkotikų prekeivis, vaistinė), Visaginas ir Alytus po du (MA/ŽSK ir vaistinė). Išryškėjo tai, kad nežiūrint didelio pasirinkimo Vilniaus respondentai dažniausiai naudojami vaistinė (42,3 proc.), 40,5 proc. MA, Visagine duomenys apylygiai – 51,5 proc. MA ir 48,5 proc. vaistinė, o absoliuti dauguma alytiškių – ŽSK (93,2 proc.) ($\chi^2=199,5$, $ll=8$, $p=0.000$) (6 paveikslas).

6 paveikslas. Dažniausių sterilių instrumentų įsigijimo šaltinių palyginimas

Tyrimas parodė, kad patogiausias sterilių instrumentų įsigijimo šaltinis šių miestų ŠNV būtų skirtingas: absoliuti dauguma (100 proc.) alytiškių įvardino ŽSK, apie pusė visaginiečių ir vilniečių (atitinkamai 48,6 proc. ir 60,6 proc.) – MA. Vilniečiai norėtų platesnių paslaugų – 8,1 proc. įvardino „ten kur perku narkotikus“ ir draugą.

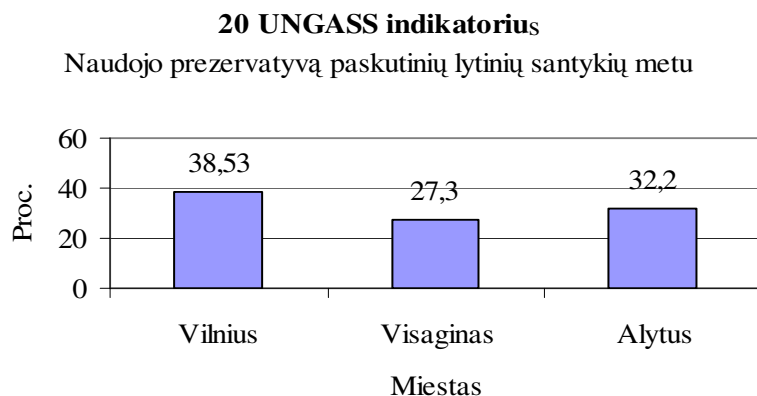
Vaistinę, kaip patogų sterilių instrumentų įsigijimo šaltinį įvardino 36,9 proc. Vilniaus ŠNV ir 37,9 proc. Visagino ŠNV ($\chi^2=209,2$, $ll=8$, $p=0.000$), prezervatyvų – daugiausiai vilniečių (42,3 proc.), 34,8 proc. visaginiečių ir tik 5,1 proc. alytiškių ($\chi^2=137,2$, $ll=8$, $p=0.000$) (7 paveikslas).

7 paveikslas. Patogiausių sterilių instrumentų įsigijimo šaltinių palyginimas

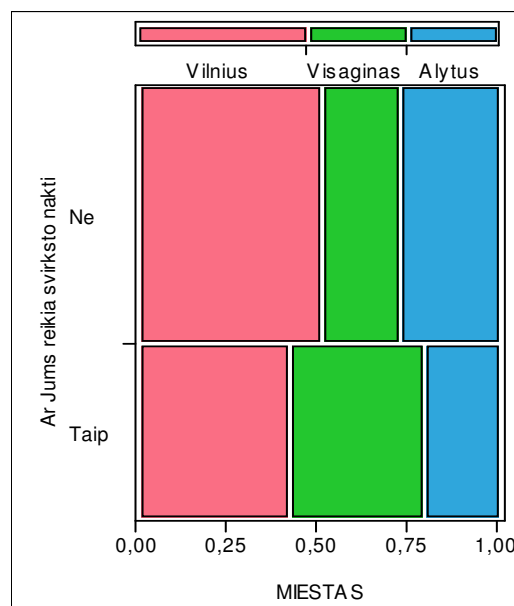
Dalis tiriamųjų nurodė, kad prezervatyvo nereikia nei pirkti nei kitaip įsigyti, nes jo nenaudoja: iš jų 16,2 proc. Vilniaus, 19,7 proc. Visagino ir 25,4 proc. Alytaus tiriamųjų, tačiau net 84,6 proc. visaginiečių pagal šį požymį deklaravo turėję lytinių santykių per pastarąjį mėnesį, lyginant su 22,2 proc. Vilniaus ir 26,7 proc. Alytaus ŠNV, kas rodo, kad Visagino respondentai elgiasi labai rizikingai.

Nors lytinės praktikos skirtumai tarp miestų neužfiksuoti, lyginant miestus pagal 20 UNGASS indikatorių (8 paveikslas): procentas ŠNV naudojusių prezervatyvą paskutinių lytinių santykių metu (Skaitiklis: Asmenų, teigiamai atsakiusių, kad naudojo prezervatyvą paskutinių lytinių santykių metu, skaičius, Vardiklis: Asmenų, teigiamai atsakiusių, kad turėjo lytinius santykius per paskutinį mėnesį, skaičius), šiek tiek daugiau vilniečių (38,53 proc.), turėjusių lytinių santykių pastarąjį mėnesį naudojo prezervatyvą, lyginant su Visaginu (27,3 proc.) ir Alytumi (32,2 proc.) ($p>0,05$).

8 paveikslas. 20 UNGASS indikatoriaus palyginimas

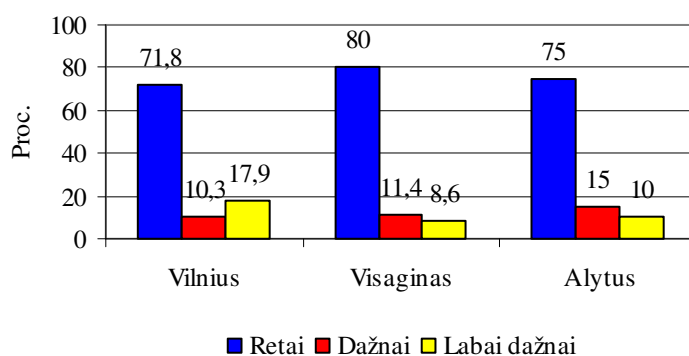
Daugiau nei pusė (53,8 proc.) Visagino respondentų patvirtino, kad jiems reikia švirkšto naktį (Vilnius atitinkamai 36,0 proc., Alytus 34,5 proc.) ($\chi^2=6,58$, $ll=2$, $p=0.037$) (9 paveikslas).

9 paveikslas. Švirkšto poreikio naktį palyginimas

Vis tik net 40,6 proc. arba 95 respondentai patvirtino švirkšto poreikį naktį. Iš jų daugumai (75,5 proc.) švirkšto reikia retai (2-3 kartus į savaitę). Analizuojant pagal miestus, 17,9 proc. vilniečių švirkšto naktį reikia labai dažnai (6-7 kartus į savaitę) kaip ir 10,0 proc. alytiškių ir 8,6 proc. visaginiečių (10 paveikslas), nors reikšmingas skirtumas nenustatytas.

Visaginiečių poreikį gali sąlygoti tai, kad tiriamieji yra jauni, aktyvesni, galimai linkę leisti laiką vakare.

10 paveikslas. Švirkšto poreikio naktį dažnio palyginimas

1.4. Lankymasis vaistinėje

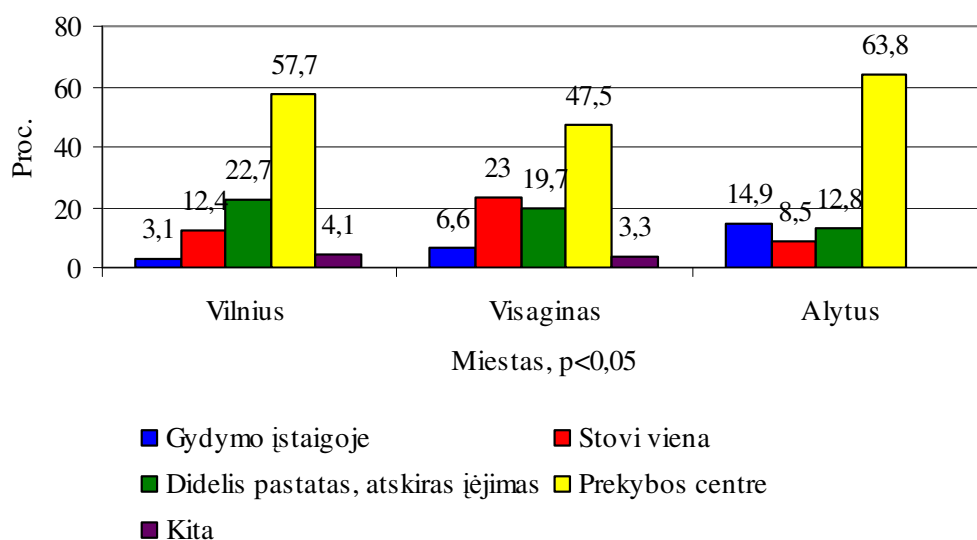
Vaistinėse per pastarąją savaitę bent kartą lankėsi 66,1 proc. respondentų, iš jų po tris ketvirtadalius Visagino (75,8 proc.) ir Vilniaus (72,1 proc.), mažiau ne pusė Alytaus (44,1 proc.) ŠNV ($\chi^2=17,3$, $ll=2$, $p=0.000$), kas rodo, kad Visagino ir Vilniaus respondentams vaistinė yra svarbi sterilių instrumentų įsigijimo vieta, ką patvirtina dažniausiai perkama prekė – švirkštai (nurodė 91,0 proc.). Daugiausiai kartų vaistinėje lankėsi vilniečiai ($\bar{x}=4,20$ karto, $SD=3,50$), mažiau visaginiečiai ($\bar{x}=3,31$, $SD=2,47$), ir alytiškiai ($\bar{x}=3,09$, $SD=1,99$), tačiau skirtumas statistiškai nereikšmingas.

Didžioji respondentų dalis vaistinėse apsilanko vieni (78,3 proc.) įvairiu paros metu (48,2 proc.), kas leidžia teigti, kad švirkščiami narkotikai vartojami pavieniui ir tuomet, kai prisireikia narkotiko dozės, kas nepriklauso nuo paros meto. Truputį išsiskyrė dalis visaginiečių (37,9 proc.), kurie nurodė ryto metą, galimai todėl, kad ši tiriamoji grupė yra jaunesnė ir todėl aktyvesnė, be to jiems, lyginant su kitais miestais labiau reikia švirkšto naktį.

Maždaug pusė (57,7 proc.) respondentų linkę lankytis toje pačioje vaistinėje. Pagrindinis jų argumentas – ji yra arti namų – pakeliui (62,8 proc.), kas rodo, kad

patogi sterilių instrumentų įsigijimo vieta yra vienodai svarbiausias argumentas visų miestų ŠNV. Trečdalis (33,7 proc.) akcentuoja tai, kad ten parduoda. Lygiai tokį patį pagrindinį argumentą – pakeliui – išskiria ir tie (69,4 proc.), kurie keičia vaistines.

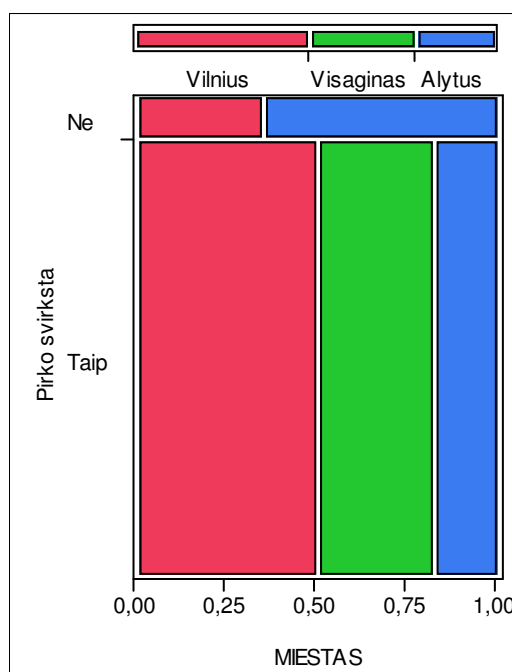
Visų miestų respondentai dažniausiai lankosi vaistinėse, kurios yra prekybos centruose: 57,7 proc. Vilniaus ŠVN, 47,5 proc. Visagino ŠVN ir 63,8 proc. Alytaus ŠNV. Antroje vietoje Vilnius nurodė vaistines, esančias dideliame pastate, tačiau turinčias atskirą įėjimą (22,7 proc.), Visaginas – tas vaistines, kurios stovi vienos (23,0 proc.), o Alytus esančias gydymo įstaigoje (ligoninėje/poliklinikoje) (14,9 proc.) ($\chi^2=15,71$, $ll=8$, $p=0.047$). Gilesnė analizė parodė, kad Alytaus ŠNV labiau renkasi vaistines, kuriose jiems lengviau parduoda sterilią švirkštimosi įrangą, o Visagino ŠNV ir Vilniaus ŠNV, tas vaistines, kurios yra netoli namų/pakeliui (10 paveikslas).

10 paveikslas. Dažniausiai lankomos vaistinės vietos palyginimas

1.5. Dažniausia prekė

Pagrindinė prekė vaistinėje yra švirkštai (91,0 proc.)(11 paveikslas), antroje vietoje adatos (34,1 proc.), vaistai (25,0 proc.) ir vanduo injekcijoms (17,0 proc.). Mažiausiai adatas/švirkštus/vandenį infekcijoms perka alytiškiai (atitinkamai 72,9 proc., 14,6 proc. ir 2,1 proc.), daugiausiai visaginiečiai (atitinkamai 100 proc., 27,2 proc., 32,3 proc.) ($p<0,01$), kas rodo, kad Visagine mažiausiai, o Alytuje daugiausiai ŠNV pasiekia ŽIV/AIDS prevencinės programos, ką patvirtina ir 9 UNGASS indikatorius (4 paveikslas). Vandenių injekcijoms labiau perka jaunesni (iki 30 m. 76,3 proc.), nei vyresni (po 30 m. 23,7 proc.) respondentai ($\chi^2=10,4$, $ll=4$, $p=0.034$). Mozaikos grafikas iliustruoja, kad visi visaginiečiai pirkė vaistinėje švirkštą.

11 paveikslas. Pirkusiųjų švirkštą vaistinėje palyginimas

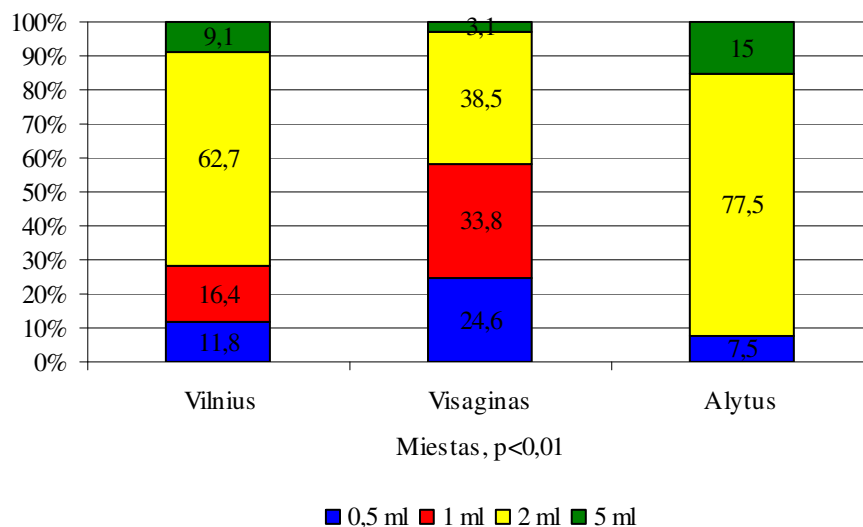
Adatas (50,0 proc. ir 28,2 proc., $p < 0,01$), spiritines servetėles (23,3 proc. ir 9,2 proc., $p < 0,01$), prezervatyvus (20,0 proc. ir 1,8 proc., $p < 0,01$), vatą (10,0 proc. ir 2,5 proc., $p < 0,01$) ir vaistus (35,0 proc. ir 21,5 proc., $p < 0,05$) labiau perka moterys, lyginant su vyrais.

Dažniausiai ŠNV perka adatas kartu su švirkštais ir atskirai adatų neperka, todėl tik 41,1 proc. respondentų atsakė į klausimą kiek adatų vienu metu perka ($\bar{x} = 5,13$, $SD = 3,78$) ir net 88,56 proc. – kiek vienu metu perka švirkštų ($\bar{x} = 3,66$, $SD = 3,063$), kas rodo, kad adatų vidutiniškai nuperkama daugiau, nes dažnai naudotas švirkštas praplaunamas ir naudojamas antrą kartą su nauja adata, nes jos atbunka ir tampa neaštrios. Nustatyta, kad perkamų švirkštų kiekis turi ryšį ir tiesiogiai susijęs su perkamu adatų kiekiu ($r = 0,591$, $p < 0,01$).

Pagal nuperkamą adatų ir švirkštų vidurkį miestai nesiskiria.

Vidutinis perkamo švirkšto dydis Vilniuje yra 2,69 ml ($SD = 0,8$), Visagine 2,20 ml ($SD = 0,85$), Alytuje – 3,0 ml ($SD = 0,68$).

Išsiskyrė tai, kad dauguma Vilniaus (62,7 proc.) ir Alytaus (77,5 proc.) ŠNV nurodė 2 ml, Visagino – 0,5 ml ir 1 ml. insulininius (58,4 proc.) švirkštus. Lyginant Vilnių su Alytumi matyti, kad 5 ml pirkto mažiau vilniečių (9,1 proc.), nei alytiškių (15,0 proc.) ($\chi^2 = 33,8$, $ll = 6$, $p = 0,000$), kas gali rodyti ir tai, kad narkotiko koncentracija miestuose skiriasi (12 paveikslas). Nė vienas alytiškis nenurodė, kad pirkto 1ml dydžio švirkštą.

12 paveikslas. Perkamo švirkšto dydžio palyginimas

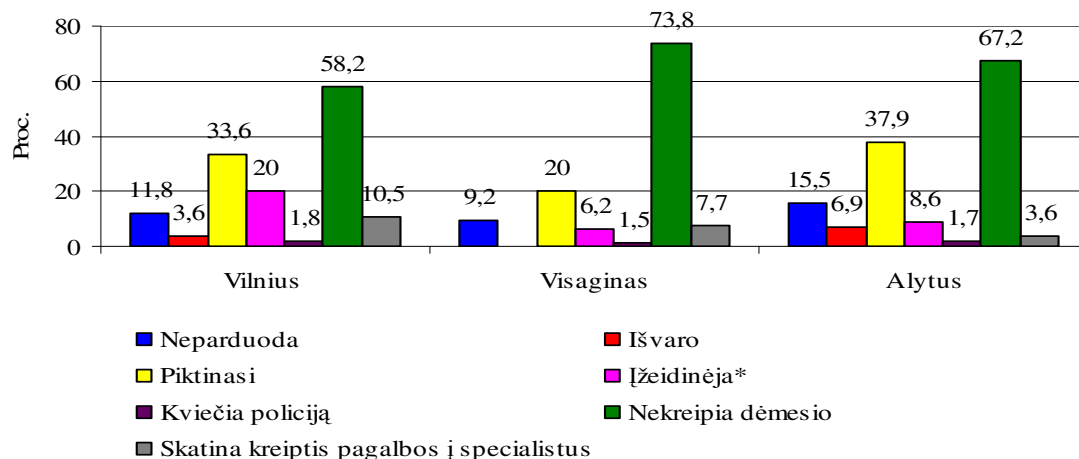
Pasitvirtino nuomonė, kad, siekiant išvengti ŠNV apsilankymų, švirkšto kaina miestuose yra skirtinga ir svyruoja nuo 15 ct iki 3 lt. Tyrimo rezultatai parodė, kad Vilniaus ŠNV vidutiniškai už švirkštą paskutinį kartą mokėjo 48 ct (SD=45,08), Visagino – 53 ct (SD=36,21), Alytaus – 34 ct (SD=25.16). Nustatyta, kad 18,5 proc. visaginiečių už švirkštą mokėjo 1 lt. ir daugiau ($\chi^2=99,87$, $ll=52$, $p=0.000$), lyginant su 11 proc. vilniečių ir 11,8 proc. alytiškių.

1.6. Savijauta vaistinėje ir pagalbos poreikis iš vaistininko

Trečdalis (32,2 proc.) respondentų patvirtino, kad vaistinėje jaučiasi nesaugiai, 67,8 proc. respondentų vaistinėje – saugiai ir tokia tendencija yra visuose trijuose miestuose. Daugiausiai respondentų (64,8 proc.) pažymėjo, kad vaistininkas nekreipia į juos dėmesio, tačiau trečdalis (30,9 proc.) pažymėjo, kad būna situacijų, kai vaistininkas piktinasi. Lyginant pagal miestus daugiausiai nekreipia dėmesio Visagino vaistininkai (nurodė 73,8 proc.), piktinasi ir neparduoda Alytaus vaistininkai (nurodė atitinkamai 37,9 proc. ir 15,5 proc.). penktadalis (20,0 proc.), Vilniaus vaistininkų, lyginant su kitais miestais, linkę įžeidinėti ($\chi^2=8,2$, $ll=2$, $p=0.016$) (13 paveikslas).

Tik 8,0 proc. respondentų nurodė, kad vaistininkas skatina kreiptis pagalbos į specialistus. Daugiausiai tokių atvejų pasitaikė Vilniuje (10,5 proc.).

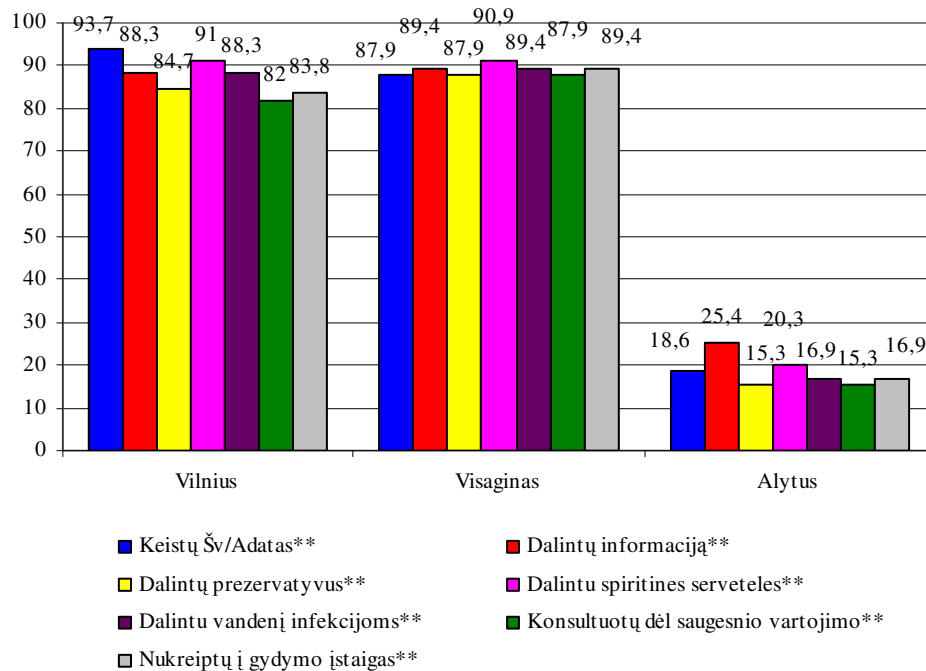
Vaistininko reakcija į ŠNV

13 paveikslas. Vaistininko reakcijos į ŠNV palyginimas

Labiausiai ŠNV norėtų, kad vaistinės keistų švirkštus ir adatas bei dalintų spiritines servetėles (po 73,3 proc.). Pakankamai daug respondentų pasisakė, kad vaistinės dalintų informacinę medžiagą (72,9 proc.) bei dalintų vandenį injekcijoms (70,8 proc.), prezervatyvus (68,2 proc.). Mažiausiai ŠNV pageidautų konsultacijų dėl saugesnio vartojimo (66,9 proc.), kas rodo, kad tokių patarimų jiems reikėtų mažiausiai.

Analizuojant pagal miestus mažiausias švirkštų/adatų keitimo poreikis vaistinėje yra Alytuje (nurodė 18,6 proc.), lyginant su Visaginu (87,9 proc.) ir Vilniumi (93,7 proc.) ($p < 0,01$). Tik 25,5 proc. Alytaus ŠNV pageidautų informacinės medžiagos, 20,3 proc. spiritinių servetėlių, 16,9 proc. vandens injekcijoms ar konsultacijų dėl saugesnio narkotikų vartojimo (15,3 proc.). Lyginant kitus du miestus, visų šių paslaugų poreikis yra didelis. Šių miestų ŠNV reikėtų visko: spiritinių servetėlių (Vilnius 91,0 proc., Visaginas 90,9 proc.), informacinės medžiagos (Vilnius 88,3 proc., Visaginas 89,4 proc.), vandens injekcijoms (Vilnius 88,3 proc., Visaginas 89,4 proc.), konsultacijų dėl saugesnio narkotikų vartojimo (Vilnius 82,0 proc., Visaginas 87,9 proc.), nukreipimo į gydymo įstaigas (Vilnius 83,8 proc., Visaginas 89,4 proc.) bei prezervatyvų (Vilnius 84,7 proc., Visaginas 87,9 proc.) (14 paveikslas).

14 paveikslas. Pagalbos iš vaistininko poreikio palyginimas

Visais šiais atvejais $p < 0,01$, t.y. statistikai reikšmingi. Mažesnis šių priemonių poreikis Alytuje galimai susijęs su gerai vykdoma prevencine programa, teikiančia priimtinas ir palankias paslaugas.

1.7. Sveikatos problemos

Vertinant kiek sterilių instrumentų naudojimas per pastarąjį mėnesį susijęs su sveikatos problemomis nustatyta, kad daugiausiai visų miestų respondentų per praėjusį mėnesį turėjo problemų dėl nešvaraus narkotiko (44,1 proc.), sunkumų susileidžiant dozę (39,8 proc.) ir trombozės (27,6 proc.). Trombozės problemos kamavo daugiausiai Vilniaus ir Visagino ŠNV (atitinkamai 35,1 proc. ir 27,3 proc.), mažiausiai alytiškius (10,2 proc.) ($\chi^2 = 12,3$, $ll = 2$, $p = 0,002$).

Tyrimo rezultatai parodė, kad visos šios problemos (trombozė, nešvarus, narkotikas, sunkumai susileisti dozę yra susijusios ($p < 0,01$).

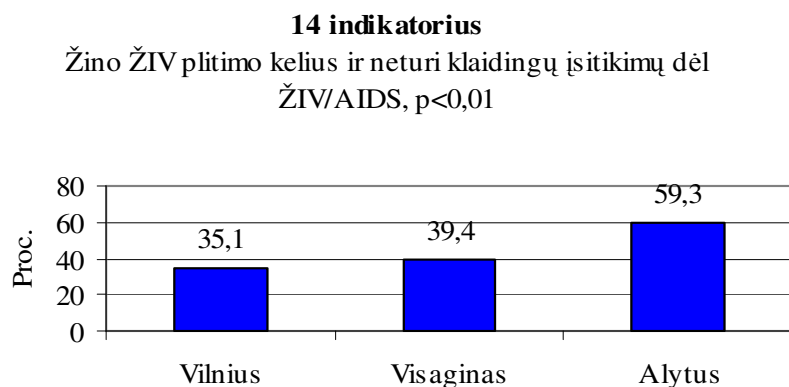
Perdozavimas per pastarąją savaitę susijęs su švirkšto poreikiu naktį, nes 71,4 proc. vilniečių ($\chi^2 = 8,7$, $ll = 1$, $p = 0,003$) ir 87,5 proc. visaginiečių ($\chi^2 = 4,16$, $ll = 1$, $p = 0,041$), patyrė perdozavimo problemų. Nustatyta, kad pusė (44,8 proc.) respondentų, patyrusių sunkumų įsigyjant sterilius instrumentus ($\chi^2 = 6,21$, $ll = 1$, $p = 0,013$) ir per pastarąjį mėnesį naudojusią (46,4 proc.) ne savo/svetimus švirkštimosi instrumentus ($\chi^2 = 5,3$, $ll = 1$, $p = 0,021$), taip pat turėjo perdozavimo

problemų. Nors apskritai švirkšto poreikį naktį įvardijo 40,6 proc. respondentų, o sunkumų įsigyjant sterilius instrumentus patiria tik ketvirtadalis (25,0 proc.) ŠNV.

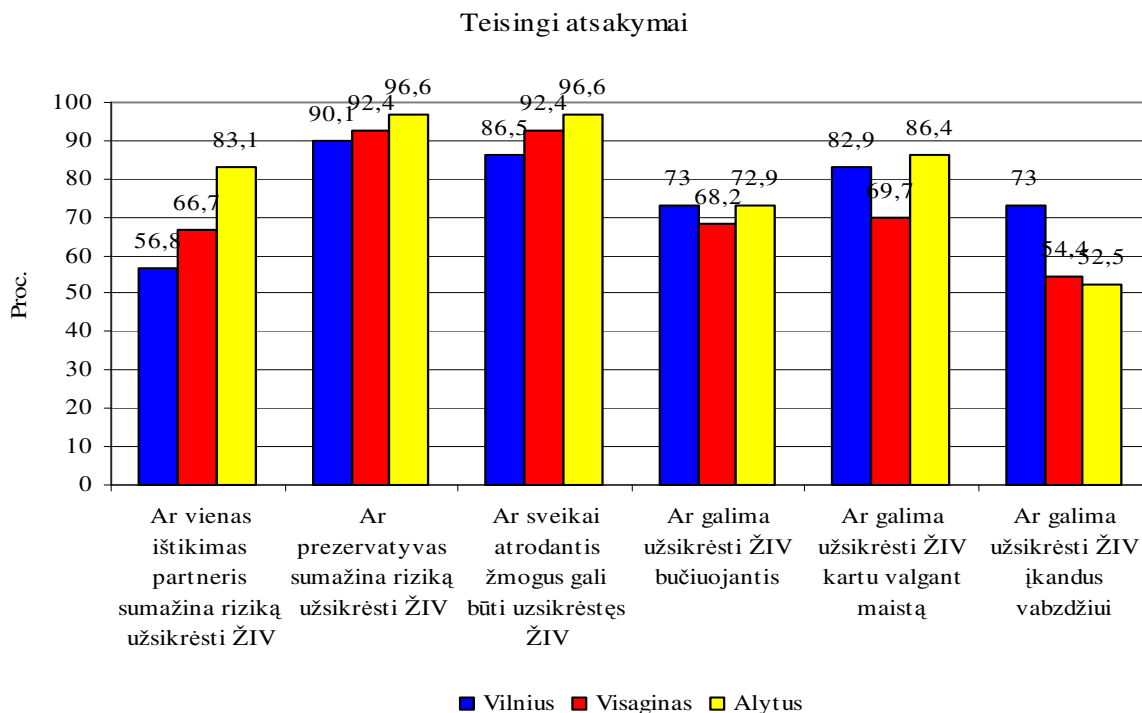
Daugiau problemų, įsigyjant sterilų instrumentą patiria net trečdalis (30,3 proc. visaginiečių. Jie (45,8 proc.) per pastarąją savaitę susidūrė su sunkumais susileidžiant dozę ($\chi^2=4,3$, $ll=1$, $p=0.038$). ir trombozę (61,1 proc.) $\chi^2=12,12$, $ll=1$, $p=0.001$).

1.8. Žinios apie ŽIV/AIDS

Labiau apie ŽIV plitimo kelius yra informuoti Alytaus respondentai. 59,3 proc. jų teisingai atsakė į visus penkis 14 UNGASS indikatoriaus klausimus (Kaip manote, ar tik vieno ištikimo, neužsikrėtusio ŽIV lytinio partnerio turėjimas sumažina riziką užsikrėsti ŽIV? Kaip Jūs manote, ar prezervatyvų naudojimas sumažina riziką užsikrėsti ŽIV? Ar sveikai atrodantis žmogus gali būti užsikrėtęs ŽIV? Ar galima užsikrėsti ŽIV bučiuojantis? Ar žmonės gali užsikrėsti ŽIV kartu valgydami maistą su užsikrėtusiu ŽIV žmogumi?), lyginant su 35,1 proc. vilniečių ir 39,4 proc. visaginiečių ($p<0,01$) (15, 16 paveikslas).

15 paveikslas. 14 UNGASS indikatoriaus palyginimas

16 paveikslas. Žinių apie ŽIV/AIDS palyginimas

Miestai skiriasi ir pagal ŠNV, atlikusių ŽIV tyrimą per 12 mėn. ir žinančių tyrimo rezultata. Daugiausiai tokių asmenų Alytuje (88,14 proc.), šiek tiek mažiau Vilniuje (78,38 proc.), mažiausiai – Visagine (59,09 proc.) ($p < 0,01$).

Išvados

1. Vaistinėse per pastarąją savaitę lankėsi daugiau nei pusė (66,1 proc.) respondentų, tačiau svarbesnė sterilių instrumentų įsigijimo prasme vaistinė yra Visagino ir Vilniaus respondentams, po trečdalį jų paskutinį kartą sterilių instrumentą įsigijo būtent vaistinėje. Vilniečiai respondantai dažniausiai švirkštimosi priemonę įsigyja vaistinėje. Pagrindinė ŠNV perkama prekė vaistinėje yra švirkštai ir adatos.
2. Populiariausiai lankomos vaistinės, esančios prekybos centruose, tačiau vilniečiai dar užsuka į vaistines, esančias dideliame pastate, tačiau turinčias atskirą įėjimą, Visagino ŠNV į tas, kurios stovi vienos, o Alytaus ŠNV – į esančias ligoninėje/poliklinikoje. Pagrindinė priežastis – patogumas, nes jos yra arti namų – pakeliui. Antroji priežastis – ten parduoda.

3. Vaistinėse lankytis labiau linkę jaunesnio amžiaus ŠNV, moterys perka daugiau įvairesnių prekių nei vyrai.
4. Dauguma visų trijų miestų respondentų vaistinėje jaučiasi saugiai, nes daugeliu atvejų vaistininkas nekreipia į juos dėmesio, tačiau trečdalis pažymėjo, kad būna situacijų, kai vaistininkas piktinasi. Penktadalis Vilniaus vaistininkų, lyginant su kitais miestais, linkę įžeidinėti.
5. Vaistinę, kaip patogų sterilių instrumentų ir prezervatyvų įsigijimo šaltinį įvardino trečdalis Vilniaus ir Visagino ŠNV.
6. Absoliuti dauguma Vilniaus ir Visagino ŠNV norėtų, kad vaistinės keistų švirkštus/adatas bei dalintų spiritines servetėles, tačiau šių miestų respondentai pageidautų ir vandens injekcijoms, ir konsultacijų/informacijos, ir nukreipimo į gydymo įstaigas bei prezervatyvų. Mažiausiai paslaugų iš vaistinių pageidautų Alytaus ŠNV, kas susiję su vykdoma ŽSK veikla.
7. Keturi dešimtadaliai respondentų patvirtino švirkšto poreikį naktį. Daugiausiai švirkšto naktį reikia Visagino respondentams, ką patvirtino apie pusė ŠNV, ir trečdaliui Vilniaus ir Alytaus tiriamųjų.
8. Nustatytos kelios, nors ir nežymios, nesaugaus narkotikų švirkštimosi praktikos priežastys: švirkšto poreikis naktį, nesaugumo jausmas vaistinėje ir sunkumai įsigyjant sterilius instrumentus. Pastaroji priežastis Visagino ŠNV sukėlė ir sveikatos problemų (trombozė) ir sunkumų susileidžiant dozę.
9. Geriausiai ŽIV/AIDS prevencinės programos pasiekia Alytaus, mažiausiai Visagino ŠNV, pastarųjų narkotikų vartojimo praktika yra rizikingiausia.
10. Patogiausia sterilių instrumentų įsigijimo vieta ŠNV – žemo slenksčio paslaugos, nes jos yra draugiškos/nediskriminuojančios ir nemokamos, tačiau dėl šių paslaugų darbo laiko (dienos metas) ir grafiko (atvyksta tam tikru metu), ŠNV lankosi vaistinėse, siekdami įsigyti pagrindinę prekę – sterilių švirkštą ir/ar adatą .

2. Vaistininkų tyrimo rezultatų analizė

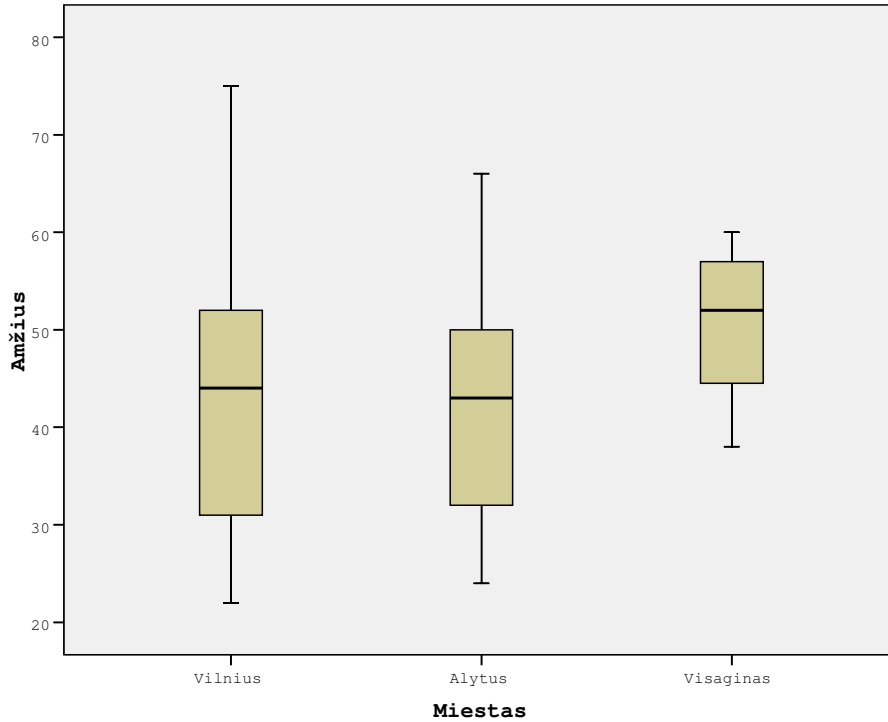
2.1 Demografiniai duomenys

Iš viso apklausti 323 farmacininkai. Daugiausia jų (251) Vilniuje, 56 – Alytuje ir 16 – Visagine. Respondentų struktūra pagal amžių pateikta 4 lentelė ir 17 paveiksle. Detalūs duomenys apie respondentų demografines charakteristikas yra pateikti prieduose.

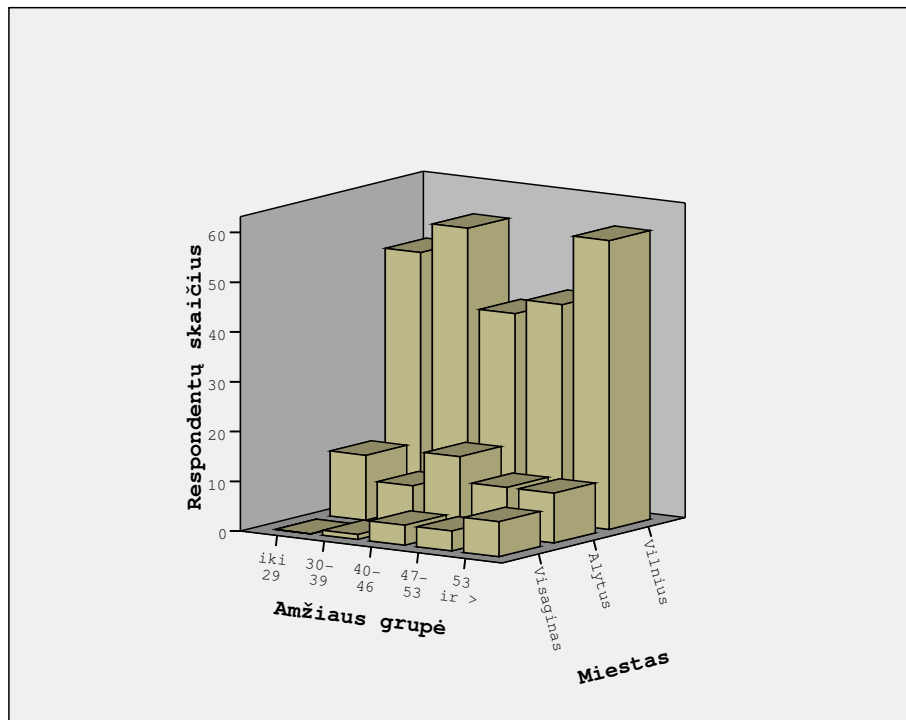
4 lentelė. Respondentų amžiaus struktūra

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	iki 29	51	20,3
	30-39	57	22,7
	40-46	41	16,3
	47-53	44	17,5
	53 ir >	58	23,1
	Iš viso	251	100,0
Alytus	iki 29	13	23,2
	30-39	8	14,3
	40-46	15	26,8
	47-53	10	17,9
	53 ir >	10	17,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	30-39	1	6,3
	40-46	4	25,0
	47-53	4	25,0
	53 ir >	7	43,8
	Iš viso	16	100,0

Lyginant amžiaus vidurkį tarp Vilniaus ir Alytaus respondentų skirtumo nebuvo (atitinkamai 41 ir 42), Visagine vidurkis siekė – 50 m.. Vertinant bendrai skirtumas tarp respondentų amžiaus struktūros buvo statistiškai nereikšmingas $\chi^2=13,9$, $ll=8$, $p=0.084$.

17 paveikslas. Respondentų amžiaus vidurkis, ir jo svyravimai

18 paveikslas. Palyginamoji respondentų skaičiaus diagrama miestuose

5 lentelėje pateikta informacija apie tai, ar farmacininkai pažįsta ŠNV. Vertinant bendrai, net 60 proc. farmacininkų atsakė nepažįstantys užėjusio į vaistinę ŠNV. Tačiau farmacininkų nuomonė apie tai ar jie pažįsta ŠNV statistiškai patikimai

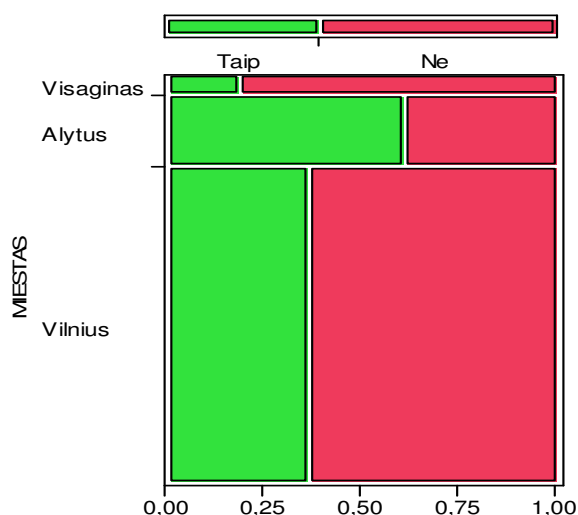
skyrėsi trijuose miestuose ($\chi^2=14.2$, $ll=2$, $p=0.001$). Labiausiai pažįstantys ŠNV teigė Alytaus farmacininkai (60,7 proc.), mažiausiai Visagino farmacininkai (18,8 proc.).

5 lentelė. Farmacininkų nuomonė apie tai, ar pažįsta ŠNV pagal miestus

Miestas		Ar pažįsta ŠNV		Iš viso
		Taip	Ne	
Vilnius	Skaičius	92	159	251
	%	36,7%	63,3%	100,0%
Alytus	Skaičius	34	22	56
	%	60,7%	39,3%	100,0%
Visaginas	Skaičius	3	13	16
	%	18,8%	81,3%	100,0%
Iš Viso	Skaičius	129	194	323
	%	39,9%	60,1%	100,0%

$\chi^2=14.2$, $ll=2$, $p=0.001$

Ši dėsningumą vaizdžiai iliustruoja mozaikos grafikas.

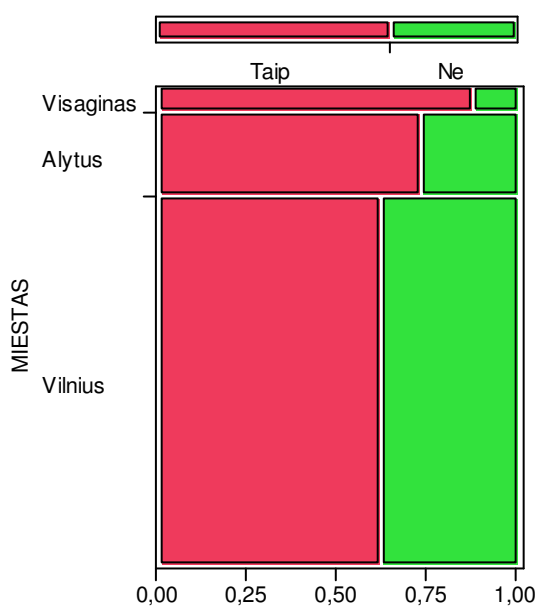
19 paveikslas. Farmacininkų nuomonė apie tai, ar pažįsta ŠNV pagal miestus

Darbo rezultatai rodo (6 lentelė), jog skirtingų miestų respondentai, daugumoje pažymėję, jog sunku nustatyti, ar klientas yra ŠNV, skirtingai vertino savo galimybę atpažinti ŠNV. Vertinant bendrai, net 65 proc. farmacininkų sakė, jog jų neatpažįsta. Iš kitos pusės, 87,7 proc. Visagino farmacininkų pažymėjo, jog jie sunkiai atpažįsta į vaistinę užėjusį ŠNV. Vadinasi sugebėjimas atpažinti užėjusį į vaistinę ŠNV statistiškai reikšmingai skyrėsi. Labiausiai tam įgudę Vilniškiai (38 proc. pripažino jog nesunku atpažinti).

6 lentelė Ar sunku nustatyti ar klientas yra ŠNV?

Miestas		Ar sunku nustatyti		Iš viso
		taip	Ne	
Vilnius	Skaičius	142	87	229
	%	62,0%	38,0%	100,0%
Alytus	Skaičius	38	14	52
	%	73,1%	26,9%	100,0%
Visaginas	Skaičius	14	2	16
	%	87,5%	12,5%	100,0%
Iš viso	Skaičius	194	103	297
	%	65,3%	34,7%	100,0%

$\chi^2=5,964, ll=2, p=0.051$

20 paveikslas. Ar sunku nustatyti, ar klientas yra ŠNV?

Įdomus dėsningumas yra tai, kad ŠNV pažinimas nepriklauso nuo darbo stažo $\chi^2=3,5, ll=4, p=0.476$ (7 lentelė).

7 lentelė. ŠNV pažinimo priklausomybė nuo stažo

Stažas kvintilėmis		Ar pažįstate ŠNV?		Iš viso
		taip	ne	
iki 6 m.	Skaičius	24	31	55
	%	43,6%	56,4%	100,0%
7-17 m.	Skaičius	22	47	69
		31,9%	68,1%	100,0%
18-24 m.	Skaičius	30	35	65
		46,2%	53,8%	100,0%
25-30 m.	Skaičius	25	42	67
		37,3%	62,7%	100,0%
31 ir >	Skaičius	28	39	67
		41,8%	58,2%	100,0%
Iš viso	Skaičius	129	194	323
		39,9%	60,1%	100,0%

$$\chi^2=3,5, ll=4, p=0.476$$

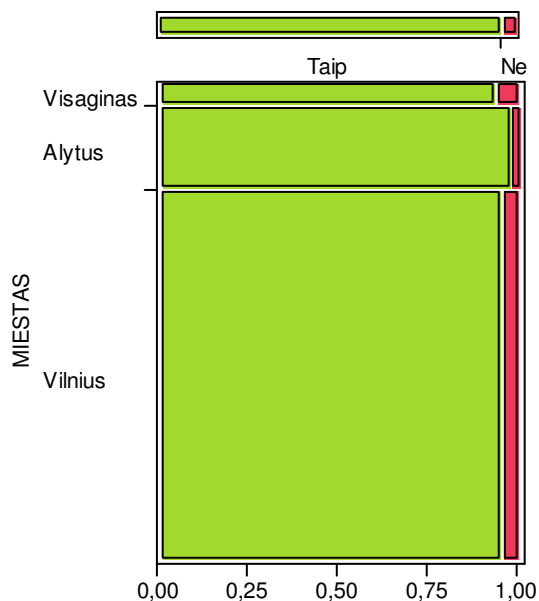
Vertinant bendrai, net 95,7 proc. farmacininkų atsakė, jog per visą savo darbo karjerą yra ŠNV pardavę švirkštus. Šis dėsningumas nesiskyrė trijuose miestuose ($\chi^2=1.1, ll=2, p=0.566$). Didžiausia farmacininkų pardavusių švirkštus ŠNV dalis buvo Alytuje (8 lentelė, 21 paveikslas).

8 lentelė Ar pardavėte švirkštų ŠNV per visą savo karjerą?

Miestas		Ar pardavėte švirkštų ŠNV per visą darbo laikotarpį		Iš viso
		Taip	ne	
Vilnius	Skaičius	239	12	251
	%	95,2%	4,8%	100,0%
Alytus	Skaičius	55	1	56
	%	98,2%	1,8%	100,0%
Visaginas	Skaičius	15	1	16
	%	93,8%	6,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	309	14	323
	%	95,7%	4,3%	100,0%

$$\chi^2=1.1, ll=2, p=0.566$$

Ši dėsningumą iliustruoja ir informacija, pateikta mozaikos grafike.

21 paveikslas. Ar pardavėte švirkštų ŠNV per visą savo karjerą?

75 proc. visų respondentų nurodė, jog pardavė švirkštus ŠNV per paskutines 4 savaites. Šis reiškinys statistiškai nesiskyrė miestuose ($\chi^2=2,2$, $ll=2$, $p=0.32$), nors net ketvirtadalis Vilniaus farmacininkų jų nepardavė, o net 87,5 proc. Visagino farmacininkų nurodė, jog jie tai atliko (9 lentelė).

9 lentelė. Ar pardavėte švirkštų per 4 savaites?

Miestas		Ar pardavėte švirkštų per 4 savaites		Iš viso
		taip	ne	
Vilnius	Skaičius	186	65	251
	%	74,1%	25,9%	100,0%
Alytus	Skaičius	45	11	56
	%	80,4%	19,6%	100,0%
Visaginas	Skaičius	14	2	16
	%	87,5%	12,5%	100,0%
Iš viso	Skaičius	245	78	323
	%	75,9%	24,1%	100,0%

$\chi^2=2,2$, $ll=2$, $p=0.329$

Net 92 procentai respondentų nurodė, jog jų vaistinėje lankosi ŠNV. Vertinant šį reiškinį pagal miestus, nustatyta, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp miestų nėra ($\chi^2=1,636$, $ll=2$, $p=0.441$). Visi Visagino farmacijos vaistinėse apklaustieji nurodė jog ŠNV lankosi jų vaistinėje (10 lentelė).

10 lentelė Ar lankosi ŠNV jūsų vaistinėje?

Miestas	Ar lankosi ŠNV		Iš viso	
	Taip	Ne		
Vilnius	Skaičius	229	22	251
	%	91,2%	8,8%	100,0%
Alytus	Skaičius	52	4	56
	%	92,9%	7,1%	100,0%
Visaginas	Skaičius	16	0	16
	%	100,0%	,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	297	26	323
	%	92,0%	8,0%	100,0%

$$\chi^2=1,636, ll=2, p=0.441$$

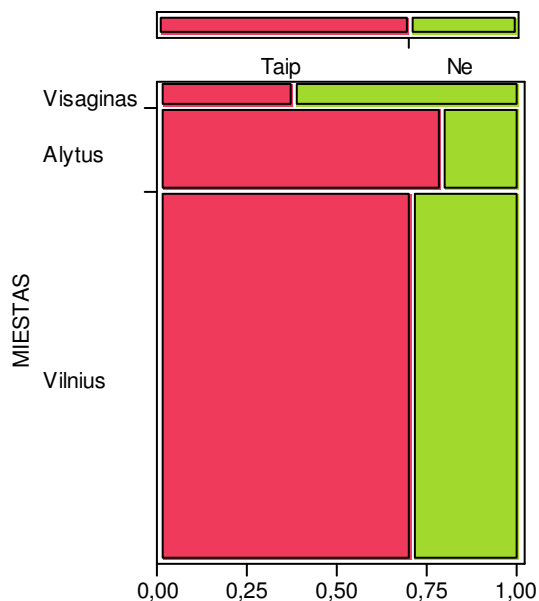
Net 70 procentų respondentų nurodė, kad besilankantys vaistinėse ŠNV jiems sukelia papildomų problemų (11 lentelė). Tačiau šis vertinimas statistiškai reikšmingai ($\chi^2=10,636, ll=2, p=0.007$) skyrėsi miestuose. Antai, net 62,5 proc. Visagino farmacininkų atsakė, jog jokių papildomų problemų į vaistinę užėję ŠNV, jiems nekelia.

11 lentelė. Ar ŠNV sukelia problemų?

Miestas	Ar sukelia ŠNV problemų		Iš viso	
	taip	ne		
Vilnius	Skaičius	161	68	229
	%	70,3%	29,7%	100,0%
Alytus	Skaičius	41	11	52
	%	78,8%	21,2%	100,0%
Visaginas	Skaičius	6	10	16
	%	37,5%	62,5%	100,0%
Iš viso	Skaičius	208	89	297
	%	70,0%	30,0%	100,0%

$$\chi^2=10,636, ll=2, p=0.007$$

Lentelės informacija, parodyta mozaikos grafike, tai vaizdžiai iliustruoja.

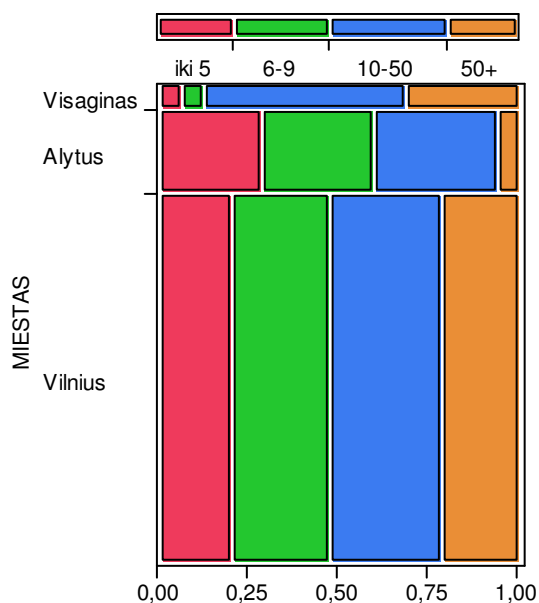
22 paveikslas. Ar ŠNV sukelia problemų?

Kiek ŠNV vidutiniškai apsilanko vaistinėje per mėnesį statistiškai reikšmingai skyrėsi miestuose ($\chi^2=15,636$, $ll=6$, $p=0.016$) (12 lentelė). Labai išsiskyrė didelis apsilankusių kiekis Visagine ir Vilniuje, ir palyginti nedidelis – Alytuje. Tai vaizdžiai iliustruoja informacija, pateikta mozaikos grafike (23 paveikslas). Viršutinė grafiko dalis rodo bendrą, pakankamai vienodą apsilankusių dalį, tačiau vertinant pagal miestus, matosi dideli skirtumai.

12 lentelė. Kiek ŠNV vidutiniškai apsilanko per mėnesį?

Miestas		Kiek vidutiniškai apsilanko ŠNV				Iš viso
		1-5	6-10	10-50	daugiau 50	
Vilnius	Skaičius	47	62	71	49	229
	%	20,5%	27,1%	31,0%	21,4%	100,0%
Alytus	Skaičius	15	16	18	3	52
	%	28,8%	30,8%	34,6%	5,8%	100,0%
Visaginas	Skaičius	1	1	9	5	16
	%	6,3%	6,3%	56,3%	31,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	63	79	98	57	297
	%	21,2%	26,6%	33,0%	19,2%	100,0%

$\chi^2=15,636$, $ll=6$, $p=0.016$

23 paveikslas. Kiek ŠNV vidutiniškai apsilanko per mėnesį?

13 lentelėje atvaizduota iš respondentų gauta informacija apie tai, koku paros laiku į jų vaistinę užaina ŠNV. Atsakymai labai plačiai varijavo, ir dėl tos priežasties neturėjo statistinio reikšmingumo ($\chi^2=10,318$, $ll=6$, $p=0.112$). Įdomu tai, jog 56,3 proc. Visagino farmacininkų nurodė, jog tai po pietų, o 69 proc. vilniečių ir 67,3 proc. alytiškių nurodė, jog jie užaina įvairiu paros metu.

13 lentelė. Koku paros metu ŠNV dažniausiai užaina?

Miestas		Koku paros metu				Iš viso
		iki pietų	po pietų	naktį	įvairiai	
Vilnius	Skaičius	17	51	3	158	229
	%	7,4%	22,3%	1,3%	69,0%	100,0%
Alytus	Skaičius	3	14	0	35	52
	%	5,8%	26,9%	,0%	67,3%	100,0%
Visaginas	Skaičius	1	9	0	6	16
	%	6,3%	56,3%	,0%	37,5%	100,0%
Iš viso	Skaičius	21	74	3	199	297
	%	7,1%	24,9%	1,0%	67,0%	100,0%

$$\chi^2=10,318, ll=6, p=0.112$$

Į klausimą ar tai nuolatiniai klientai, kuriuos galima pažinti atsakymai statistiškai reikšmingai ($\chi^2=10,3$, $ll=4$, $p=0.035$) skyrėsi miestuose (14 lentelė). Daugiausiai nuolatinių klientų, kuriuos galima atpažinti nurodė Visagino ir Alytaus

farmacininkai. Tačiau net 27,9 proc. vilniečių nurodė, jog lankosi daugiau nenuolatiniai klientai.

14 lentelė. Ar dažniau tai nuolatiniai klientai kuriuos atpažįstate?

Miestas		Ar nuolatiniai klientai			Iš viso
		daugiau nuolatiniai	maždaug vienodai	daugiau nenuolatiniai	
Vilnius	Skaičius	72	93	64	229
	%	31,4%	40,6%	27,9%	100,0%
Alytus	Skaičius	26	18	8	52
	%	50,0%	34,6%	15,4%	100,0%
Visaginas	Skaičius	9	5	2	16
	%	56,3%	31,3%	12,5%	100,0%
Iš viso	Skaičius	107	116	74	297
	%	36,0%	39,1%	24,9%	100,0%

$$\chi^2=10,3, ll=4, p=0.035$$

Parduodamų švirktų dydis labai plačiai ir statistškai reikšmingai ($\chi^2=158,7, ll=32, p=0.0000$) varijavo miestuose, tačiau visais atvejais populiariausi buvo 1-2 ml. Švirktai, tačiau keletas nurodė ir 10 bei 20 ml. švirktus (15 lentelė).

15 lentelė. Parduodamų ŠNV švirktų dydis

Švirktų dydis		Miestas			Iš viso
		Vilnius	Alytus	Visaginas	
0,5 ml	Skaičius	4	0	1	5
	%	1,8%	,0%	6,3%	1,7%
1 ml	Skaičius	16	0	10	26
	%	7,0%	,0%	62,5%	8,8%
2 ml	Skaičius	112	29	0	141
	%	49,3%	55,8%	,0%	47,8%
1 ir 2 ml	Skaičius	59	1	5	65
	%	26,0%	1,9%	31,3%	22,0%
0,5, 1 ir 2	Skaičius	9	0	0	9
	%	4,0%	,0%	,0%	3,1%
2 ir 5	Skaičius	7	19	0	26
	%	3,1%	36,5%	,0%	8,8%
0,5 ir 20	Skaičius	1	0	0	1
	%	,4%	,0%	,0%	,3%
2 ir 10	Skaičius	5	0	0	5
	%	2,2%	,0%	,0%	1,7%
1,2,5 ir 10	Skaičius	2	0	0	2
	%	,9%	,0%	,0%	,7%
1,2 ir 20	Skaičius	2	0	0	2
	%	,9%	,0%	,0%	,7%
0,5, 1,2 ir 5	Skaičius	1	0	0	1
	%	,4%	,0%	,0%	,3%

1,2 ir 10	Skaičius	1	0	0	1
	%	,4%	,0%	,0%	,3%
1,2, ir 5	Skaičius	0	2	0	2
	%	,0%	3,8%	,0%	,7%
2,5,10 ir 20	Skaičius	0	1	0	1
	%	,0%	1,9%	,0%	,3%
1 ir 10	Skaičius	1	0	0	1
	%	,4%	,0%	,0%	,3%
2,5, ir 10	Skaičius	1	0	0	1
	%	,4%	,0%	,0%	,3%
0,5 ir 2	Skaičius	6	0	0	6
	%	2,6%	,0%	,0%	2,0%
Iš viso	Skaičius	227	52	16	295
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\chi^2=158,7, ll=32, p=0.0000$$

Tyrimas rodo, jog vienu metu parduodamų švirktų kiekis statistiškai reikšmingai nesiskyrė miestuose ($\chi^2=2,253, ll=4, p=0.689$). Virš 40 proc. respondentų nurodė, jog vienu metu parduodamų švirktų kiekis yra du, ir tik 25 proc., kad tai yra trys ir daugiau (16 lentelė).

16 lentelė. Vienu metu parduodamų švirktų kiekis

Miestas		Švirktų kiekis			Iš viso
		Vienas	Du	Trys ir >	
Vilnius	Skaičius	74	110	42	226
	%	32,7%	48,7%	18,6%	100,0%
Alytus	Skaičius	13	24	13	50
	%	26,0%	48,0%	26,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	5	6	4	15
	%	33,3%	40,0%	26,7%	100,0%
Iš viso	Skaičius	92	140	59	291
	%	31,6%	48,1%	20,3%	100,0%

$$\chi^2=2,253, ll=4, p=0.689$$

Vienu metu parduodamų adatų kiekis statistiškai reikšmingai nesiskyrė tiriamuose miestuose ($\chi^2=14,8, ll=0, p=0.063$). Tik Visagine, net 44,4 proc. ŠNV pirko tris ir daugiau adatas. Šiame pačiame mieste, taip pat, 44,4 proc. farmacininkų nurodė, jog parduoda vienu metu vieną adatą (17 lentelė).

17 lentelė Vienu metu parduodamų adatų kiekis

Adatų kiekis		Miestas			Iš viso
		Vilnius	Alytus	Visaginas	
Viena	Skaičius	41	12	4	57
	%	27,0%	29,3%	44,4%	28,2%
Dvi	Skaičius	50	12	1	63
	%	32,9%	29,3%	11,1%	31,2%
Trys ir >	Skaičius	32	12	4	48
	%	21,1%	29,3%	44,4%	23,8%
Neprekiaujam	Skaičius	21	0	0	21
	%	13,8%	,0%	,0%	10,4%
Neperka	Skaičius	8	5	0	13
	%	5,3%	12,2%	,0%	6,4%
Iš viso	Skaičius	152	41	9	202
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\chi^2=14,8, ll=0, p=0.063$$

Respondentų atsakymai apie ŠNV amžių statistiškai reikšmingai skyrėsi miestuose ($\chi^2=48,7, ll=10, p=0.0000$). Net 31,3 proc. respondentų (18 lentelė) Visagine nurodė, jog tai yra jaunuoliai iki 20 metų. Tuo pat metu, Alytuje, toje amžiaus kategorijoje buvo tik 1,9 proc., Vilniuje – 10,5 proc. Tačiau Vilniaus ir Alytaus farmacininkai nurodė, jog net 65-66 proc. į vaistines užėjusių ŠNV priklauso 20-30 metų kategorijai.

18 lentelė. Koks jūsų nuomone ŠNV amžius?

Miestas		Kokio ŠNV amžiaus					įvairaus	Iš viso
		iki 20	20-30	30-40	18-30	20-40		
Vilnius	Skaičius	24	153	3	32	7	10	229
	%	10,5%	66,8%	1,3%	14,0%	3,1%	4,4%	100,0%
Alytus	Skaičius	1	34	7	2	8	0	52
	%	1,9%	65,4%	13,5%	3,8%	15,4%	,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	5	6	1	3	1	0	16
	%	31,3%	37,5%	6,3%	18,8%	6,3%	,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	30	193	11	37	16	10	297
		10,1%	65,0%	3,7%	12,5%	5,4%	3,4%	100,0%

$$\chi^2=48,7, ll=10, p=0.0000$$

64,3 proc. apklaustųjų nurodo, jog į vaistinę jie ateina po vieną (19 lentelė). Įvertinus atsakymus iš visų trijų miestų, nustatyta, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų nėra ($\chi^2=8,6, ll=4, p=0.071$). Tik trečdalis vilniečių, ketvirtadalis alytiškių nurodė, jog ateina maždaug vienodomis proporcijomis – po vieną/grupėmis.

19 lentelė. Ar ŠNV ateina po vieną ar grupėmis?

Miestas		Kaip lankosi ŠNV			Iš viso
		Dažniau po vieną	Dažniau grupėmis	Maždaug vienodai	
Vilnius	Skaičius	140	13	76	229
	%	61,1%	5,7%	33,2%	100,0%
Alytus	Skaičius	36	4	12	52
	%	69,2%	7,7%	23,1%	100,0%
Visaginas	Skaičius	15	0	1	16
	%	93,8%	,0%	6,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	191	17	89	297
	%	64,3%	5,7%	30,0%	100,0%

$$\chi^2=8,6, ll=4, p=0.071$$

Ar vaistinėse padaugėja ŠNV savaitgaliais nuomonės miestuose statistiškai patikimai skyrėsi ($\chi^2=17,2, ll=4, p=0.02$). 65,9 proc. vilniečių ir 55,8 proc. alytiškių atsakė, jog savaitgaliais nepadaugėja (20 lentelė).

20 lentelė. Ar padaugėja ŠNV savaitgaliais?

Miestas		Ar padaugėja ŠNV savaitgaliais			Iš viso
		Taip	Ne	Nedirba	
Vilnius	Skaičius	61	151	17	229
	%	26,6%	65,9%	7,4%	100,0%
Alytus	Skaičius	11	29	12	52
	%	21,2%	55,8%	23,1%	100,0%
Visaginas	Skaičius	8	8	0	16
	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	80	188	29	297
	%	26,9%	63,3%	9,8%	100,0%

$$\chi^2=17,2, ll=4, p=0.02$$

Į klausimą „ar kalbatės/dalinatės informacija apie ŠNV su šeimos nariais/artimaisiais/ draugais?“ atsakymai statistiškai patikimai skyrėsi skirtinguos miestuose ($\chi^2=8,6, ll=2, p=0.014$). 62 proc. vilniečių, pusė alytiškių ir tik 31,3 proc. visaginiečių atsakė, jog dalijasi. Net 69 proc. visaginiečių atsakė, jog apie tai nesikalba su šeimos nariais/artimaisiais/draugais (21 lentelė).

21 lentelė. Ar kalbatės/dalinatės informacija apie ŠNV su šeimos nariais/artimaisiais/draugais?

Miestas		Kalbatės su artimaisiais		Iš viso
		Taip	Ne	
Vilnius	Skaičius	144	85	229
	%	62,9%	37,1%	100,0%
Alytus	Skaičius	25	26	51
	%	49,0%	51,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	5	11	16
	%	31,3%	68,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	174	122	296
	%	58,8%	41,2%	100,0%

$$\chi^2=8,6, ll=2, p=0.014$$

Į 22 lentelėje pateiktą klausimą, „Ar esate kalbėjęs apie saugesnį vartojimą ir / ar apie galimybes gydytis per paskutinius metus su klientu?“ atsakymai statistiškai patikimai nesiskyrė skirtinguos miestuose ($\chi^2=2,382, ll=2, p=0.304$). 76,3 proc. vilniečių, 84,6 alytiškių ir 68,8 proc. visaginiečių atsakė, jog nesikalba. Tik trečdalis visaginiečių atsakė, jog apie tai kalba su klientu..

22 lentelė. Ar esate kalbėjęs apie saugesnį vartojimą ir / ar apie galimybes gydytis per paskutinius metus su klientu?

Miestas		Kalbatės su klientu dėl saugesnio narkotikų vartojimo per pastaruosius metus		Iš viso
		Taip	Ne	
Vilnius	Skaičius	54	174	228
	%	23,7%	76,3%	100,0%
Alytus	Skaičius	8	44	52
	%	15,4%	84,6%	100,0%
Visaginas	Skaičius	5	11	16
	%	31,3%	68,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	67	229	296
	%	22,6%	77,4%	100,0%

$$\chi^2=2,382, ll=2, p=0.304$$

Į 23 lentelėje pateiktą klausimą, „Koks jūsų nuomone yra narkotikų vartojimo lygis?“ atsakymai statistiškai patikimai nesiskyrė skirtinguos miestuose ($\chi^2=9,0, ll=8, p=0.339$). 47,5 proc. vilniečių, 55,6 alytiškių ir 75 proc. visaginiečių atsakė, jog vidutinis. Aukšta narkotikų vartojimo lygį nurodė 18,6 proc. vilniečių, 20,4 proc. alytiškių ir 18,8 proc. visaginiečių.

23 lentelė. Koks jūsų nuomone yra narkotikų vartojimo lygis?

Narkotikų vartojimo lygis		Miestas			Iš viso
		Vilnius	Alytus	Visaginas	
Aukštas	Skaičius	45	11	3	59
	%	18,6%	20,4%	18,8%	18,9%
Vidutinis	Skaičius	115	30	12	157
	%	47,5%	55,6%	75,0%	50,3%
Žemas	Skaičius	71	13	1	85
	%	29,3%	24,1%	6,3%	27,2%
Nėra problemos	Skaičius	6	0	0	6
	%	2,5%	,0%	,0%	1,9%
Nežinau	Skaičius	5	0	0	5
	%	2,1%	,0%	,0%	1,6%
Iš viso	Skaičius	242	54	16	312
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\chi^2=9,0, ll=8, p=0.339$$

2.2. Tolerancija ŠNV

Į 24 lentelėje pateiktą klausimą „Ar sutiktumėte, kad ŠNV gyventų jūsų bendruomenėje?“ neigiamai atsakė 93,2 proc. vilniečių, 89,3 proc. alytiškių ir tik 68,8 proc. visaginiečių. Atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi miestuose ($\chi^2=11.7,0, ll=2, p=0,003$).

24 lentelė. Ar sutiktumėte, kad ŠNV gyventų jūsų bendruomenėje?

Miestas		ŠNV gyventų jūsų bendruomenėje		Iš viso
		Taip	Ne	
Vilnius	Skaičius	17	234	251
	%	6,8%	93,2%	100,0%
Alytus	Skaičius	6	50	56
	%	10,7%	89,3%	100,0%
Visaginas	Skaičius	5	11	16
	%	31,3%	68,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	28	295	323
	%	8,7%	91,3%	100,0%

$$\chi^2=11.7,0, ll=2, p=0,003$$

Į 25 lentelėje pateiktą klausimą „Ar sutiktumėte, kad ŠNV gyventų jūsų kaimynystėje?“ neigiamai atsakė 95,2 proc. vilniečių, 94,6 proc. alytiškių ir tik 93,8 proc. visaginiečių. Atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė miestuose ($\chi^2=0,092,0, ll=2, p=0,955$), kas rodo požiūrio į šią problemą vienodumą.

25 lentelė. Ar sutiktumėte, kad ŠNV gyventų jūsų kaimynystėje?

Miestas		ŠNV gyventų jūsų kaimynystėje		Iš viso
		Taip	Ne	
Vilnius	Skaičius	12	239	251
	%	4,8%	95,2%	100,0%
Alytus	Skaičius	3	53	56
	%	5,4%	94,6%	100,0%
Visaginas	Skaičius	1	15	16
	%	6,3%	93,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	16	307	323
	%	5,0%	95,0%	100,0%

$$\chi^2=0,092,0, ll=2, p=0,955$$

Į 26 lentelėje pateiktą klausimą, „Ar sutiktumėte kad ŠNV gyventų bute priešais jus?“ neigiamai atsakė 97,6 proc. vilniečių, 96,4 proc. alytiškių ir tik 93,8 proc. visaginiečių. Tai rodo labai žemą toleranciją ŠNV. Atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė miestuose ($\chi^2=0,981, ll=2, p=0,612$), kas rodo požiūrio į šią problemą vienodumą.

26 lentelė. Ar sutiktumėte kad ŠNV gyventų bute priešais jus?

Miestas		ŠNV gyventų bute priešais jus		Iš viso
		Taip	Ne	
Vilnius	Skaičius	6	245	251
	%	2,4%	97,6%	100,0%
Alytus	Skaičius	2	54	56
	%	3,6%	96,4%	100,0%
Visaginas	Skaičius	1	15	16
	%	6,3%	93,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	9	314	323
	%	2,8%	97,2%	100,0%

$$\chi^2=0,981, ll=2, p=0,612$$

2.3. Tolerancija gyvenantiems su ŽIV/AIDS

Į 27 lentelėje pateiktą klausimą, „Ar sutiktumėte, kad ŽIV užsikrėtęs gyventų jūsų bendruomenėje?“ neigiamai atsakė 73,72 proc. vilniečių, 76,8 proc. alytiškių ir tik 56,3 proc. visaginiečių. Atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė miestuose ($\chi^2=7,2, ll=4, p=0,127$), kas rodo tam tikrą požiūrio į šią problemą vienodumą.

27 lentelė. Ar sutiktumėte, kad ŽIV užsikrėtęs gyventų jūsų bendruomenėje?

Miestas		ŽIV užsikrėtęs gyventų jūsų bendruomenėje			Iš viso
		Taip	Ne	Nežinau	
Vilnius	Skaičius	64	185	2	251
	%	25,5%	73,7%	,8%	100,0%
Alytus	Skaičius	13	43	0	56
	%	23,2%	76,8%	,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	6	9	1	16
	%	37,5%	56,3%	6,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	83	237	3	323
	%	25,7%	73,4%	,9%	100,0%

$$\chi^2=7,2, ll=4, p=0,127$$

Į 28 lentelėje pateiktą klausimą, „Ar sutiktumėte, kad ŽIV užsikrėtęs gyventų jūsų kaimynystėje?“ neigiamai atsakė 77,7 proc. vilniečių, 78,6 proc. alytiškių ir tik 56,3 proc. visaginiečių. Atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė miestuose ($\chi^2=8,12, ll=4, p=0,087$), kas rodo požiūrio į šią problemą vienodumą.

28 lentelė. Ar sutiktumėte, kad ŽIV užsikrėtęs gyventų jūsų kaimynystėje?

Miestas		ŽIV užsikrėtęs gyventų jūsų kaimynystėje			Iš viso
		Taip	Ne	Nežinau	
Vilnius	Skaičius	54	195	2	251
	%	21,5%	77,7%	,8%	100,0%
Alytus	Skaičius	12	44	0	56
	%	21,4%	78,6%	,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	6	9	1	16
	%	37,5%	56,3%	6,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	72	248	3	323
	%	22,3%	76,8%	,9%	100,0%

$$\chi^2=8,12, ll=4, p=0,087$$

Į 29 lentelėje pateiktą klausimą, „Ar sutiktumėte kad ŽIV užsikrėtęs gyventų bute priešais jus?“ neigiamai atsakė 79,3 proc. vilniečių, 78,6 proc. alytiškių ir 78,6 proc. visaginiečių. Atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė miestuose ($\chi^2=5,88, ll=4, p=0,208$), kas rodo požiūrio į šią problemą vienodumą.

29 lentelė Ar sutiktumėte kad ŽIV užsikrėtęs gyventų bute priešais jus?

Miestas		ŽIV užsikrėtęs gyventų bute priešais Jus			Iš viso
		Taip	Ne	Nežinau	
Vilnius	Skaičius	50	199	2	251
	%	19,9%	79,3%	,8%	100,0%
Alytus	Skaičius	12	44	0	56
	%	21,4%	78,6%	,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	4	11	1	16
	%	25,0%	68,8%	6,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	66	254	3	323
	%	20,4%	78,6%	,9%	100,0%

$$\chi^2=5,88, ll=4, p=0,208$$

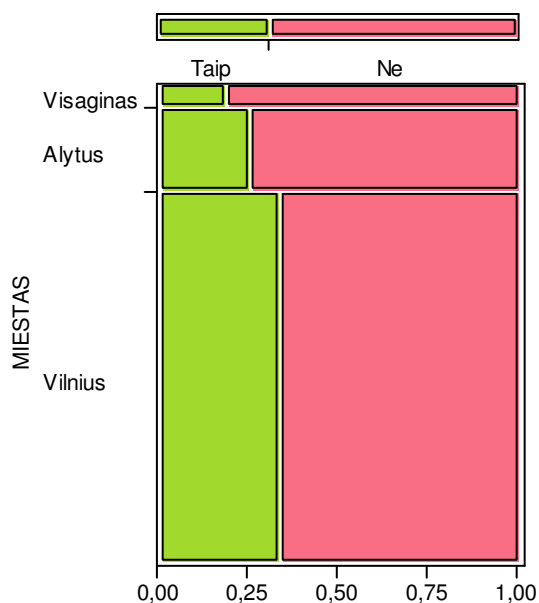
2.4. Dalyvavimas mokymuose

Į 30 lentelėje pateiktą klausimą, „Ar dalyvavote mokymuose apie narkotikų daromą žalą“ neigiamai atsakė 66,5 proc. vilniečių, 75 proc. alytiškių ir 81,3 proc. visaginiečių. Atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė miestuose ($\chi^2=2,755, ll=2, p=0,252$), kas rodo požiūrio į šią problemą vienodumą. Tik trečdalis vilniečių, ketvirtadalis alytiškių ir 18,8 proc. visaginiečių dalyvavę mokymuose apie narkotikų daromą žalą. 24 paveiksle pateiktame mozaikos grafike ryškiai matomi šie skirtumai.

30 lentelė. Ar dalyvavote mokymuose apie narkotikų daromą žalą?

Miestas		Apie narkotikų žalą		Iš viso
		Taip	Ne	
Vilnius	Skaičius	84	167	251
	%	33,5%	66,5%	100,0%
Alytus	Skaičius	14	42	56
	%	25,0%	75,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	3	13	16
	%	18,8%	81,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	101	222	323
	%	31,3%	68,7%	100,0%

$$\chi^2=2,755, ll=2, p=0,252$$

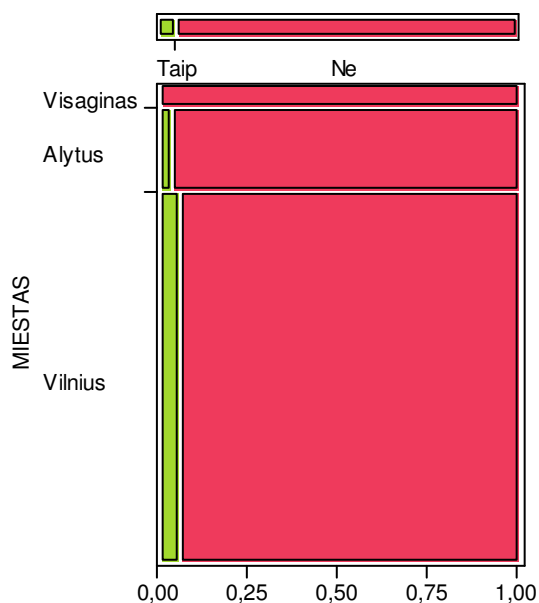
23 paveikslas. Dalyvavimas mokymuose apie narkotikų daroma žalą

Į 31 lentelėje pateiktą klausimą, „Ar dalyvavote mokymuose apie švirkštų keitimo programas“ neigiamai atsakė 94 proc. vilniečių, 96,4 proc. alytiškių ir 100 proc. visaginiečių. Atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė miestuose ($\chi^2=1,466$, $ll=2$, $p=0,480$), kas rodo požiūrio į šią problemą vienodumą. Tik 6 proc. vilniečių, 3,6 alytiškių ir 0 proc. visaginiečių dalyvavę mokymuose apie švirkštų keitimo programas. 24 paveiksle pateiktame mozaikos grafike ryškiai matomi šie skirtumai.

31 lentelė. Ar dalyvavote mokymuose apie švirkštų keitimo programas

Miestas		Apie švirkštų keitimo programas		Iš viso
		Taip	Ne	
Vilnius	Skaičius	15	236	251
	%	6,0%	94,0%	100,0%
Alytus	Skaičius	2	54	56
	%	3,6%	96,4%	100,0%
Visaginas	Skaičius	0	16	16
	%	,0%	100,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	17	306	323
	%	5,3%	94,7%	100,0%

$\chi^2=1,466$, $ll=2$, $p=0,480$

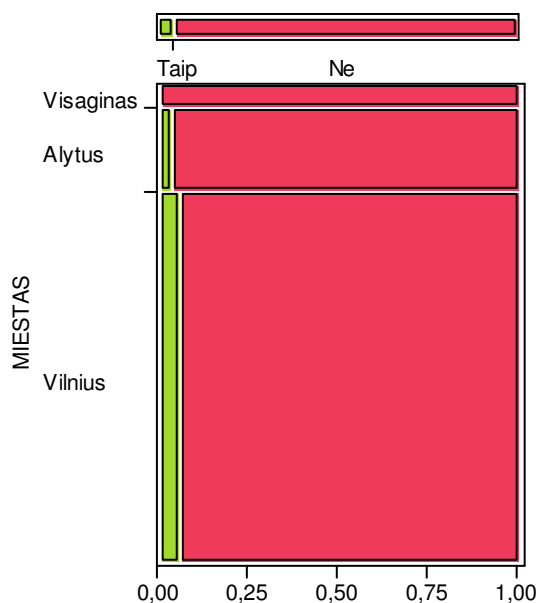
24 paveikslas. Dalyvavimas mokymuose apie švirkštų keitimo programas

Į 32 lentelėje pateiktą klausimą, „Ar žinote apie žalos mažinimo programas“ neigiamai atsakė 94,4 proc. vilniečių, 96,4 proc. alytiškių ir 100 proc. visaginiečių. Atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė miestuose ($\chi^2=1,269$, $ll=2$, $p=0,530$), kas rodo požiūrio į šią problemą vienodumą. Tik 5,6 proc. vilniečių, 3,6 alytiškių ir 0 proc. visaginiečių dalyvavę mokymuose apie žalos mažinimo programas. 25 paveiksle pateiktame mozaikos grafike ryškiai matomi šie skirtumai.

32 lentelė. Ar žinote apie žalos mažinimo programas?

Miestas		Apie žalos mažinimo programas		Iš viso
		Taip	Ne	
Vilnius	Skaičius	14	237	251
	%	5,6%	94,4%	100,0%
Alytus	Skaičius	2	54	56
	%	3,6%	96,4%	100,0%
Visaginas	Skaičius	0	16	16
	%	,0%	100,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	16	307	323
	%	5,0%	95,0%	100,0%

$\chi^2=1,269$, $ll=2$, $p=0,530$

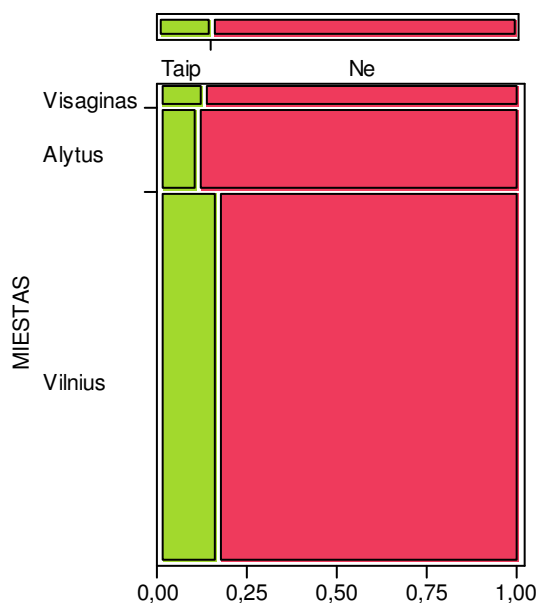
25 paveikslas. Dalyvavimas mokymuose apie žalos mažinimo programas

Į 30 lentelėje pateiktą klausimą „Ar dalyvavote mokymuose apie ŽIV prevenciją ir gydymą?“ neigiamai atsakė 83,7 proc. vilniečių, 89,3 proc. alytiškių ir 87,5 proc. visaginiečių. Atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė miestuose ($\chi^2=1,217$, $ll=2$, $p=0,544$), kas rodo požiūrio į šią problemą vienodumą. Tik 16,3 proc. vilniečių, 10,7 alytiškių ir 12,5 proc. visaginiečių dalyvavę mokymuose apie žalos mažinimo programas. 26 paveiksle pateiktame mozaikos grafike ryškiai matomi šie skirtumai.

33 lentelė. Ar dalyvavote mokymuose apie ŽIV prevenciją ir gydymą?

Miestas		Apie ŽIV/AIDS prevenciją ir gydymą		Iš viso
		Taip	Ne	
Vilnius	Skaičius	41	210	251
	%	16,3%	83,7%	100,0%
Alytus	Skaičius	6	50	56
	%	10,7%	89,3%	100,0%
Visaginas	Skaičius	2	14	16
	%	12,5%	87,5%	100,0%
Iš viso	Skaičius	49	274	323
	%	15,2%	84,8%	100,0%

$\chi^2=1,217$, $ll=2$, $p=0,544$

26 paveikslas. Dalyvavimas mokymuose apie ŽIV prevenciją ir gydymą

2.5. Galimybė vykdyti ŽIV/AIDS prevenciją tarp ŠNV

34 lentelėje pateikti atsakymai į teiginį „Ar sutiktumėte keisti švirkštus visiems ŠNV“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=2,875$, $ll=4$, $p=0,579$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog daugiau nei pusė visų miestų farmacininkų nesutinka su šiuo teiginiu. Daugiausiai (18,8 proc.), lyginant su kitais miestais, apklaustų Visagino farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu.

34 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu: „Keisti švirkštus visiems ŠNV“

Miestas		Keisti švirkštus visiems ŠNV			Iš viso
		Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau	
Vilnius	Skaičius	23	56	172	251
	%	9,2%	22,3%	68,5%	100,0%
Alytus	Skaičius	3	12	41	56
	%	5,4%	21,4%	73,2%	100,0%
Visaginas	Skaičius	3	3	10	16
	%	18,8%	18,8%	62,5%	100,0%
Iš viso	Skaičius	29	71	223	323
	%	9,0%	22,0%	69,0%	100,0%

$\chi^2=2,875$, $ll=4$, $p=0,579$

35 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Ar sutiktumėte keisti švirkštus tik tiems, kurie turi švirkštų keitimo programos dalyvio kortelę“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=4,313$, $ll=4$, $p=0,365$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog daugiau nei pusė visų miestų farmacininkų nesutinka su šiuo teiginiu. Trečdalis apklaustų Visagino farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu.

35 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Keisti švirkštus tik tiems, kurie turi programos dalyvio kortelę“

Miestas		Keisti švirkštus turintiems dalyvio korteles			Iš viso
		Sutikčiau	abejoju	Nesutikčiau	
Vilnius	Skaičius	41	56	154	251
	%	16,3%	22,3%	61,4%	100,0%
Alytus	Skaičius	6	14	36	56
	%	10,7%	25,0%	64,3%	100,0%
Visaginas	Skaičius	5	2	9	16
	%	31,3%	12,5%	56,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	52	72	199	323
	%	16,1%	22,3%	61,6%	100,0%

$\chi^2=4,313$, $ll=4$, $p=0,365$

36 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Ar sutiktumėte dalinti informaciją apie saugesnį narkotikų vartojimą“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=3,660$, $ll=4$, $p=0,454$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog daugiau nei pusė visų miestų farmacininkų, išskyrus Visagino farmacininkus, kurių sutinka tik 37,5 proc., sutinka su šiuo teiginiu. Trečdalis apklaustų Vilniaus ir Alytaus farmacininkų, ir pusė Visagino farmacininkų nesutinka su šiuo teiginiu.

36 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Dalinti informaciją apie saugesnį narkotikų vartojimą“

Miestas		Dalinti informacinę medžiagą apie saugesnį narkotikų vartojimą			š viso
		Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau	
Vilnius	Skaičius	133	43	75	251
	%	53,0%	17,1%	29,9%	100,0%
Alytus	Skaičius	29	7	20	56
	%	51,8%	12,5%	35,7%	100,0%
Visaginas	Skaičius	6	2	8	16
	%	37,5%	12,5%	50,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	168	52	103	323
	%	52,0%	16,1%	31,9%	100,0%

$\chi^2=3,660$, $ll=4$, $p=0,454$

37 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Ar sutiktumėte dalinti informaciją apie ŽIV ir hepatitus B ir C, ŽIV/AIDS, TB“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=2,998$, $ll=4$, $p=0,558$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog daugiau nei pusė visų miestų farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu. Trečdalis apklaustų farmacininkų nesutinka su šiuo teiginiu.

37 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Dalinti informaciją apie ŽIV ir hepatitus B ir C, ŽIV/AIDS, TB“

Miestas		Dalinti informacinę medžiagą apie hepatitus B ir C, ŽIV/AIDS, TB			Iš viso
		Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau	
Vilnius	Skaičius	156	36	59	251
	%	62,2%	14,3%	23,5%	
Alytus	Skaičius	31	6	19	56
	%	55,4%	10,7%	33,9%	
Visaginas	Skaičius	9	2	5	16
	%	56,3%	12,5%	31,3%	
Iš viso	Skaičius	196	44	83	323
	%	60,7%	13,6%	25,7%	

$\chi^2=2,998$, $ll=4$, $p=0,558$

38 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Ar sutiktumėte dalinti informaciją apie saugesnį lytinį elgesį“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=4,064$, $ll=4$, $p=0,397$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog daugiau nei pusė farmacininkų, išskyrus Visagino farmacininkus, kur proporcija mažesnė (31,3 proc.) sutinka su šiuo teiginiu. Didžiausia proporcija – 50 proc. Visagino farmacininkų nesutinka su šiuo teiginiu.

38 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Dalinti informaciją apie saugesnį lytinį elgesį“

Miestas		Dalinti informacinę medžiagą apie saugesnį lytinį elgesį			Iš viso
		Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau	
Vilnius	Skaičius	135	44	72	251
	%	53,8%	17,5%	28,7%	
Alytus	Skaičius	28	9	19	56
	%	50,0%	16,1%	33,9%	
Visaginas	Skaičius	5	3	8	16
	%	31,3%	18,8%	50,0%	
Iš viso	Skaičius	168	56	99	323
	%	52,0%	17,3%	30,7%	

$\chi^2=4,064$, $ll=4$, $p=0,397$

39 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Ar sutiktumėte dalinti spiritines servetėles“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=4,205$, $ll=4$, $p=0,379$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog daugiau nei pusė farmacininkų, išskyrus Alytaus farmacininkus, kur proporcija dar didesnė (62,5 proc.) nesutinka su šiuo teiginiu. Didžiausia proporcija – 43,8 proc. Visagino farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu.

39 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu, „Dalinti spiritines servetėles ŠNV“

Miestas		Dalinti spiritines servetėles			Iš viso
		Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau	
Vilnius	Skaičius	74	43	134	251
	%	29,5%	17,1%	53,4%	100,0%
Alytus	Skaičius	11	10	35	56
	%	19,6%	17,9%	62,5%	100,0%
Visaginas	Skaičius	7	2	7	16
	%	43,8%	12,5%	43,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	92	55	176	323
	%	28,5%	17,0%	54,5%	100,0%

$$\chi^2=4,205, ll=4, p=0,379$$

40 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Ar sutiktumėte dalinti prezervatyvus“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=3,190$, $ll=4$, $p=0,527$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog daugiau nei pusė farmacininkų, išskyrus Alytaus farmacininkus, kur proporcija dar didesnė (64,3 proc.) nesutinka su šiuo teiginiu. Didžiausia proporcija – 37,5 proc. Visagino farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu.

40 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Dalinti prezervatyvus ŠNV“

Miestas		Dalinti prezervatyvus			Iš viso
		Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau	
Vilnius	Skaičius	56	50	145	251
	%	22,3%	19,9%	57,8%	100,0%
Alytus	Skaičius	10	10	36	56
	%	17,9%	17,9%	64,3%	100,0%
Visaginas	Skaičius	6	2	8	16
	%	37,5%	12,5%	50,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	72	62	189	323
	%	22,3%	19,2%	58,5%	100,0%

$$\chi^2=3,190, ll=4, p=0,527$$

41 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Ar sutiktumėte dalinti tvarsliaią ŠNV“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=4,288$, $ll=4$, $p=0,368$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog daugiau nei pusė farmacininkų, išskyrus Visagino farmacininkus, nesutinka su šiuo teiginiu. Didžiausia proporcija – 43,8 proc. Visagino farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu.

41 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Dalinti tvarsliaią ŠNV“

Miestas		Dalinti tvarsliaią			Iš viso
		Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau	
Vilnius	Skaičius	68	45	138	251
	%	27,1%	17,9%	55,0%	100,0%
Alytus	Skaičius	11	9	36	56
	%	19,6%	16,1%	64,3%	100,0%
Visaginas	Skaičius	7	2	7	16
	%	43,8%	12,5%	43,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	86	56	181	323
	%	26,6%	17,3%	56,0%	100,0%

$$\chi^2=4,288, ll=4, p=0,368$$

42 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Ar sutiktumėte konsultuoti dėl saugesnio narkotikų vartojimo“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=5,130$, $ll=4$, $p=0,274$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog daugiau nei pusė farmacininkų nesutinka su šiuo teiginiu. Didžiausia proporcija – ketvirtadalis Visagino farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu.

42 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Konsultuoti dėl saugesnio narkotikų vartojimo“

Miestas		Konsultuoti dėl saugesnio narkotikų vartojimo			Iš viso
		Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau	
Vilnius	Skaičius	45	69	137	251
	%	17,9%	27,5%	54,6%	100,0%
Alytus	Skaičius	7	10	39	56
	%	12,5%	17,9%	69,6%	100,0%
Visaginas	Skaičius	4	3	9	16
	%	25,0%	18,8%	56,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	56	82	185	323
	%	17,3%	25,4%	57,3%	100,0%

$$\chi^2=5,130, ll=4, p=0,274$$

43 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Ar sutiktumėte nukreipti ŠNV į narkomanijos gydymo įstaigas“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=3,742$, $ll=4$, $p=0,442$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog pusė farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu, kitas trečdalis – ne.

43 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Nukreipti ŠNV į narkomanijos gydymo įstaigas“

Miestas		Nukreipti į narkomanijos gydymo įstaigas			Iš viso
		Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau	
Vilnius	Skaičius	121	54	76	251
	%	48,2%	21,5%	30,3%	100,0%
Alytus	Skaičius	26	7	23	56
	%	46,4%	12,5%	41,1%	100,0%
Visaginas	Skaičius	7	3	6	16
	%	43,8%	18,8%	37,5%	100,0%
Iš viso	Skaičius	154	64	105	323
	%	47,7%	19,8%	32,5%	100,0%

$$\chi^2=3,742, ll=4, p=0,442$$

44 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Ar sutiktumėte laikyti konteinerius ŠNV adatoms“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=2,922$, $ll=4$, $p=0,571$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog didelė dalis farmacininkų nesutinka su šiuo teiginiu. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Vilniaus farmacininkai – 8,4 proc. ir Visagino farmacininkai – 6,3 proc.

44 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Laikyti konteinerius ŠNV adatoms“

Miestas		Laikyti konteinerius adatoms ir švirkštams			Iš viso
		Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau	
Vilnius	Skaičius	21	40	190	251
	%	8,4%	15,9%	75,7%	100,0%
Alytus	Skaičius	3	6	47	56
	%	5,4%	10,7%	83,9%	100,0%
Visaginas	Skaičius	1	4	11	16
	%	6,3%	25,0%	68,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	25	50	248	323
	%	7,7%	15,5%	76,8%	100,0%

$$\chi^2=2,922, ll=4, p=0,571$$

45 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Vaistinės neturi dalyvauti programose“, iš kurių matosi, jog nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=10,563$, $ll=6$, $p=0,103$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog didelė dalis farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Visagino farmacininkai – 68,8 proc. ir Vilniaus farmacininkai – 59,8 proc.

45 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Vaistinės neturi dalyvauti programose“

Miestas		Vaistinės neturi dalyvauti adatu/švirktų keitimo programose				Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	nežinau	
Vilnius	Skaičius	150	43	58	0	251
	%	59,8%	17,1%	23,1%	,0%	100,0%
Alytus	Skaičius	31	16	8	1	56
	%	55,4%	28,6%	14,3%	1,8%	100,0%
Visaginas	Skaičius	11	3	2	0	16
	%	68,8%	18,8%	12,5%	,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	192	62	68	1	323
	%	59,4%	19,2%	21,1%	,3%	100,0%

$\chi^2=10,563$, $ll=6$, $p=0,103$

46 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Padėti ŠNV yra vaistininko profesinė pareiga“, iš kurių matosi, jog yra nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=8,655$, $ll=4$, $p=0,070$), kas rodo, jog stebimas panašus požiūris į šį teiginį. Įdomu tai, jog didelė dalis farmacininkų nesutinka su šiuo teiginiu ir tokia pat dalis abejoja. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Vilniaus farmacininkai – 19,5 proc. ir Visagino farmacininkai – 18,8 proc.

46 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Padėti ŠNV yra vaistininko profesinė pareiga“

Miestas		Padėti ŠNV yra vaistininko profesinė pareiga			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	49	109	93	251
	%	19,5%	43,4%	37,1%	100,0%
Alytus	Skaičius	7	36	13	56
	%	12,5%	64,3%	23,2%	100,0%
Visaginas	Skaičius	3	9	4	16
	%	18,8%	56,3%	25,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	59	154	110	323
	%	18,3%	47,7%	34,1%	100,0%

$\chi^2=8,655$, $ll=4$, $p=0,070$

47 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „*Vaistinė yra tinkama vieta ŠVN adatų keitimui*“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=1,645$, $ll=4$, $p=0,833$). Įdomu tai, jog absoliuti dauguma farmacininkų, ypač visaginiečiai (81,3 proc.) nesutinka su šiuo teiginiu, o penktadalis Vilniaus ir Alytaus farmacininkų tuo abejoja. Šiam teiginiui pritaria tik labai nedidelė dalis farmacininkų.

47 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Vaistinė yra tinkama vieta ŠVN adatų keitimui“

Miestas		Vaistinė yra tinkama vieta adatų ir švirkštų keitimui tarp ŠNV			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	10	51	190	251
	%	4,0%	20,3%	75,7%	100,0%
Alytus	Skaičius	1	12	43	56
	%	1,8%	21,4%	76,8%	100,0%
Visaginas	Skaičius	1	2	13	16
	%	6,3%	12,5%	81,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	12	65	246	323
	%	3,7%	20,1%	76,2%	100,0%

$$\chi^2=1,645, ll=4, p=0,833$$

48 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „*Vaistininkas gali teikti patarimus ŠNV*“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=5,093$, $ll=4$, $p=0,278$). Įdomu tai, jog apie pusę farmacininkų, ypač visaginiečiai (62,5 proc.) sutinka su šiuo teiginiu, o ketvirtadalis Vilniaus ir 37,5 proc. Alytaus farmacininkų tuo abejoja..

48 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Vaistininkas gali teikti patarimus ŠNV“

Miestas		Siekiant sumažinti narkotikų vartojimo keliamą žalą, vaistininkas gali teikti patarimus dėl saugesnio vartojimo/kur gauti pagalbą ŠNV			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	118	64	69	251
	%	47,0%	25,5%	27,5%	100,0%
Alytus	Skaičius	23	21	12	56
	%	41,1%	37,5%	21,4%	100,0%
Visaginas	Skaičius	10	3	3	16
	%	62,5%	18,8%	18,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	151	88	84	323
	%	46,7%	27,2%	26,0%	100,0%

$$\chi^2=5,093, ll=4, p=0,278$$

49 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Aš galiu teikti patarimus ŠNV“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=4,269$, $ll=4$, $p=0,371$). Įdomu tai, jog trečdalis farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu, o trečdalis Vilniaus ir Alytaus farmacininkų tuo abejoja. Pusė visaginiečių abejoja šiuo teiginiu.

49 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Aš galiu teikti patarimus ŠNV“

Miestas		Siekiant sumažinti narkotikų vartojimo keliamą žalą, aš galiu teikti patarimus dėl saugesnio vartojimo/kur gauti pagalbą patarimus ŠNV			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	98	79	74	251
	%	39,0%	31,5%	29,5%	100,0%
Alytus	Skaičius	19	17	20	56
	%	33,9%	30,4%	35,7%	100,0%
Visaginas	Skaičius	6	8	2	16
	%	37,5%	50,0%	12,5%	100,0%
Iš viso	Skaičius	123	104	96	323
	%	38,1%	32,2%	29,7%	100,0%

$$\chi^2=4,269, ll=4, p=0,371$$

50 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Nejaučiu antipatijos ŠNV, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=1,889$, $ll=4$, $p=0,756$). Įdomu tai, jog tik trečdalis farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu, o trečdalis Vilniaus ir Alytaus farmacininkų tuo abejoja. Pusė visaginiečių nesutinka su šiuo teiginiu.

50 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Nejaučiu antipatijos ŠNV“

Miestas		Nejaučiu antipatijos ŠNV			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	70	82	99	251
	%	27,9%	32,7%	39,4%	100,0%
Alytus	Skaičius	18	18	20	56
	%	32,1%	32,1%	35,7%	100,0%
Visaginas	Skaičius	5	3	8	16
	%	31,3%	18,8%	50,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	93	103	127	323
	%	28,8%	31,9%	39,3%	100,0%

$$\chi^2=1,889, ll=4, p=0,756$$

51 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „*Adatos ir švirkštai turi būti dalinami tik ŽMK*“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=2,372$, $ll=6$, $p=0,882$). Įdomu tai, jog pusė farmacininkų sutinka su šiuo teiginiu. Tačiau, trečdalis visų miestų farmacininkų abejoja šiuo teiginiu. Pakankamai daug neatsakė į šį klausimą, ką parodė interviu, jog vaistininkai mažai žino kas yra ŽMK.

51 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Adatos ir švirkštai turi būti dalinami tik ŽMK“

Miestas		Adatos ir švirkštai ŠNV turi būti dalijami tik žemo slenksčio kabinete				Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	Nežinau	
Vilnius	Skaičius	115	74	19	5	213
	%	54,0%	34,7%	8,9%	2,3%	100,0%
Alytus	Skaičius	28	20	3	0	51
	%	54,9%	39,2%	5,9%	,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	8	6	1	0	15
	%	53,3%	40,0%	6,7%	,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	151	100	23	5	279
	%	54,1%	35,8%	8,2%	1,8%	100,0%

$\chi^2=2,372$, $ll=6$, $p=0,882$

52 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „*Neetiška parduoti švirkštus ŠNV*“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=1,963$, $ll=4$, $p=0,743$). Įdomu tai, jog didelė dalis farmacininkų, ypač Visagine (68,8 proc.) nesutinka su šiuo teiginiu. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Alytaus farmacininkai – 14,3 proc., tačiau, trečdalis Alytaus farmacininkų abejoja šiuo teiginiu.

52 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Neetiška parduoti švirkštus ŠNV“

Miestas		Neetiška parduoti švirkštą ŠNV			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	35	86	130	251
	%	13,9%	34,3%	51,8%	100,0%
Alytus	Skaičius	8	18	30	56
	%	14,3%	32,1%	53,6%	100,0%
Visaginas	Skaičius	2	3	11	16
	%	12,5%	18,8%	68,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	45	107	171	323
	%	13,9%	33,1%	52,9%	100,0%

$\chi^2=1,963$, $ll=4$, $p=0,743$

53 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Vaistininkas turi informuoti policiją apie ŠNV apsilankymą vaistinėje“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=6,712$, $ll=4$, $p=0,152$). Įdomu tai, jog didelė dalis farmacininkų nesutinka su šiuo teiginiu. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Vilniaus farmacininkai – 11,2 proc., tačiau, dar tokia pati farmacininkų dalis abejoja šiuo teiginiu.

53 lentelė Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Vaistininkas turi informuoti policiją apie ŠNV apsilankymą vaistinėje“

Miestas		Vaistininkas turi informuoti policiją apie ŠNV apsilankymus			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	28	107	116	251
	%	11,2%	42,6%	46,2%	100,0%
Alytus	Skaičius	3	23	30	56
	%	5,4%	41,1%	53,6%	100,0%
Visaginas	Skaičius	1	3	12	16
	%	6,3%	18,8%	75,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	32	133	158	323
	%	9,9%	41,2%	48,9%	100,0%

$$\chi^2=6,712, ll=4, p=0,152$$

54 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, padaugės panaudotų švirkštų“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=5,304$, $ll=4$, $p=0,257$). Įdomu tai, jog didelė dalis farmacininkų pritaria šiam teiginiui. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Vilniaus ir Visagino farmacininkai, atitinkamai 62,9 ir 48,2 proc., šiek tiek mažiau - alytiškiai – 50 proc. Tačiau, trečdalis visų miestų farmacininkų abejoja šiuo teiginiu.

54 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, padaugės panaudotų švirkštų“

Miestas		Padaugės panaudotų švirkštų			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	158	68	25	251
	%	62,9%	27,1%	10,0%	100,0%
Alytus	Skaičius	27	21	8	56
	%	48,2%	37,5%	14,3%	100,0%
Visaginas	Skaičius	8	5	3	16
	%	50,0%	31,3%	18,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	193	94	36	323
	%	59,8%	29,1%	11,1%	100,0%

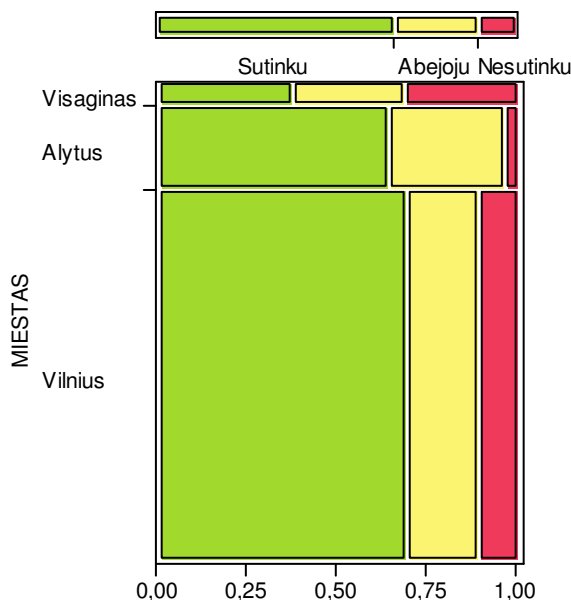
$$\chi^2=5,304, ll=4, p=0,257$$

55 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, padidės narkotikų vartojimas kaimynystėje“, iš kurių matosi, jog yra statistiškai reikšmingas skirtumas tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=14,7$, $ll=4$, $p=0,005$). Įdomu tai, jog labiausiai tam pritaria Alytiškiai ir Vilniečiai (64,3 ir 68,9 proc.). Daugiausia Visaginiečių su tuo nesutinka – net 31,3 proc. Jų mažiausias nuošimtis (37,5 proc.) sutinka su šiuo teiginiu. 27 paveiksle mozaikos grafikas tai grafiškai vizualizuoja.

55 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, padidės narkotikų vartojimas kaimynystėje“

Miestas		Padidės narkotikų vartojimas kaimynystėje			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	173	51	27	251
	%	68,9%	20,3%	10,8%	100,0%
Alytus	Skaičius	36	18	2	56
	%	64,3%	32,1%	3,6%	100,0%
Visaginas	Skaičius	6	5	5	16
	%	37,5%	31,3%	31,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	215	74	34	323
	%	66,6%	22,9%	10,5%	100,0%

$\chi^2=14,7$, $ll=4$, $p=0,005$

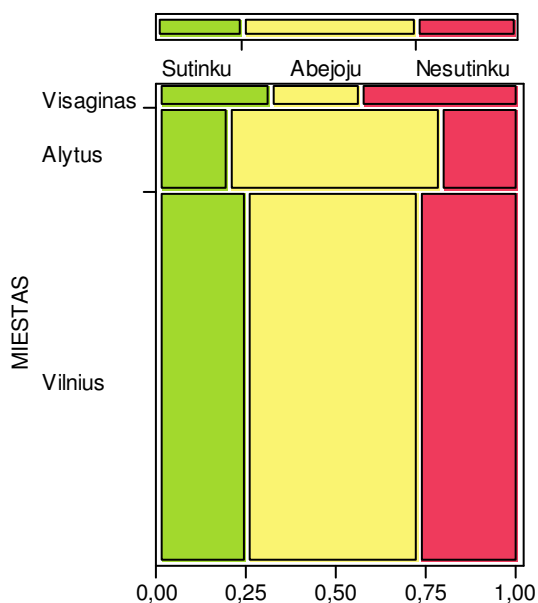
27 paveikslas. Teiginys „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, padidės narkotikų vartojimas kaimynystėje“

56 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, padidės narkotikų vartojimas šalyje“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=6,232$, $l=4$, $p=0,182$). Įdomu tai, jog didelė dalis, ypač Vilniaus ir Alytaus farmacininkų abejoja šiuo teiginiu. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Visagino ir Vilniaus farmacininkai, atitinkamai 31,3 ir 24,7 proc., dvigubai mažiau - alytiškiai – 19,6 proc. Net 43,8 proc. visaginiečių nesutinka su šiuo teiginiu. Tik šiek tiek daugiau nei 20 proc. Vilniečių ir Alytiškių šiuo teiginiu netiki. 28 paveikslo grafikas šias priklausomybes ir atsakymų įvairovę vaizdžiai demonstruoja.

56 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, padidės narkotikų vartojimas šalyje“

Miestas		Padidės narkotikų vartojimas šalyje			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	62	120	69	251
	%	24,7%	47,8%	27,5%	100,0%
Alytus	Skaičius	11	33	12	56
	%	19,6%	58,9%	21,4%	100,0%
Visaginas	Skaičius	5	4	7	16
	%	31,3%	25,0%	43,8%	100,0%
Iš viso	Skaičius	78	157	88	323
	%	24,1%	48,6%	27,2%	100,0%

$\chi^2=6,232$, $l=4$, $p=0,182$

28 paveikslas. Teiginys „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, padidės narkotikų vartojimas šalyje“

57 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, lankysis mažiau klientų“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=7,019$, $ll=4$, $p=0,135$). Įdomu tai, jog absoliuti dauguma farmacininkų pritaria šiam teiginiui. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Alytaus ir Vilniaus farmacininkai, atitinkamai 71,4 ir 60,6 proc., dvigubai mažiau - visaginiečiai – 37,5 proc. Tačiau, toks pat nuošimtis visaginiečių abejoja šiuo teiginiu. Nesutinka su šiuo teiginiu tik ketvirtadalis visaginiečių.

57 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, lankysis mažiau klientų“

Miestas		Lankysis mažiau klientų			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	152	66	33	251
	%	60,6%	26,3%	13,1%	100,0%
Alytus	Skaičius	40	12	4	56
	%	71,4%	21,4%	7,1%	100,0%
Visaginas	Skaičius	6	6	4	16
	%	37,5%	37,5%	25,0%	100,0%
Iš viso	Skaičius	198	84	41	323
	%	61,3%	26,0%	12,7%	100,0%

$\chi^2=7,019$, $ll=4$, $p=0,135$

58 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, sumažės darbuotojų saugumas“, iš kurių matosi, jog yra statistiškai reikšmingas skirtumas tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=11,173$, $ll=4$, $p=0,025$) Įdomu tai, jog labiausiai tam pritaria alytiškiai ir vilniečiai (96,4 ir 88,8 proc.). Daugiausia visaginiečių tuo abejoja – net 18,8 proc. Jų daugiausias nuošimtis (12,5 proc.) iš vis nesutinka su šiuo teiginiu.

58 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, sumažės darbuotojų saugumas“

Miestas		Sumažės darbuotojų saugumas			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	223	20	8	251
	%	88,8%	8,0%	3,2%	100,0%
Alytus	Skaičius	54	2	0	56
	%	96,4%	3,6%	,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	11	3	2	16
	%	68,8%	18,8%	12,5%	100,0%
Iš viso	Skaičius	288	25	10	323
	%	89,2%	7,7%	3,1%	100,0%

$\chi^2=11,173$, $ll=4$, $p=0,025$

59 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, bendruomenė bus nepatenkinta“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=3,396$, $ll=4$, $p=0,494$). Įdomu tai, jog absoliuti dauguma farmacininkų pritaria šiam teiginiui. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Alytaus ir Vilniaus farmacininkai, atitinkamai 76,8 ir 70,9 proc., šiek tiek mažiau - visaginiečiai – 62,5 proc. Tačiau, trečdalis visaginiečių abejoja šiuo teiginiu. Nesutinka su šiuo teiginiu tik 4,4 proc. vilniečių.

59 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, bendruomenė bus nepatenkinta“

Miestas		Bendruomenė bus nepatenkinta			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	178	62	11	251
	%	70,9%	24,7%	4,4%	100,0%
Alytus	Skaičius	43	13	0	56
	%	76,8%	23,2%	,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	10	5	1	16
	%	62,5%	31,3%	6,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	231	80	12	323
	%	71,5%	24,8%	3,7%	100,0%

$\chi^2=3,396$, $ll=4$, $p=0,494$

60 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, sumažins ŽIV plitimą“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=1,551$, $ll=4$, $p=0,817$). Įdomu tai, jog didesnė pusė farmacininkų abejoja šiuo teiginiu. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Visagino farmacininkai, 43,8 proc., nesutinka su šiuo teiginiu net 11,2 proc. Vilniaus farmacininkų.

60 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, sumažins ŽIV plitimą“

Miestas		Sumažins ŽIV plitimą tarp asmenų, vartojančių narkotines ir psichotropines medžiagas bei jų lytinių partnerių			Iš viso
		sutinku	abejoju	nesutinku	
Vilnius	Skaičius	81	142	28	251
	%	32,3%	56,6%	11,2%	100,0%
Alytus	Skaičius	21	30	5	56
	%	37,5%	53,6%	8,9%	100,0%
Visaginas	Skaičius	7	8	1	16
	%	43,8%	50,0%	6,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	109	180	34	323
	%	33,7%	55,7%	10,5%	100,0%

$$\chi^2=1,551, ll=4, p=0,817$$

61 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, jausiu diskomfortą tai darydamas“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=2,173$, $ll=4$, $p=0,704$). Įdomu tai, jog absoliuti dauguma farmacininkų pritaria šiam teiginiui. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Alytaus ir Vilniaus farmacininkai, atitinkamai po 71,3 proc., šiek tiek mažiau - Visaginiečiai – 62,5 proc.

61 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, jausiu diskomfortą tai darydamas“

Miestas		Jausiu diskomfortą			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	179	42	30	251
	%	71,3%	16,7%	12,0%	100,0%
Alytus	Skaičius	40	12	4	56
	%	71,4%	21,4%	7,1%	100,0%
Visaginas	Skaičius	10	4	2	16
	%	62,5%	25,0%	12,5%	100,0%
Iš viso	Skaičius	229	58	36	323
	%	70,9%	18,0%	11,1%	100,0%

$$\chi^2=2,173, ll=4, p=0,704$$

62 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, jausiuos nesaugus“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=4,503$, $ll=4$, $p=0,342$). Įdomu tai, jog absoliuti dauguma farmacininkų pritaria šiam teiginiui. Labiausiai pritaria

šiam teiginiui Alytaus ir Vilniaus farmacininkai, atitinkamai po 85,7 proc., šiek tiek mažiau - Visaginiečiai – 75 proc.

62 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, jausiuos nesaugus“

Miestas		Jausiuos nesaugus			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	215	25	11	251
	%	85,7%	10,0%	4,4%	100,0%
Alytus	Skaičius	48	8	0	56
	%	85,7%	14,3%	,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	12	3	1	16
	%	75,0%	18,8%	6,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	275	36	12	323
	%	85,1%	11,1%	3,7%	100,0%

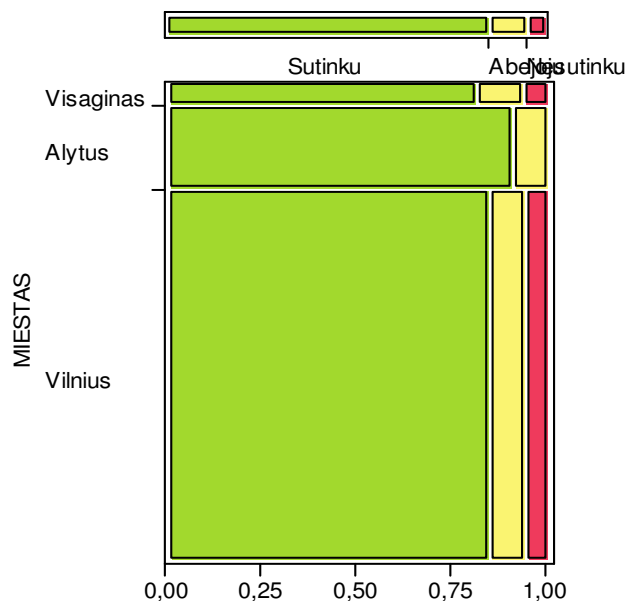
$$\chi^2=4,503, ll=4, p=0,342$$

63 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, reikės papildomų mokymų“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=3,593, ll=4, p=0,464$). Įdomu tai, jog absoliuti dauguma farmacininkų pritaria šiam teiginiui. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Alytaus ir Vilniaus farmacininkai, atitinkamai 91,1 ir 84,5 proc., šiek tiek mažiau - visaginiečiai – 81,3 proc. 29 paveiksle pateiktas mozaikos grafikas tai ryškiai patvirtina.

63 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, reikės papildomų mokymų“

Miestas		Reikės papildomų mokymų			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	212	25	14	251
	%	84,5%	10,0%	5,6%	100,0%
Alytus	Skaičius	51	5	0	56
	%	91,1%	8,9%	,0%	100,0%
Visaginas	Skaičius	13	2	1	16
	%	81,3%	12,5%	6,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	276	32	15	323
	%	85,4%	9,9%	4,6%	100,0%

$$\chi^2=3,593, ll=4, p=0,464$$

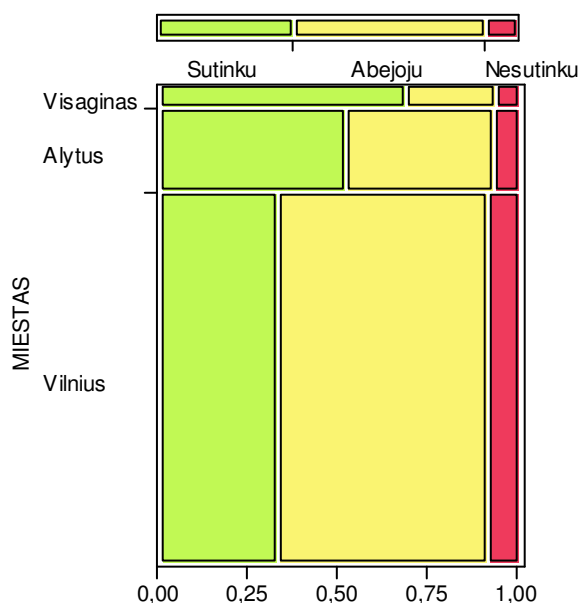
29 paveikslas. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, reikės papildomų mokymų“

64 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, tai bus labai svarbi ŽIV/AIDS prevencijos dalis“, iš kurių matosi, jog yra statistiškai reikšmingas skirtumas tarp atsakymų įvairiuose miestuose ($\chi^2=13,666$, $ll=4$, $p=0,008$). Įdomu tai, jog daugiau nei pusė (58,2 proc.) Vilniaus farmacininkų abejoja šiuo teiginiu. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Alytaus ir Visagino farmacininkai, atitinkamai 51,8 ir 68,8 proc., mažiausiai vilniečiai – 33,1 proc. 30 paveiksle pateiktas mozaikos grafikas tai ryškiai patvirtina.

64 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, tai bus labai svarbi ŽIV/AIDS prevencijos dalis“

Miestas		Bus labai svarbi ŽIV/AIDS prevencijos dalis			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	83	146	22	251
	%	33,1%	58,2%	8,8%	100,0%
Alytus	Skaičius	29	23	4	56
	%	51,8%	41,1%	7,1%	100,0%
Visaginas	Skaičius	11	4	1	16
	%	68,8%	25,0%	6,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	123	173	27	323
	%	38,1%	53,6%	8,4%	100,0%

$\chi^2=13,666$, $ll=4$, $p=0,008$

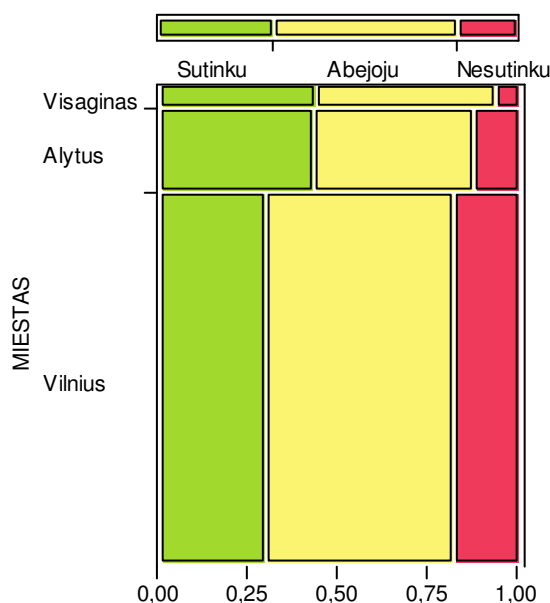
30 paveikslas. Teiginys „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, tai bus labai svarbi ŽIV/AIDS prevencijos dalis“

62 lentelėje pateikti atsakymai į klausimą „Ar sutinkate su šiais teiginiais „Adatų ir švirkštų prieinamumas padės išsaugoti ŠNV sveikatą“, iš kurių matosi, jog statistiškai reikšmingo skirtumo tarp atsakymų įvairiuose miestuose nėra ($\chi^2=5,625$, $ll=4$, $p=0,229$). Įdomu tai, jog beveik pusė farmacininkų abejoja šiuo teiginiu. Labiausiai pritaria šiam teiginiui Alytaus ir Visagino farmacininkai, atitinkamai 42,9 ir 43,8 proc., mažiausiai vilniečiai – 29,5 proc. 31 paveiksle pateiktas mozaikos grafikas tai ryškiai patvirtina.

62 lentelė. Ar sutinkate su šiuo teiginiu „Adatų ir švirkštų prieinamumas padės išsaugoti ŠNV sveikatą“

Miestas		Adatų ir švirkštų prieinamumas padės išsaugoti ŠNV sveikatą			Iš viso
		Sutinku	Abejoju	Nesutinku	
Vilnius	Skaičius	74	132	45	251
	%	29,5%	52,6%	17,9%	100,0%
Alytus	Skaičius	24	25	7	56
	%	42,9%	44,6%	12,5%	100,0%
Visaginas	Skaičius	7	8	1	16
	%	43,8%	50,0%	6,3%	100,0%
Iš viso	Skaičius	105	165	53	323
	%	32,5%	51,1%	16,4%	100,0%

$\chi^2=5,625$, $ll=4$, $p=0,229$

31 paveikslas. Teiginys „Adatų ir švirksčių prieinamumas padės išsaugoti ŠNV sveikatą“

Išvados

1. Visi farmacininkai teigė, jog išoriškai nėra lengva nustatyti užėjusį ŠNV klientą. Nustatyta, jog tai nepriklauso nuo farmacininko darbo stažo, ir statistiškai nereikšmingai skyrėsi pagal miestus. Virš 90 proc. nurodė, jog ŠNV lankosi jų vaistinėje ir sukelia jiems papildomų problemų. Dauguma teigė, jog jie užaina į vaistinę įvairiu laiku.
2. Virš 90 proc. farmacininkų teigė, jog per savo karjerą yra pardavę švirksčių ŠNV, o 75 proc. nurodė, kad tai padarė per paskutines 4 savaites. Vienu kartu parduodamų švirksčių kiekis statistiškai reikšmingai nesiskyrė miestuose.
3. Respondentų atsakymai apie ŠNV amžių statistiškai reikšmingai skyrėsi miestuose. Net 31,3 proc. respondentų Visagine nurodė, jog tai yra jaunuoliai iki 20 metų. Tuo pat metu, Alytuje, toje amžiaus kategorijoje buvo tik 1,9 proc., Vilniuje – 10,5 proc. Tačiau Vilniaus ir Alytaus farmacininkai nurodė, jog net 65-66 proc. į vaistines užėjusių ŠNV priklauso 20-30 metų kategorijai.
4. Tyrimas parodė labai žemą farmacininkų toleranciją ŠNV, ir bemaž 2 kartus didesnę žmonėms užsikrėtusiems ŽIV. Nors tolerancija statistikai reikšmingai

nesiskyrė pagal gyvenamąją vietą, tyrimas parodė šiek tiek didesnę toleranciją minėtoms žmonių kategorijoms Visagine.

5. Farmacininkų žinios apie narkotikų vartojimo prevenciją yra minimalios, jie jų gauna mažai. Tik nedidelė dalis žino apie švirkštų keitimo programas, bei apie žalos mažinimo programas. Virš 90 proc. nurodė, jog nedalyvavo jokiuose mokymuose apie ŽIV prevenciją ir gydymą.
6. Farmacininkų požiūris į švirkštų keitimo programas yra labai skeptiškas, nepriklauso nuo miesto ir yra, greičiausiai, iš nežinojimo. Daugiau kaip pusė apklaustųjų sutiktų dalinti informaciją apie saugesnį narkotikų vartojimą, apie ŽIV ir hepatitą, saugesnį lytinį gyvenimą ir pan. Daugiau nei pusė farmacininkų nesutiktų dalinti ŠNV spiritines servetėles, tvarsliaivą, bei prezervatyvus.
7. Apie pusę apklaustųjų farmacininkų sutiktų nukreipti ŠNV į atitinkamas gydymo įstaigas. Absoliuti apklaustųjų dalis nesutinka, kad jų vaistinėje būtų švirkštų keitimo konteineriai, ir galvoja jog vaistinė yra ne ta vieta, kur tai reikia atlikti. Virš 60 proc. mano, jog vaistinės iš vis neturi dalyvauti profilaktikos programose, ir abejoja, ar padėti ŠNV yra vaistininko profesinė pareiga.
8. Absoliuti farmacininkų dauguma galvoja, jog jiems aktyviai įsijungus į narkotikų vartojimo profilaktikos programas sumažės klientų, sumažės darbuotojų saugumas, bus nepatenkinta bendruomenė ir apskritai abejoja ar tai bus svarbi ŽIV prevencijos dalis nacionaliniame lygmenyje. Be to, farmacininkai iš vis abejoja ar švirkštų keitimas padės gerinti sveikatą ŠNV.

Apibendrinimas ir rekomendacijos

Pristatyti tyrimo rezultatus Farmacijos departamento prie SAM, vaistinių asociacijų, vaistinių grupių vadovams ir vaistininkams.

Vykdyti švirškų keitimo ar kitas ŽIV prevencijos programos sudėtines dalis vaistininkai yra visiškai nepasiruošę, nors žinoma, kad ši prevencija turi tarpžinybinę dimensiją. Jų nuomone tai sumažins jų klientų skaičių, liks nepatenkinta bendruomenė, sumažės darbuotojų saugumas. Jie supranta, kad tam reikės papildomų mokymų, atskiros patalpos, saugos darbuotojo. Nežiūrint šių, prieštaraujančių ŽIV prevencijai motyvų, jie trokšta žinių bei turi noro padėti narkotikus vartojančiam asmeniui. Vaistininkams reikia mokymų, kurie būtų kokybiški, bei suderinti su KMU, Farmacijos departamentu prie SAM ir Narkotikų kontrolės departamentu prie LRV, ir būtų užskaitomi, kaip kvalifikacijos kėlimo kreditai, pagal Lietuvoje galiojančius teisės aktus.

Tyrimas atskleidė, kad švirškščiamųjų narkotikų vartotojams patogiausia sterilių instrumentų įsigijimo vieta yra ne vaistinė, o žemo slenksčio paslaugos, nes jos yra draugiškos/nediskriminuojančios ir nemokamos. Tačiau dėl to, kad vaistinė yra patogioje vietoje, patogesnis darbo grafikas, jie dažnai naudojami vaistinių paslaugomis, siekdami įsigyti sterilių švirškų/ adatų.

Siekiant nors dalinių situacijos gerinimo pokyčių, kurie šiame etape atrodo pakankamai sudėtingi, būtina siekti didesnio suinteresuotų nevyriausybinų bei pacientų organizacijų aktyvumo. Jų turėtų būti daugiau, jos turėtų burtis į aljansus, tuo būdu plačiai atskleisdamos savo problemas visuomenei.

Rekomenduotina:

1. Suteikti kompetencijų vaistininkams apie žalos mažinimo programas, narkotikus vartojančiųjų charakteristikas, psichologinius ypatumus, siekiant mažinti atskirtį, neatsižvelgiant į galimybes vykdyti prevencines programas:

- 1.1. Parengti podiplominių mokymų programą apie žalos mažinimo programas, jų efektyvumą, ŠNV psichologinius ypatumus, bendravimo su ŠNV ypatumus ir ją tinkamai recenzavus, akredituoti. Ji galėtų būti įtraukta į Kauno medicinos universiteto podiplominių studijų centro farmacijos specialistų studijų programą.

1.2. Pageidautina informaciją apie žalos mažinimo programas ir susijusius aspektus integruoti į farmacijos studentų rengimo kursą (galimai prie socialinių farmacijos aspektų).

1.3. Parengti informaciją (biuletenis, e-biuletenis ar e-lapelis) apie žalos mažinimo programas ir išplatinti per vaistinių grupes el. paštu ir paštu.

2. Sudaryti galimybes vaistininkams, remiantis geros vaistinės praktikos nuostatais iš dalies dalyvauti ŽIV/AIDS prevencijoje:

2.1. Parengti ir išplatinti informacijos blokus (lankstukus, brošiūras) per vaistinių tinklus, kad galėtų pagal poreikį dalinti/platinti informacinę medžiagą apie pagalbos formas ŠNV, ŽSK ir MA veiklą.

2.2. Siekti užtikrinti nediskriminuojantį prieinamumą ŠNV prie sterilios švirkštimosi įrangos, vadovaujantis principu „kad prieinamumas prie sterilių instrumentų įtakoja saugesnę švirkštimosi praktiką“.

3. Plėsti efektyvias (keičiančias rizikingą elgesį), prieinamas (mobilus autobusiukas, gatvės darbuotojas, žemo slenksčio kabinetas), nemokamas ir draugiškas (suteikiančias saugumo jausmą) – žemo slenksčio paslaugas, atitinkančias ŠNV poreikius.

4. Suteikti socialinių gebėjimų ŠNV kultūringai nusipirkti švirkštą vaistinėje per žalos mažinimo programas.

5. Projekto „ŽIV/AIDS prevencija ir priežiūra tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų (ŠNV) bei nuteistųjų Lietuvoje, Estijoje ir Latvijoje“ rėmuose suburti darbo grupę, įtraukiant nevyriausybinės bei pacientų organizacijas, turinčias vieną strateginį tikslą – atskleisti savo problemas visuomenei, prašant visokeriopos jos paramos jas sprendžiant, kuri galėtų sudaryti veiklos planą pasiūlytoms rekomendacijoms įgyvendinti.

Rezultatų ir rekomendacijų aptarimas

Tyrimo rezultatų pristatymas

Atsižvelgiant į tyrimo rekomendacijas – pristatyti tyrimo rezultatus Farmacijos departamento prie SAM, vaistinių asociacijų, vaistinių grupių vadovams ir vaistininkams – 2009 m. balandžio 16 d. įvyko apvalaus diskusija dėl tyrimo „Sterilios švirkštimosi įrangos prieinamumas vaistinėse“ rezultatų pristatymo ir rekomendacijų aptarimo.

Diskusijos tikslas – įvertinti sterilios švirkštimosi įrangos įsigijimo vaistinėse poreikius ir galimybes bei parengti rekomendacijas dėl vaistinių dalyvavimo ŽIV/AIDS prevencijoje tarp ŠNV.

Diskusijoje dalyvavo Farmacijos departamento prie SAM, Narkotikų kontrolės departamento prie LRV, Kauno medicinos universiteto Farmacijos fakulteto, UAB Eurovaistinė, Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinės sąjungos, Nepriklausomų farmacijos įmonių asociacijos ir Higienos instituto atstovai.

Diskusijos dalyviai sutiko, kad farmacininkams trūksta informacijos apie priklausomybės ligas, švirkščiamuosius narkotikus vartojančiųjų psichologinius ypatumus, žalos mažinimo programas. Remiantis LR Sveikatos apsaugos ministro patvirtintais „Geros vaistinės praktikos nuostatais“ (Žin., 2007, Nr.: 68-2690), pagalbos teikimas šiai tikslinei grupei yra galimas, tačiau šis tikslas yra sunkiau pasiekiamas dėl konservatyvaus požiūrio, kultūrinių skirtumų.

Diskusijos dalyviai sutarė, kad geriausias būdas eliminuoti šias kliūtis yra informacijos teikimas. Priimtinausias būdas – organizuoti mokymus, kurių metu dalyviai bendrauja su lektoriais ir tarpusavyje. Siekiant nustatyti, kokios temos būtų reikalingos ir pageidaujamos, rekomenduotina surengti pilotinius mokymus, programos turiniui sukurti / parengti.

Nežiūrint temos svarbos, motyvaciją dalyvauti mokymuose ženkliai padidintų universiteto lygmens programos ir sertifikatai, kurie būtų įskaityti į kvalifikacijos kėlimą. Diskusijose sutarta, kad geras variantas būtų privalomi kvalifikacijos kėlimo kursai.

KMU atstovai pažymėjo, jog, iš anksto suderinus, nėra jokių trukdžių atitinkamiems specialistams dalyvauti tiek ruošiant būsimus farmacininkus tiek juos tobulinant podiplominėse studijose. Pradiniame etape reikėtų organizuoti kelių

valandų temos pristatymo kursą, integravus į egzistuojančių disciplinų, pvz. „Farmacinės rūpybos“ tematiką, kuri yra privalomų išklaustyti disciplinų sąraše ir praktiškai įvertinti minėtos informacijos poreikį.

Diskusijos dalyviai pateikė tokias rekomendacijas:

1. Parengti atskirą mokymų programą farmacijos studentams apie priklausomybės ligas ir ŽIV/AIDS prevenciją tarp ŠNV.
2. Integruoti temas, susijusias su priklausomybės temomis ir ŽIV/AIDS prevencija tarp ŠNV į įvairias farmacijos studentų rengimo programas.
3. Parengti kelių valandų temos pristatymo kursą, jį sertifikuoti ir įtraukti į kvalifikacijos kėlimo mobilių sesijų programą.
4. Parengti kelių dienų kvalifikacijos kėlimo kursų mokymo programą.
5. Organizuoti paskaitas farmacininkams apie priklausomybės ligas ir ŽIV/AIDS prevenciją tarp ŠNV pagal poreikį.
6. Siekiant nustatyti vaistinių dalyvavimo šioje programoje užduotis ir jų vykdymo galimybes, siūloma atlikti išsamią galimybių studiją, kurioje konkrečiai pateikti priemonės reikalingas šiam projektui įgyvendinti.

Kitos vaistininkų galimybės dalyvauti ŽIV/AIDS prevencijoje gali būti konkretizuojamos kursų/mokymų metu.

Pilotinės paskaitos įvertinimas

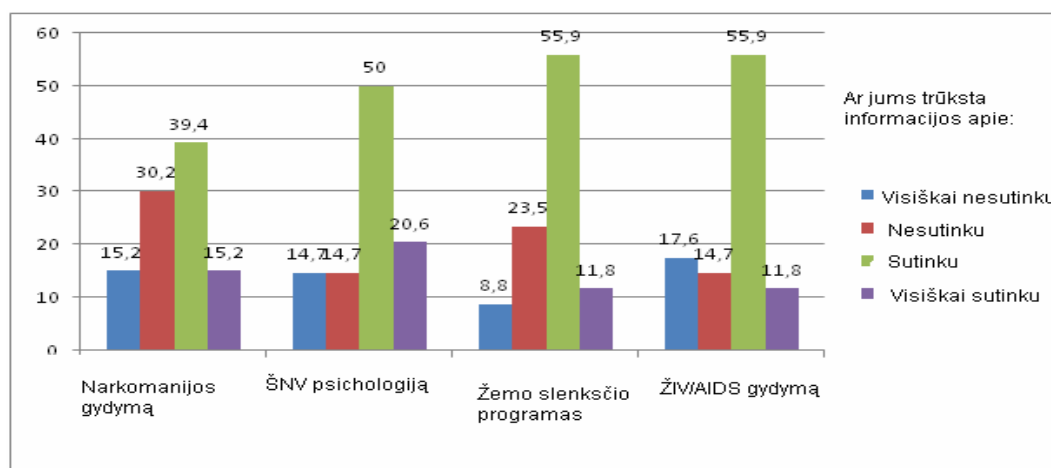
Atsižvelgiant į apskrito stalo diskusijos išvadas, 2009 m. gegužės – birželio mėnesiais perkaitos dvi paskaitos „Narkotikų vartotojas vaistinėje: ką daryti?“ Kauno medicinos universiteto farmacijos specialistų podiplominių studijų metu.

Paskaitą „Narkotikų vartotojas vaistinėje: ką daryti?“ (1 valanda) išklusė 21 farmakotechnikas ir 14 vaistininkų, iš viso 35 specialistai. Paskaitą sudarė šios temos: 1) Priklausomybė kaip liga, sąlygota pakitimų galvos smegenyse, 2) Trumpas projekto „ŽIV/AIDS prevencija ir priežiūra tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų (ŠNV) bei nuteistųjų Lietuvoje, Estijoje ir Latvijoje“ pristatymas, 3) Visapusiškas ŽIV prevencijos, gydymo ir paslaugų paketas tarp ŠNV, 4) Paslaugų ŠNV

prieinamumas Lietuvoje, 5) Trumpas tyrimo „Sterilios švirkštimosi įrangos prieinamumo vaistinėse” rezultatų pristatymas, 6) PSO “7 žvaigždučių farmacininko” koncepcija. Paskaitos pabaigoje dalyviai užpildė anoniminę anketą iš 18 uždarų ir 3 atvirų klausimų. Apklausos tikslas - įvertinti informacijos apie ŽIV/AIDS ir narkomanijos problemas poreikį ir informacijos pateikimo galimybes.

Klausimyno rezultatų analizė parodė, kad farmacininkai informaciją apie narkotikų vartotojus ir narkomanijos prevenciją vertina kaip labai svarbią (88,3 proc.) ir naudingą (82,9 proc.) praktiniame darbe. Absoliuti dauguma (91,2 proc.) tokią paskaitą rekomenduotų kolegai. Išsiskiria informacijos apie psichologines narkotikų vartotojų charakteristikas poreikis bei elgesys su asmeniu, vartojančiu narkotines ir psichotropines medžiagas. Paskaitos metu išryškėjo ir noras padėti, nukreipti į paslaugas ŠNV teikiančias organizacijas. Tema buvo labai susidomėta, užduota daug klausimų, todėl vienas iš trūkumų – per trumpas paskaitos laikas. Pageidavimas – šiai temai skirti vienos dienos seminarą.

Pilotinis paskaitos integravimas į podiplomines studijas parodė, kad ŽIV/AIDS ir narkomanijos prevencijos tema yra svarbi ir savalaikė (32 paveikslas). Jos išplėtimas iki vienos dienos mokymų atitiktų farmacininkų lūkesčius pagerinti kompetencijas šioje temoje ir prisidėti prie ŽIV/AIDS prevencijos.

32 paveikslas. Informacijos poreikio įvertinimas

Literatūros sąrašas

1. Bonnet N. 2006. [Pharmacy syringe exchange program for injection drug users]. *Presse Med* 35(12 Pt 1):1811-8
2. Buchanan D, Shaw S, Teng W, Hiser P, Singer M. 2003. Neighborhood differences in patterns of syringe access, use, and discard among injection drug users: implications for HIV outreach and prevention education. *J Urban. Health* 80(3):438-54
3. Deren S, Cleland CM, Fuller C, Kang SY, Des J, Vlahov D. 2006. The impact of syringe deregulation on sources of syringes for injection drug users: preliminary findings. *AIDS Behav* 10(6):717-21
4. Emmanuelli J, Desenclos JC. 2005. Harm reduction interventions, behaviours and associated health outcomes in France, 1996-2003. *Addiction* 100(11):1690-700
5. McNeely J, Arnsten JH, Gourevitch MN. 2006. Improving access to sterile syringes and safe syringe disposal for injection drug users in methadone maintenance treatment. *J Subst. Abuse Treat.* 31(1):51-7
6. Mikalauskiene R, Davalgiene J, Radziunas R, Skyrius V, Aniunas M. 2003. [The research of quality of patient counselling and resources of pharmaceutical information in community pharmacy]. *Medicina (Kaunas.)* 39 Suppl 2:148-53
7. Myers T, Cockerill R, Worthington C, Millson M, Rankin J. 1998. Community pharmacist perspectives on HIV/AIDS and interventions for injection drug users in Canada. *AIDS Care* 10(6):689-700
8. Perngmark P, Celentano DD, Kawichai S. 2003. Needle sharing among southern Thai drug injectors. *Addiction* 98(8):1153-61
9. Samitca S, Huissoud T, Jeannin A, Dubois-Arber F. 2007. The role of pharmacies in the care of drug users: what has changed in ten years. The case of a Swiss region. *Eur. Addict. Res* 13(1):50-6
10. Sheridan J, Lovell S, Turnbull P, Parsons J, Stimson G, Strang J. 2000. Pharmacy-based needle exchange (PBNX) schemes in south east England: a survey of service providers. *Addiction* 95(10):1551-60
11. Taussig JA, Weinstein B, Burris S, Jones TS. 2000. Syringe laws and pharmacy regulations are structural constraints on HIV prevention in the US. *AIDS* 14 Suppl 1:S47-S51
12. Academy for Educational Development (AED). *A Comprehensive Approach: Preventing Blood-Borne Infections Among Injection Drug Users*. Washington (DC): AED; December 2000. Funding provided under Centers for Disease Control and Prevention contract number 200-97-0605.
13. Caplinskiene I. Behavioural changes in injecting drug users associated with availability of low-threshold services : AIDS 2006 - XVI International AIDS Conference: Abstract no. CDC0763
14. Caplinskiene I. Comparison of the sociodemographic characteristics and risky behaviour of active HIV(+) and HIV(-) injecting drug users (IDUs) : AIDS 2008 - XVII International AIDS Conference: Abstract no. MOPE0610
15. Čaplinskis S. ŽIV infekcija, AIDS ir visuomenės sveikata. Vilnius: Lietuvos AIDS centro leidykla, 2004, p. 25.
16. Crofts, N., Aitken, K. A. & Kaldor, J. M. (1999). The force of numbers: why hepatitis C is spreading among Australian injecting drug users while HIV is not, *Medical Journal of Australia*, 170, 220–221.
17. Good pharmacy practice in Europe. Pharmaceutical Group of the European Union; 1994. vol. 2.
18. Global HIV Prevention Working Group (2008). Behavior Change and HIV Prevention: (Re)Considerations for the 21st Century, 26 p.
19. Hay G. Report to United Nations Office on Drugs and Crime Project "HIV/AIDS prevention and care among injecting drug users and in prison settings in Estonia, Latvia and Lithuania", October 2007, p.17.
20. LR Seimo 2003 m. birželio 5 d. nutarimas Nr. IX-1604 „Dėl Lietuvos nacionalinės vaistų politikos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 56-2488).
21. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. liepos 5 d. įsakymas Nr. V-584 „Dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalos mažinimo programų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr.77-3020)

22. LAC: ŽIV/AIDS epidemiologinė situacija; 2008 09 01. Prieiga internetu: <http://www.aids.lt/stats.lt.php>
23. Narkotikų kontrolės departamento prie LRV metinis pranešimas. Vilnius: Baltijos kopija, 2007, p. 73-78, 145-146.
24. Narkotikų kontrolės departamento prie LRV metinis pranešimas. Vilnius: Baltijos kopija, 2008, p. 82-83.
25. Smith, F., Weidner, D. (1996) Threatening and violent incidents in community pharmacies. (2) Implications for pharmacists and community pharmacy services, International Journal of Pharmacy Practice, 4, 145± 152.
26. Vaistinės geros praktikos (VGP) nuostatai. (Good pharmacy practice.) Lietuvos farmacijos žinios 1995;1:2.
27. UNGASS: Lithuanian country report' 2007. Prieiga internetu: http://data.unaids.org/pub/Report/2008/lithuania_2008_country_progress_report_en.pdf.
28. UNAIDS (2007). Monitoring the Declaration of Commitment on HIV / AIDS. Guidelines on construction of core indicators. 2008 reporting. Geneva, Switzerland, 139 p. 4
29. Žemo slenksčio paslaugų ataskaita: 2004-2007 m. Lietuvos suvestinė. Prieiga internetu: http://www.nkd.lt/files/zalos_mazinimas/statistika/Suvestine-Zemas_slenkstis_2007_paslaugos.doc

Priedai

1 priedas

UNITED NATIONS
Office on Drugs and Crime

Farmacijos departamentas
prie Sveikatos apsaugos ministerijos

2008 07 16

Gerbiami Vaistinės Darbuotojai,

Jungtinių Tautų Narkotikų ir nusikalstamumo biuras kartu su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija ir su Lietuvos AIDS centru prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos įgyvendina projektą XEE/J20 „ŽIV/AIDS prevencija tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų bei jų priežiūra Estijos, Latvijos ir Lietuvos kalnimo įstaigose“.

Lietuvoje ŽIV infekcija plinta tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų, kurie leidžiasi narkotines ar psichotropines medžiagas ir naudojami bendrais, nevienkartiniais švirkštais ir adatomis. Viena iš ŽIV prevencijos sudedamųjų dalių yra galimybė naudotis vienkartiniais švirkštais ir adatais. Siekiant įvertinti esamą situaciją Lietuvoje ir pagerinti švirkščiamųjų narkotikų vartotojų prieinamumą prie paslaugų vaistinėse, esančių Vilniuje, Alytuje ir Visagine yra vykdomas mokslinis tyrimas. *Tyrimo tikslas* – įvertinti asmenų, priklausomų nuo narkotinių ar psichotropinių medžiagų galimybes įsigyti sterilius švirkštus ir adatas vaistinėse bei Jūsų galimybes vykdyti ŽIV/AIDS prevenciją darbo vietose.

Pasaulinė patirtis ir pilotinis tyrimas Lietuvoje parodė, kad vaistinėse apsilanko asmenys, vartojantys švirkščiamuosius narkotikus dėl sekančių priežasčių:

- Sterilių švirkštų ir adatų įsigijimui;
- Vaistinės, esančios patogioje vietoje;
- Vaistinės dirba ilgesnes darbo valandas;
- Vaistinės darbuotojų gebėjimų patarti sveikatos klausimais ir pan.

Prašome Jūsų bendradarbiauti šiame moksliniame tyrime. Pildydami anoniminę anketą ir atsakydami į klausimus Jūs užtruksite 12-13 min.

Jūsų nuomonė yra labai svarbi, nes ja remiantis bus išsiaiškinta esama situacija Lietuvoje ir pasiūlytos rekomendacijos bei priemonės šiai problemai spręsti. Mokslinio tyrimo rezultatai bus skelbiami Lietuvos AIDS centro prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos tinklalapyje, adresu <http://www.aids.lt/> ir Jungtinių Tautų Narkotikų ir nusikalstamumo biuro tinklalapyje, adresu <http://www.unodc.org/unodc/en/baltics/index.html>. Jei kils klausimų dėl mokslinio tyrimo prašome kreiptis į šio tyrimo ekspertę Loretą Stonienę, tel./faks. (8 5) 230 0124 arba el. paštu: loreta@aids.lt

Nuoširdžiai dėkojame už Jūsų bendradarbiavimą.

Signe Rotberga
Jungtinių Tautų narkotikų ir
nusikalstamumo biuro Regiono
projektų koordinatorė

Dr. Saulius Čaplinskas
Lietuvos AIDS centro
direktorius

Linas Mažeika
Farmacijos departamento
prie SAM direktorius

2 priedas

UAB EUROVAISTINĖ

Kam skirtas nurodymas : Vilniaus m. vaistinės (Fil.Nr. 0; 01; 02; 11; 12; 13; 14; 15; 16; 18; 19; 21; 32; 34; 35; 41; 44; 45; 49; 72; 108; 111; 112; 113; 140; 145; 153; 164; 166; 188; 202; 210; 229; 250; 256)

Alytaus m. vaistinės (Fil.Nr. 05; 148; 154; 199; 239; 240; 241)

Visagino m. vaistinės (Fil.Nr. 56; 65)

NURODYMAS

Dėl ŽIV/AIDS prevencijos tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų

2008 m. rugpjūčio 28 d. Nr. FVD 08/08/28

UAB EUROVAISTINĖ dalyvauja bendrame Jungtinių Tautų Narkotikų ir nusikalstamumo biuro, LR SAM ir Lietuvos AIDS centro prie LR SAM projekte „ŽIV/AIDS prevencija tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų“.

Iki š.m. **rugsėjo 10d.** visų, aukščiau išvardintų, filialų farmacijos specialistai (fil. Vedėjai (-jos); vaistininkai(-ės); farmakotechnikai(-ės)) bei vaistininko padėjėjai privalo užpildyti šio nurodymo 1-ame priede pateiktą anketą. Šią anketą turi pildyti mažiausia trys minėtų pareigybių darbuotojai kiekviename filiale (išskyrus atvejus, kai filiale dirba mažiau nei trys farmacijos specialistai).

Užpildytas anketas iš Jūsų vaistinių surinks Lietuvos AIDS centro atstovai.

Nurodymo priedai:

1. Anketos forma
2. Jungtinių Tautų narkotikų ir nusikalstamumo biuro, Lietuvos AIDS centro, FD prie SAM kreipimasis

Farmacinės veiklos ir kokybės kontrolės
departamento direktorė

Asta Šerkšniene

Suderinta:
Vaistinių veiklos departamento direktorius

Audrius Šileikis

3 priedas

Tyrimo ANKETA

Jungtinių Tautų narkotikų ir nusikalstamumo biuro užsakymu, Lietuvos AIDS centras kartu su Farmacijos departamentu prie SAM, atlieka farmacininkų apklausą apie asmenų, priklausomų nuo narkotinių medžiagų galimybes įsigyti adatas ir švirkštus bei Jūsų galimybes vykdyti ŽIV/AIDS prevenciją darbo vietoje.

Užduosime Jums keletą klausimų.

Anketoje nebus Jūsų vardo, o atsakymai bus laikomi paslapyje, todėl prašytume atsakyti kaip galima atviriau.

Tinkamus atsakymus pažymėkite „X“. Rasite keletą atvirų klausimų, labai prašome jų nepraleisti.

Dėkojame už dalyvavimą tyrime.

Santrumpa: ŠNV – švirkščiamus narkotikus vartojantys asmenys

1. Jūsų amžius	(įrašykite)_____
2. Jūsų lytis	☐ vyras ☐ moteris
3. Jūsų darbo stažas iš viso	(įrašykite)_____
4. Jūsų darbo stažas šioje vaistinėje	(įrašykite)_____
5. Jūsų išsilavinimas	☐ aukštasis universitetinis ☐ aukštasis neuniversitetinis ☐ aukštesnysis ☐ kita (įrašykite)_____
6. Jūsų pareigos	☐ vaistinės vadovas ☐ vaistininkas ☐ vaistininko padėjėjas ☐ farmakotechnikas ☐ kita (įrašykite)_____.
7. Vaistinės tipas/vaistinių grupė	☐ UAB Eurovaistinė ☐ UAB „Nemuno vaistinė“ (Camelia vaistinių grupė) ☐ UAB vaistinė „Gintarinė grupė“+ Baltijos vaistinių grupė ☐ „Šeimos vaistinė“ grupė ☐ Farma vaistinių grupė ☐ privati ☐ kita (įrašykite)_____.....
8. Miestas	☐ Vilnius ☐ Visaginas ☐ Alytus
9. Rajonas, kuriame yra Jūsų vaistinė (jeigu dirbate Vilniuje)	(įrašykite)_____ (pvz. Lazdynai, Viršuliškės, Karoliniškės, centras, stoties rajonas, Santariškės)
10. Vaistinės vieta	☐ Poliklinikoje/ ligoninėje/ sanatorijoje ☐ Stovi viena/atskiras pastatas ☐ Didelio pastato dalis, tačiau atskiras įėjimas ☐ Parduotuvėje/ prekybos centre ☐ kita (įrašykite)_____.....
11. Darbo laikas:	☐ visą parą ☐ dienos metu ...
12. Ar pažįstate ŠNV asmenų?	☐ Taip ☐ Ne

13. Ar esate pardavęs/usi švirkštų ar adatų ŠNV per visą profesinę veiklą?	☐ Taip ☐ Ne
14. Ar esate pardavęs/usi švirkštų ar adatų ŠNV per pastarąsias 4 savaites?	☐ Taip ☐ Ne
15. Ar Jūsų vaistinėje lankosi ŠNV asmenys ?	☐ Taip ☐ Ne (→ Nr. 38).
16. Ar tai sukelia problemų jums kaip farmacininkui?	☐ Taip ☐ Ne
17. Kiek vidutiniškai ŠNV ateina per mėnesį?	☐ 0 ☐ 1 - 5 ☐ 6 - 10 ☐ 10 - 50 ☐ daugiau nei 50
18. Kokiu paros metu jie ateina dažniausiai ?	☐ Ryte (iki 12 val.) ☐ apie pietus (12-14 val.) ☐ po pietų (14 - 24 val.) ☐ naktį (24-6 val.) ☐ įvairiai
19. Ar dažniau tai nuolatiniai klientai, kuriuos jau atpažįstate?	☐ Daugiau nuolatinių ☐ Maždaug vienodai ☐ Daugiau nenuolatinių
20. Kokios lyties ŠNV daugiau pas jus lankosi?	☐ Vyrai ☐ moterys ☐ Maždaug vienodai
21. Kokio amžiaus?	☐ iki 20 m. ☐ 21-30 m. ☐ 31-40 m. ☐ Virš 40 m.
22. Ar jie ateina po vieną ar grupėmis?	☐ Dažniau po vieną ☐ dažniau grupėmis ☐ Maždaug vienodai
23. Ar padaugėja ŠNV savaitgaliais?	☐ Taip ☐ Ne
24. Ar padaugėja ŠNV švenčių dienomis?	☐ Taip ☐ Ne
25. Ar pasitaiko situacijų, kai Jums sunku nustatyti ar klientas yra ŠNV?	☐ Taip ☐ Ne
26. Kokio dydžio švirkštus dažniausiai perka ŠNV?	☐ 0,5 ml. insulininius ☐ 1 ml. insulininius ☐ 2ml ☐ 5 ml ☐ 10 ml ☐ 20ml
27. Kiek dažniausiai švirkštų perka vienu metu?	Įrašykite _____
28. Kiek dažniausiai adatų perka vienu metu?	Įrašykite _____
29. Ar perka ŠNV vandenį injekcijoms?	☐ Taip ☐ Ne
30. Kokius vaistus prašo ŠNV?	(įrašykite)_____
31. Ar perka ŠNV prezervatyvus?	☐ Taip ☐ Ne
32. Ar perka ŠNV spiritines servetėles?	☐ Taip ☐ Ne
33.1. Ar perka ŠNV bintą?	☐ Taip ☐ Ne

<p>39.3. Pagal prekę</p>	<ul style="list-style-type: none"> • irzlus ☐ Taip ☐ Ne • stengiasi neišsiduoti ☐ Taip ☐ Ne • laukia kol sumažės klientų ☐ Taip ☐ Ne • skubantis ☐ Taip ☐ Ne • agresyvus ☐ Taip ☐ Ne • neryžtingas ☐ Taip ☐ Ne • nenustygstantis ☐ Taip ☐ Ne • kita (įrašykite) _____ <ul style="list-style-type: none"> • perka vieną švirškštą ☐ Taip ☐ Ne • prašo raminančių vaistų ☐ Taip ☐ Ne • perka vandenį injekcijoms ☐ Taip ☐ Ne • perka bintą ☐ Taip ☐ Ne • perka spiritines servetėles ☐ Taip ☐ Ne • kita (įrašykite) _____. 																								
<p>40.1. Ar sutiktumėte, kad ŠNV gyventų Jūsų bendruomenėje?</p>	<p>☐ Taip ☐ Ne</p>																								
<p>40.2. Ar sutiktumėte, kad ŠNV gyventų kaimynystėje?</p>	<p>☐ Taip ☐ Ne</p>																								
<p>40.3. Ar sutiktumėte, kad ŠNV gyventų bute priešais Jus?</p>	<p>☐ Taip ☐ Ne</p>																								
<p>41.1. Ar sutiktumėte, kad ŽIV užsikrėtęs asmuo gyventų Jūsų bendruomenėje?</p>	<p>☐ Taip ☐ Ne</p>																								
<p>41.2. Ar sutiktumėte, kad ŽIV užsikrėtęs asmuo gyventų kaimynystėje?</p>	<p>☐ Taip ☐ Ne</p>																								
<p>41.3. Ar sutiktumėte, kad ŽIV užsikrėtęs asmuo gyventų bute priešais Jus?</p>	<p>☐ Taip ☐ Ne</p>																								
<p>42. Ar kada nors dirbdami vaistininku, dalyvavote mokymuose/paskaitoje:</p>	<p>42.1. apie narkotikų žala? ☐ Taip ☐ Ne</p> <p>42.2. apie švirškštų keitimo programas? ☐ Taip ☐ Ne</p> <p>42.3. apie žalos mažinimo programas*? ☐ Taip ☐ Ne</p> <p>42.4. apie ŽIV/AIDS prevenciją ir gydymą tarp ŠNV? ☐ Taip ☐ Ne</p>																								
	<p>*Programos, kuriomis siekiama sumažinti galimas su narkotikų vartojimu ir rizikinga elgsena susijusias neigiamas medicininės, socialines, ekonomines ir teises pasekmes visuomenei ir asmeniui</p>																								
<p>43. Ar sutiktumėte (pažymėkite X)</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;"></th> <th style="width: 16.6%;">Sutikčiau</th> <th style="width: 16.6%;">Abejoju</th> <th style="width: 16.6%;">Nesutikčiau</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Keisti švirškštus visiems ŠNV</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2. Keisti švirškštus ŠNV kurie turi švirškštų keitimo programos dalyvio korteles</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3. Dalinti informacinę medžiagą apie saugesnį narkotikų vartojimą</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>4. Dalinti informacinę medžiagą apie hepatitus B ir C, ŽIV/AIDS, TB</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau	1. Keisti švirškštus visiems ŠNV				2. Keisti švirškštus ŠNV kurie turi švirškštų keitimo programos dalyvio korteles				3. Dalinti informacinę medžiagą apie saugesnį narkotikų vartojimą				4. Dalinti informacinę medžiagą apie hepatitus B ir C, ŽIV/AIDS, TB				5.			
	Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau																						
1. Keisti švirškštus visiems ŠNV																									
2. Keisti švirškštus ŠNV kurie turi švirškštų keitimo programos dalyvio korteles																									
3. Dalinti informacinę medžiagą apie saugesnį narkotikų vartojimą																									
4. Dalinti informacinę medžiagą apie hepatitus B ir C, ŽIV/AIDS, TB																									
5.																									
<p>1. Keisti švirškštus visiems ŠNV</p>																									
<p>2. Keisti švirškštus ŠNV kurie turi švirškštų keitimo programos dalyvio korteles</p>																									
<p>3. Dalinti informacinę medžiagą apie saugesnį narkotikų vartojimą</p>																									
<p>4. Dalinti informacinę medžiagą apie hepatitus B ir C, ŽIV/AIDS, TB</p>																									
<p>5.</p>																									

	Sutikčiau	Abejoju	Nesutikčiau
6. Dalinti informacinę medžiagą apie saugesnį lytinį elgesį			
7. Dalinti spiritines servetėles			
8. Dalinti tvarsliaivą			
9. Dalinti prezervatyvus			
10. Konsultuoti dėl saugesnio narkotikų vartojimo			
11. Nukreipti į narkomanijos gydymo įstaigas			
12. Laikyti kontenerius panaudotoms adatoms ir švirkštams surinkti			
44. Ar sutinkate su šiais teiginiais	Sutinku	Abejoju	Nesutinku
1. Vaistinės neturi dalyvauti adatų/švirkštų keitimo programose			
2. Padėti ŠNV yra vaistininko profesinė pareiga			
3. Vaistinė yra tinkama vieta adatų ir švirkštų keitimui tarp ŠNV			
4. Siekiant sumažinti narkotikų vartojimo keliamą žalą, vaistininkas gali teikti patarimus dėl saugesnio vartojimo/kur gauti pagalbą ŠNV			
5. Siekiant sumažinti narkotikų vartojimo keliamą žalą, aš galiu teikti patarimus dėl saugesnio vartojimo/kur gauti pagalbą patarimus ŠNV			
6. Nejaučiu jokios antipatijos ŠNV			
7. Adatos ir švirkštai ŠNV turi būti dalijami tik žemo slenksčio kabinete			
8. Neetiška parduoti adatą ir švirkštą ŠNV			
9. Vaistininkas turi informuoti policiją apie ŠNV apsilankymus			
45. Jeigu vaistinė, kurioje dirbu, vykdys prevencinę programą tai:	Sutinku	Abejoju	Nesutinku
1. Bendruomenėje padaugės panaudotų švirkštų			
2. Padidės narkotikų vartojimas vaistinės kaimynystėje			
3. Padidės narkotikų vartojimas šalyje			
4. Lankysis mažiau kitų klientų (nukentės apyvarta)			
5. Sumažės vaistinės darbuotojų saugumas			
6. Bendruomenės nariai gali būti nepatenkinti ir nepasitikės vaistine padedančia ŠNV			
7. Sumažins ŽIV plitimą tarp asmenų, vartojančių narkotines ir psichotropines medžiagas bei jų lytinių partnerių			
8. Jausiu diskomfortą tai darydamas			
9. Juosiuosi nesaugus			
10. Reikės papildomų mokymų			
11. Bus labai svarbi ŽIV/AIDS prevencijos dalis			
12. Adatų ir švirkštų prieinamumas padės išsaugoti ŠNV sveikatą			

4 priedas

Tyrimo anketa

Jungtinių Tautų Jungtinių Tautų narkotikų ir nusikalstamumo biuro užsakymu, organizacijos „Tavo drugys“, „Pasitikėjimas“ ir „Vilties švyturys“, atlieka apklausą, kuria siekiame išsiaiškinti Jūsų galimybes įsigyti švirkštus vaistinėse ir esamus trukdžius.

Užduosime Jums keletą labai asmeniškų ir svarbių klausimų. Anketoje nebus Jūsų vardo, o atsakymai bus laikomi paslapyje, todėl prašytume atsakykite kaip galima atviriau. Tinkamus atsakymus pažymėkite „X“.

Rasite keletą atvirų klausimų, labai prašome jų nepraleisti. Dėkojame už dalyvavimą tyrime.

Respondento kodas

	<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>					
1. Jūsų amžius	(įrašykite) _____					
2. Jūsų lytis	☐ vyras ☐ moteris					
3. Jūsų išsilavinimas	☐ be išsilavinimo ☐ pradinis ☐ pagrindinis ☐ vidurinis ☐ aukštesnysis (spec. vidurinis) ☐ aukštasis ☐ kita (įrašykite) _____					
4 Kur Jūs gyvenate?	☐ Vilniuje ☐ Visagine ☐ Alytuje					
5. Ar Jūs švirkštėtės narkotikus per pastarąjį mėnesį (pastarąsias 4 sav.)?	☐ Taip ☐ Ne					
6. Ar per pastarąjį mėnesį kada nors švirkštėtės narkotikus ne savo jau naudotomis švirkštimosi priemonėmis adatomis/švirkštais)?	☐ Taip ☐ Ne					
7. Kai paskutinį kartą švirkštėtės/leidotės narkotikus ar Jūs naudojotės steriliomis adatomis švirkštais	☐ Taip ☐ Ne ☐ Taip ☐ Ne					
8. Kiek kartų vidutiniškai narkotikus leidžiatės per dieną?	Įrašykite _____					
9. Kur paskutinį kartą įsigijote sterilų/nenaudotą švirkštą ar adatą? (pažymėkite <u>vieną</u> atsakymą)	☐ žemo slenksčio paslaugų kabinete ☐ mobiliame autobusiuke ☐ iš gatvės darbuotojo (outreach) ☐ draugo/pažįstamo ☐ narkotikų prekeivio ☐ vaistinėje Kita _____					
10. Kuriuo iš šių šaltinių, norėdami gauti sterilų/nenaudotą švirkštą ar adatą, naudojotės dažniausiai?	☐ žemo slenksčio paslaugų kabinetu ☐ mobiliu autobusiuku ☐ gatvės darbuotoju (outreach) ☐ draugu/pažįstamu ☐ narkotikų prekeiviu ☐ vaistine Kita _____					

11. Ar per pastaruosius 12 mėnesių gavote (nemokamai) sterilių švirkštų ir adatų žemo slenksčio paslaugų kabinete iš gatvės darbuotojo draugo/pažįstamo	☐ Taip ☐ Ne ☐ Taip ☐ Ne ☐ Taip ☐ Ne
13. Ar per pastarąsias 4 savaites gavote nemokamai sterilių švirkštų ir adatų ? Žemo slenksčio paslaugų kabinete iš gatvės darbuotojo draugo/pažįstamo	☐ Taip ☐ Ne ☐ Taip ☐ Ne ☐ Taip ☐ Ne
13. Ar per pastaruosius 12 mėnesių gavote prezervatyvų (Žemo slenksčio paslaugų kabinete, iš savanorių gatvėje, draugo)?	☐ Taip ☐ Ne
14. Ar šiuo metu Jūs susiduriate su sunkumais norėdami įsigyti sterilias/nenaudotas švirkštimosi priemones?	☐ Taip ☐ Ne
15. Ar pirkote vaistinėje švirkštus per pastarąją savaitę?	☐ Taip ☐ Ne
16. Jeigu taip, tai kiek maždaug kartų?	(Įrašykite)_____
17. Ar tai buvo ta pati vaistinė?	☐ Taip ☐ Ne
18. Jeigu taip arba ne tai kodėl?	☐ Ten parduoda ☐ Ten neparduoda ☐ Nepatogiai jaučiausi ☐ Arti namų/ Pakeliui ☐ Kita (įrašykite)_____
19. Kur yra vaistinė, kurioje paskutinį kartą lankėtės?	☐ Poliklinikoje/ ligoninėje/ sanatorijoje ☐ Stovi viena/atskiras pastatas ☐ Didelio pastato dalis, tačiau atskiras įėjimas ☐ Parduotuvėje/ prekybos centre ☐ Kita_____
20. Ką pirkote, kai paskutinį kartą lankėtės vaistinėje?	Švirkštus ☐ taip ☐ ne Adatas ☐ taip ☐ ne Spiritines servetėles ☐ taip ☐ ne Bintą /tvarsliavą ☐ taip ☐ ne Prezervatyvus ☐ taip ☐ ne Vatą ☐ taip ☐ ne Vaistus ☐ taip ☐ ne Vandenį injekcijoms ☐ taip ☐ ne
21. Kokio dydžio švirkštus dažniausiai perkate?	☐ 0,5 ml insulininius ☐ 1 ml insulininius ☐ 2 ml ☐ 5 ml ☐ 10 ml ☐ 20 ml
22. Kiek švirkštų dažniausiai vienu metu perkate?	(Įrašykite)_____
23. Kiek adatų dažniausiai vienu metu perkate?	(Įrašykite)_____

24. Su kuo dažniausiai lankotės vaistinėje?	☐ Vienas ☐ Su draugais
25. Kokių paros metu dažniausiai užsukate į vaistinę?	☐ Ryte (iki 12 val.) ☐ Apie pietus (12-14 val.) ☐ Po pietų (14 – 24 val.) ☐ Naktį (24-6 val.) ☐ Įvairiai
26. Ar jums reikia švirkšto ar adatos naktį ?	☐ Taip ☐ Ne
27. Jeigu taip, kaip dažnai?	☐ retai (2-3 dienas į savaitę) ☐ dažnai (4-5 dienas į savaitę) ☐ labai dažnai (6-7 d. į savaitę)
28. Kokius vaistus dažniausiai perkate vaistinėje?	Receptinius ☐ taip ☐ ne Nereceptinius ☐ taip ☐ ne Kita (įrašykite)
29. Kokia dažniausia vaistininko reakcija jums perkant švirkštą ar adatą?	Neparduoda ☐ taip ☐ ne Išvaro ☐ taip ☐ ne Piktinasi ☐ taip ☐ ne Įžeidinėja ☐ taip ☐ ne Kviečia policiją ☐ taip ☐ ne Nekreipia dėmesio ☐ taip ☐ ne Kita (įrašykite)
30. Kaip jaučiatės vaistinėje?	☐ Saugiai ☐ Nesaugiai
31. Ar vaistininkas stengiasi paskatinti kreiptis pagalbos į specialistus?	☐ Taip ☐ Ne
32. Kur yra patogiausia Jums gauti sterilią adatą ir švirkštą? Pažymėkite vieną atsakymą	☐ Žemo slenksčio paslaugų kabinete ☐ Mobiliame autobusiuke ☐ Iš gatvės darbuotojo (outreach) ☐ Draugo/pažįstamo ☐ Vaistinėje Kita _____
33. Kur yra patogiausia Jums gauti prezervatyvą ? Pažymėkite vieną atsakymą	☐ Žemo slenksčio paslaugų kabinete ☐ Mobiliame autobusiuke ☐ Iš gatvės darbuotojo (outreach) ☐ Draugo/pažįstamo ☐ Vaistinėje ☐ Aš jo nenaudoju Kita _____
34. Ar Jūs norėtumėte, kad vaistinės? Keistų švirkštus ir adatas Dalintų informacinę medžiagą Dalintų prezervatyvus Dalintų tvarsliaivą, spiritines servetėles Dalintų vandenį injekcijoms Konsultuotų dėl saugesnio narkotikų vartojimo Nukreiptų į gydymo įstaigas	☐ taip ☐ ne ☐ taip ☐ ne ☐ taip ☐ ne ☐ taip ☐ ne ☐ taip ☐ ne ☐ taip ☐ ne ☐ taip ☐ ne

35. Ar turėjote per praėjusį mėnesį šių problemų?	Perdozavimas ☐ taip ☐ ne Pūliniai ☐ taip ☐ ne Tropinės opos ☐ taip ☐ ne Nešvarus narkotikas/su priemaišomis ☐ taip ☐ ne Sunkumai susileisti dozę ☐ taip ☐ ne Trombozė / venų užsikimšimas ☐ taip ☐ ne Kita _____
36. Ar žinote kur galima atlikti ŽIV tyrimą?	☐ Taip ☐ Ne
37. Ar per pastaruosius 12 mėn. atlikote ŽIV tyrimą?	☐ Taip ☐ Ne
38. Prašau ŽIV tyrimo rezultato nesakyti, tačiau ar Jūs pats/pati jį žinote?	☐ Taip ☐ Ne
39. Kiek paskutinį kartą mokėjote už švirkštą vaistinėje?	Įrašykite _____
40. Kaip manote, ar tik vieno ištikimo, neužsikrėtusio ŽIV lytinio partnerio turėjimas sumažina riziką užsikrėsti ŽIV?	☐ Taip ☐ Ne ☐ Nežinau
41. Kaip Jūs manote, ar prezervatyvų naudojimas sumažina riziką užsikrėsti ŽIV?	☐ Taip ☐ Ne ☐ Nežinau
42. Ar sveikai atrodantis žmogus gali būti užsikrėtęs ŽIV?	☐ Taip ☐ Ne ☐ Nežinau
43. Ar galima užsikrėsti ŽIV bučiuojantis?	☐ Taip ☐ Ne ☐ Nežinau
44. Ar žmonės gali užsikrėsti ŽIV kartu valgydami maistą su užsikrėtusiu ŽIV žmogumi?	☐ Taip ☐ Ne ☐ Nežinau
45. Ar galima užsikrėsti ŽIV įkandus vabzdžiui?	☐ Taip ☐ Ne ☐ Nežinau
46. Ar turėjote lytinių santykių per pastarąjį mėnesį ?	☐ Taip ☐ Ne
47. Jei taip, ar naudojote prezervatyvą paskutinių lytinių santykių metu?	☐ Taip ☐ Ne

5 priedas

UNGASS indikatorių palyginimas pagal miestus (proc.)

Indikatorius	Vilnius	Visaginas	Alytus
NACIONALINIŲ PROGRAMŲ			
ŽIV testavimas			
8. Procentas ŠNV atlikusių ŽIV testą per 12 mėn. ir žinančių rezultata	78.38	59.09	88.14
Klausimai:			
<ul style="list-style-type: none"> • Ar atlikote ŽIV tyrimą per paskutinius 12 mėn.? • Jeigu taip, ar jūs pats žinote tyrimo rezultata? 			
– Skaitiklis: Asmenų, atlikusių ŽIV testą ir žinančių tyrimo rezultatus skaičius			
– Vardiklis: Apklaustų asmenų skaičius			
Preveninės programos			
9. Procentas ŠNV kuriuos pasiekia ŽIV prevencinės programos	34.55	18.2	50.85
Klausimai:			
<ul style="list-style-type: none"> • Ar Jūs žinote kur galima atlikti ŽIV tyrimą? • Ar per paskutinius 12 mėn. gavote nemokamai prezervatyvų (ŽSK kabinete, iš savanorių gatvėje) • Ar per paskutinius 12 mėn. gavote nemokamai sterilių švirkštų (ŽSK kabinete, iš savanorių gatvėje) 			
– Skaitiklis: Asmenų, kurie teigiamai atsakė į tris klausimus skaičius			
– Vardiklis: Apklaustų asmenų skaičius			
ŽINIŲ IR ELGESIO			
14. Procentas ŠNV kurie žino ŽIV plitimo kelius ir neturi klaidingų įsitikinimų dėl ŽIV/AIDS.	35.1	39.4	59.3
Klausimai:			
<ul style="list-style-type: none"> • Kaip manote, ar tik vieno ištikimo, neužsikrėtusio ŽIV lytinio partnerio turėjimas sumažina riziką užsikrėsti ŽIV? • Kaip Jūs manote, ar prezervatyvų naudojimas sumažina riziką užsikrėsti ŽIV? • Ar sveikai atrodantis žmogus gali būti užsikrėtęs ŽIV? • Ar galima užsikrėsti ŽIV bučiuojantis? • Ar žmonės gali užsikrėsti ŽIV kartu valgydami maistą su užsikrėtusiu ŽIV žmogumi? 			
• Skaitiklis: Asmenų, teisingai atsakiusių į visus penkis klausimus skaičius			
• Vardiklis : Respondentų skaičius			
20. Procentas ŠNV, naudousių prezervatyvą paskutinių lytinių santykių metu	38.53	27.3	32.2
<ul style="list-style-type: none"> • Skaitiklis: Asmenų, teigiamai atsakiusių, kad naudojo prezervatyvą paskutinių lytinių santykių metu, skaičius • Vardiklis: Asmenų, teigiamai atsakiusių, kad turėjo lytinius santykius per paskutinį mėnesį, skaičius 			
21. Procentas ŠNV naudousių sterilią adatą ar švirkštą paskutinio narkotikų vartojimo metu	79.3	59.1	91.5
<ul style="list-style-type: none"> • Skaitiklis: Asmenų, teigiamai atsakiusių, kad naudojo sterilių švirkštą ar adatą, skaičius • Vardiklis: Asmenų, teigiamai atsakiusių, kad naudojo narkotikus per paskutinį mėnesį, skaičius 			

6 priedas

Sutelktosios diskusijoms grupės interviu ir individualūs interviu su tyrimo respondentais.

Respondentai

- 30 m., vaistininkė, Baltupių rajono vaistinė, 7 metai patirtis.
- 30 m., vaistinės vedėja, Žirmūnų rajono vaistinė, 5 metai patirtis.
- 43 m., vaistinės vedėja, Panerių rajono vaistinė, 20 metai patirtis.
- 62 m., Centro rajono vaistinė, vaistininkė, 40 metų patirtis.
- 45 m., centro rajono vaistinė, vaistininkė, 18 metų patirtis.
- 45 m., vaistinės vedėja, Fabijoniškių rajono vaistinė, 21 metai patirtis.
- 55 m., Žirmūnų rajono vaistinė, vaistininkė, 33 metų patirtis.
- 54 m., Fabijoniškių rajono vaistinė, vaistininkė, 30 metų patirtis.
- 66 m., vaistininkė, 44 metai patirtis, stoties rajono vaistinė.
- 50 m., Žirmūnų rajono vaistinė, farmakoteknikė, 30 metų patirtis.
- 37 m., vaistinės vedėja, Žvėryno rajono vaistinė, 13 metai patirtis.
- 51 m., vaistinės vedėja, stoties rajono vaistinė, 28 metai patirtis.
- 24 m., vaistinės vedėja, moteris, 3 metai patirtis, stoties rajono vaistinė.
- 40 m. moteris, 15 m. patirtis N.Vilnia, vaistinės vedėja.

Pagrindiniai teiginiai

Pasitvirtino faktas, kad vaistininkai migruoja per kelias vaistines ir tokia tendencija visuose miestuose.

„Yra pagrindinė darbovietė ir papildoma darbovietė kitame filiale tame pačiame tinkle“.

Daugiausiai problemų ŠNV sukelia Alytuje, mažiau Vilniuje ir mažiausiai Visagine, priklausanti nuo vaistinės vietos ir lankytojų srauto.

„Galimai priklauso nuo vaistinės vietos, jeigu lankosi su vaikais, ligoniai iš poliklinikos, pradėdavo nerimauti“. „Didesnės Vilniuje eilės, ŠNV reikia čia greitai ir dabar, kyla konfliktai – greičiau duokite ir pan.“

Vaistininkui ŠNV yra problema, siekiama, kad greičiau nusipirktų ir išeitų. Vaistininko darbas parduoti vaistus, bet ir profilaktinius vaistus taip pat bei konsultuoti. Vaistininkai informuoti ir sutinka, kad profilaktika geriau nei gydymas. Reikalingos žinios „thinking up streaming“, kodėl taip nutinka, kad užkirsti kelią ligai.

„Vaistininkas turi konsultuoti apie profilaktiką cholesterolį ir pan.“

Šiuo metu suprantama, kad narkomanija yra liga, o įrodymais pagrįsta, kad geriau paimti sterilią adatą, nei nuo žemės, ir tai užkerta kelią ŽIV plitimui, tačiau ne

visi taip galvoja. Vaistininkai nelinkę sutikti, kad tai yra prevencija prieš ŽIV ir hepatitus. Vaistininkai nežino apie žalos mažinimo programas.

„Vaistinės kolegės pradžioje nenorėjo pildyti anketų ir piktinosi, ypač vyresnio amžiaus, kad reikės dalinti švirkštus“. „Niekada nebuvo kvalifikacijos kėlimo kursuose šiomis temomis“.

Vaistininkai labai užsėmę: kasa, vaistų užsakymai, išklaustyti klientą ir patarti, dirbti su žmonių sveikata ir pinigais, dažnai susidaro eilės, nes daug kas laukia konsultacijos, patarimo, nori pasikalbėti.

„Vaistinės darbuotojai ir taip dirba dideliu krūviu“.

Vaistininkas neturi informuoti policijos, nes turi ir taip daug pareigų.

„Policija nieko nepadarys žmogui, kuris atėjo nusipirkti švirkšto, jeigu jis nebando kažko pavogti“. „Nepadaugėjo vaistinėse narkomanų, matau tą patį buvo ir prieš dešimt metų, pavogė pinigus ir buvo teismas, motina kompensavo.“ „Informuoti apie ŠNV apsilankymus policiją nėra prasmės“.

„Abejoju ar vaistininkas turėtų skambinti į policiją, tačiau pagal tai kur jie keliauja nusipirkę švirkštą, lengva nustatyti kas platina narkotikus, neabejoju“.

Susiduriama su daug padirbtų receptų, rašytų viena ranka, pvz. Apaurin, Clonazepam ir kt., nors yra ir gydytojų kurie išrašo tikrus receptus.

Dėl ŠNV sveikatos išsaugojimo turėtų labiau rūpintis ir patys ŠNV.

„Narkotikų vartojimas savaime kenkia sveikatai ir psichikai, o švirkštai ir taip yra prieinami visiems, kurie to nori“. „Jie ir taip ligoniai, kaip gali padėti išsaugoti jiems sveikatą“

Ką galėtų daryti vaistininkai dėl prevencijos tarp ŠNV?

Darbo pobūdis neleisėtų vykdyti programos.

„Būna, kad būni vienas vakarais ir ateina ŠNV, grasina, tai todėl vaistininkai yra prieš tokią prevencinę veiklą. Nežiūrint, kad aš suprantu prevencijos svarbą, neįsivaizduoju kaip galima tai būtų daryti mūsų vaistinėje“. „Prieš vyrus vaistininkus mažiau išsidirbinėja“.

„Teikti patarimus dirbant stotyje – tai neįmanoma“.

„Vaistininkas galėtų teikti patarimus, bet labai trūksta kvalifikuotų žinių“.

Vaistinė tikrai netinkama vieta keisti švirkštus.

„Mūsų vaistinė yra gyvenamajame name, jeigu sužinotų kaimynai – jie būtų nepatenkinti“. „Adatų ir švirkštų keitimą turėtų daryti poliklinikos,

galima įrengti kabinetus narkomanams, nes be švirkštų keitimo jiems labai reikalinga mediko ir psichologo pagalba“.

Vaistininkai tam dar nepasiruošę.

„Nukentėtų apyvarta, žmonės mažau eitu, ir tam nėra sąlygų. Neparduoti mes negalime, privalome, ŠNV yra toks pat žmogus. Yra vaistinių, kurios specialiai neužsakinėja insulininių švirkštų ir prašo dar ir darbuotojai, kad neužsakinėtų, nes insulininiai švirkštai pritraukia ŠNV. Ypač tinka adatos firmos Terumo, netinka ZIBO. Kai kurie perka daug adatų, galimai prekiauja“.

„Jeigu Lietuva dalyvaus tokioje programoje, tai šią veiklą reikia organizuoti labai apgalvotai, gerai pamąstyti, o ne numesti vaistininkams“.

„Ką reiškia ar sutinku kad ŠNV gyventų bendruomenėje - to negalime pasirinkti savo noru, taip jau yra kad bendruomenės narys arba ŠNV arba profesorius arba vienuolis. Niekas neklausia sutikimo“

Būtinai specialus darbuotojų apmokymas, reikia apsaugos, reikia atskiros patalpos.

„Jeigu būtų atskira patalpa, tuomet būtų galima svarstyti“. „Padėti norisi, aš gyvenu tam pačiam rajone, pažįstu juos, nežinom vis tik ką pasakyti, kad jam padėtų, būtų efektyvu“. „Vaistininkas galėtų teikti patarimus, bet labai trūksta kvalifikuotų žinių.“

„Sutikčiau jei būtų sudarytos tam sąlygos: švirkštai dezinfekuojami ir pan. vaistinę stebėtų per kamerą saugos darbuotojai, dirbtume ne po vieną žmogų pamainose“.

„Kai negauna to ko nori, grasina papjauti, net kitų ligonių akivaizdoje. Klausia vaistų kainų, kurių net nemano pirkti, tai nesukrapšto 0,30 centų švirkštui, tai išmeta po 50 ar 100 litų.“

„Klientai bijos eiti į vaistinę, ypatingai jausiuos nesaugus, ir ne mokymai, o apsauga turi būti.“

Vaistininkai turėtų žinoti, kas yra ŽSK, kitas paslaugas.

„Ypač neramu dėl besimėtančių švirkštų, svarbu, kad būtų keičiami, kad maži vaikai nesusižalotų“. „Dėl kontenerių supratom, kad panaudotiems švirkštams. ŠNV noriai pasiima lankstinukų, mes tai stebime“.

Vaistininkai norėtų žinoti kuriomis valandomis važinėja mobilus kabinetas ir duoti tokią informaciją klientui.

„Nematēm informācijas kur yra keičiami švirkštai, nieko nežinom apie tai.“ Problema yra vaistinēse, bet duoti lankstukā apie tai tikri galime ir norētume“.

„Visos problemas yra sprendžiamos, pripratę dirbti savo darba, jaučiamēs tvirtai. Būtų gerai, kad klientai būtų skaičiuojami, su numeriukais kaip banke“.

Vaistininkai pageidautų kelių valandų mokymų. Ilgi kursai nėra patogūs, tiktu kelių valandų mokymai.

„Savaitēs išbūti neturime galimybės, bet kartā per metus po valandā ar po dvi-tris valandas atrastume laiko, kad sužinoti pagrindinius principus – kas padeda ir nepadeda – susidaryti nuomonę, išdalinti lankstukus, kur atvažiuoja autobusiukas“.

„Jeigu nedirbčiau, galėčiau tai daryti visuomeniniais pagrindais“.

7 priedas

1 lentelė. Respondentų amžius kvintilėmis

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	iki 23	18	16,2
	24-26	29	26,1
	27-30	29	26,1
	31-36	19	17,1
	37 ir >	16	14,4
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	iki 23	17	25,8
	24-26	16	24,2
	27-30	16	24,2
	31-36	11	16,7
	37 ir >	6	9,1
	Iš viso	66	100,0
Alytus	iki 23	1	1,7
	24-26	8	13,6
	27-30	5	8,5
	31-36	15	25,4
	37 ir >	30	50,8
	Iš viso	59	100,0

2 lentelė. Lytis

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Vyras	75	67,6
	Moteris	36	32,4
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Vyras	52	78,8
	Moteris	14	21,2
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Vyras	44	74,6
	Moteris	15	25,4
	Iš viso	59	100,0

3 lentelė. Išsilavinimas

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	be išsilavinimo	1	,9	,9
	pradinis	12	10,8	10,8
	pagrindinis	17	15,3	15,3
	vidurinis	56	50,5	50,5
	aukštesnysis	19	17,1	17,1
	aukštasis	6	5,4	5,4
	Iš viso	111	100,0	100,0
Visaginas	be išsilavinimo	1	1,5	1,5
	pradinis	10	15,2	15,4
	pagrindinis	23	34,8	35,4
	vidurinis	30	45,5	46,2
	aukštesnysis	1	1,5	1,5
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	pradinis	2	3,4	3,4
	pagrindinis	20	33,9	33,9
	vidurinis	28	47,5	47,5
	aukštesnysis	8	13,6	13,6
	aukštasis	1	1,7	1,7
	Iš viso	59	100,0	100,0

4 lentelė Ar švirkštėtės narkotikus per pastarąjį mėnesį

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	111	100,0
Visaginas	Taip	66	100,0
Alytus	Taip	59	100,0

5 lentelė Ar per pastarąjį mėnesį kada nors švirkštėtės narkotikus nesavo jau naudotomis švirkštimosi priemonėmis (adatomis/švirkštais)?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	22	19,8	20,0
	Ne	88	79,3	80,0
	Iš viso	110	99,1	100,0
Ne atsakyta		1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	34	51,5	51,5
	Ne	32	48,5	48,5
	Iš viso	66	100,0	100,0
Alytus	Taip	10	16,9	16,9
	Ne	49	83,1	83,1
	Iš viso	59	100,0	100,0

6 lentelė. Kai paskutinį kartą švirkštėtės/leidotės narkotikus ar Jūs naudojotės steriliomis adatomis

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	95	85,6
	Ne	16	14,4
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	44	66,7
	Ne	22	33,3
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	56	94,9
	Ne	3	5,1
	Iš viso	59	100,0

7 lentelė. Kai paskutinį kartą švirkštėtės/leidotės narkotikus ar Jūs naudojotės steriliu švirkštu

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	90	81,1
	Ne	21	18,9
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	41	62,1
	Ne	25	37,9
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	56	94,9
	Ne	3	5,1
	Iš viso	59	100,0

8 lentelė. Kiek kartų vidutiniškai narkotikus leidžiatės per dieną?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	rečiau arba 1	3	2,7	2,7
	2 kartus	15	13,5	13,6
	3 kartus	47	42,3	42,7
	4 kartus	26	23,4	23,6
	5 kartus	10	9,0	9,1
	6 kartus ir >	9	8,1	8,2
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	rečiau arba 1	9	13,6	13,6
	2 kartus	13	19,7	19,7
	3 kartus	29	43,9	43,9
	4 kartus	6	9,1	9,1
	5 kartus	7	10,6	10,6
	6 kartus ir >	2	3,0	3,0
	Iš viso	66	100,0	100,0
Alytus	rečiau arba 1	4	6,8	7,0
	2 kartus	4	6,8	7,0
	3 kartus	8	13,6	14,0
	4 kartus	9	15,3	15,8
	5 kartus	19	32,2	33,3
	6 kartus ir >	13	22,0	22,8
	Iš viso	57	96,6	100,0
	Ne atsakyta	2	3,4	
	Iš viso	59	100,0	

9 lentelė. Ar per pastaruosius 12 mėnesių gavote (nemokamai) sterilių švirkštų ir adatų apskritai?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	90	81,1
	Ne	21	18,9
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	49	74,2
	Ne	17	25,8
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	57	96,6
	Ne	2	3,4
	Iš viso	59	100,0

10 lentelė. Ar per pastaruosius 12 mėnesių gavote (nemokamai) sterilių švirkštų ir adatų žemo slenksčio paslaugų kabinete

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	74	66,7
	Ne	37	33,3
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	5	7,6
	Ne	61	92,4
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	57	96,6
	Ne	2	3,4
	Iš viso	59	100,0

11 lentelė. Ar per pastaruosius 12 mėnesių gavote (nemokamai) sterilių švirkštų ir adatų iš gatvės darbuotojo

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	41	36,9
	Ne	70	63,1
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	41	62,1
	Ne	25	37,9
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Ne	59	100,0

12 lentelė. Ar per pastaruosius 12 mėnesių gavote (nemokamai) sterilių švirkštų ir adatų iš draugo/pažįstamo

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	44	39,6
	Ne	67	60,4
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	10	15,2
	Ne	56	84,8
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	17	28,8
	Ne	42	71,2
	Iš viso	59	100,0

13 lentelė. Ar per pastarąsias 4 savaites gavote nemokamai sterilių švirkštų ir adatų ?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	81	73,0
	Ne	30	27,0
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	49	74,2
	Ne	17	25,8
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	57	96,6
	Ne	2	3,4
	Iš viso	59	100,0

14 lentelė. Ar per pastarąsias 4 savaites gavote nemokamai sterilių švirkštų ir adatų žemo slenksčio paslaugų kabinete

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	67	60,4
	Ne	44	39,6
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	7	10,6
	Ne	59	89,4
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	56	94,9
	Ne	3	5,1
	Iš viso	59	100,0

15 lentelė. Ar per pastarąsias 4 savaites gavote nemokamai sterilių švirkštų ir adatų iš gatvės darbuotojo

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	36	32,4
	Ne	75	67,6
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	39	59,1
	Ne	27	40,9
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	1	1,7
	Ne	58	98,3
	Iš viso	59	100,0

16 lentelė. Ar per pastarąsias 4 savaites gavote nemokamai sterilių švirkštų ir adatų draugo/pažįstamo

Miestas		Dažnis	Procentas	
Vilnius	Valid	Taip	35	31,5
		Ne	76	68,5
		Iš viso	111	100,0
Visaginas	Valid	Taip	8	12,1
		Ne	58	87,9
		Iš viso	66	100,0
Alytus	Valid	Taip	20	33,9
		Ne	39	66,1
		Iš viso	59	100,0

17 lentelė. Ar per pastaruosius 12 mėnesių gavote prezervatyvų (Žemo slenksčio paslaugų kabinete, iš savanorių gatvėje, draugo)?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas	
Vilnius	Valid	Taip	42	37,8	38,2
		Ne	68	61,3	61,8
		Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne	atsakyta	1	,9	
	Iš viso		111	100,0	
Visaginas	Valid	Taip	18	27,3	34,0
		Ne	35	53,0	66,0
		Iš viso	53	80,3	100,0
	Ne	atsakyta	13	19,7	
	Iš viso		66	100,0	
Alytus	Valid	Taip	30	50,8	50,8
		Ne	29	49,2	49,2
		Iš viso	59	100,0	100,0

18 lentelė. Ar šiuo metu Jūs susiduriate su sunkumais norėdami įsigyti sterilias/nenaudotas švirkštimosi priemones?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	31	27,9
	Ne	80	72,1
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	20	30,3
	Ne	46	69,7
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	10	16,9
	Ne	49	83,1
	Iš viso	59	100,0

19 lentelė. Ar pirkote vaistinėje švirkštus per pastarąją savaitę?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	80	72,1
	Ne	31	27,9
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	50	75,8
	Ne	16	24,2
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	26	44,1
	Ne	33	55,9
	Iš viso	59	100,0

20 lentelė. Ar tai buvo ta pati vaistinė?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	46	41,4	57,5
	Ne	34	30,6	42,5
	Iš viso	80	72,1	100,0
Ne atsakyta	Ne atsakyta	31	27,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	33	50,0	66,0
	Ne	17	25,8	34,0
	Iš viso	50	75,8	100,0
Ne atsakyta	Ne atsakyta	16	24,2	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	11	18,6	42,3
	Ne	15	25,4	57,7
	Iš viso	26	44,1	100,0
Ne atsakyta	Ne atsakyta	33	55,9	
	Iš viso	59	100,0	

21 lentelė. Jeigu taip, tai kiek maždaug kartų?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	1	13	11,7	17,3
	2	21	18,9	28,0
	3	8	7,2	10,7
	4	8	7,2	10,7
	5	6	5,4	8,0
	6	1	,9	1,3
	7	9	8,1	12,0
	8	2	1,8	2,7
	9	1	,9	1,3
	10	2	1,8	2,7
	15	4	3,6	5,3
	Iš viso	75	67,6	100,0
	Ne atsakyta	36	32,4	
	Iš viso	111	100,0	
	Visaginas	1	14	21,2
2		14	21,2	28,6
3		5	7,6	10,2
4		2	3,0	4,1
5		1	1,5	2,0
6		1	1,5	2,0
7		11	16,7	22,4
9		1	1,5	2,0
Iš viso		49	74,2	100,0
Ne atsakyta		17	25,8	
Iš viso	66	100,0		
Alytus	1	9	15,3	39,1
	2	1	1,7	4,3
	3	3	5,1	13,0
	4	2	3,4	8,7
	5	6	10,2	26,1
	6	1	1,7	4,3
	7	1	1,7	4,3
	Iš viso	23	39,0	100,0
	Ne atsakyta	36	61,0	
Iš viso	59	100,0		

22 lentelė. Jeigu taip arba ne tai kodėl?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Ten parduoda	26	23,4	31,3
	Ten neparduoja	2	1,8	2,4
	Nepatogiai jaučiuosi	2	1,8	2,4
	Arti namu, pakeliui	52	46,8	62,7
	Pigiausia	1	,9	1,2
	Iš viso	83	74,8	100,0
	Ne atsakyta	28	25,2	
Iš viso	111	100,0		
Visaginas	Ten parduoda	7	10,6	15,6
	Ten neparduoja	1	1,5	2,2
	Arti namu, pakeliui	31	47,0	68,9
	Pigiausia	6	9,1	13,3
	Iš viso	45	68,2	100,0
	Ne atsakyta	21	31,8	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Ten parduoda	6	10,2	23,1
	Ten Ne parduoda	3	5,1	11,5
	Ne patogiai jaučiuosi	2	3,4	7,7
	Arti namu, pakeliui	15	25,4	57,7
	Iš viso	26	44,1	100,0
	Ne atsakyta	33	55,9	
	Iš viso	59	100,0	

23 lentelė. Kur yra vaistinė, kurioje paskutinį kartą lankėtės?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	ligon/polikl/sanatorijoje	3	2,7	3,1
	stovi viena	12	10,8	12,4
	didelio pastato dalis	22	19,8	22,7
	prekybos centre	56	50,5	57,7
	kita	4	3,6	4,1
	Iš viso	97	87,4	100,0
Ne	atsakyta	14	12,6	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	ligon/polikl/sanatorijoje	4	6,1	6,6
	stovi viena	14	21,2	23,0
	didelio pastato dalis	12	18,2	19,7
	prekybos centre	29	43,9	47,5
	kita	2	3,0	3,3
	Iš viso	61	92,4	100,0
Ne	atsakyta	5	7,6	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	ligon/polikl/sanatorijoje	7	11,9	14,9
	stovi viena	4	6,8	8,5
	didelio pastato dalis	6	10,2	12,8
	prekybos centre	30	50,8	63,8
	Iš viso	47	79,7	100,0
	Ne	atsakyta	12	20,3
Iš viso		59	100,0	

24 lentelė. Kuriuo iš šių šaltinių, norėdami gauti sterilų/nenaudotą švirkštą ar adatą, naudojėtės dažniausiai?

Miestas		Dažnis	Procentai
Vilnius	ŽSK	6	5,4
	Mobiliu autobusiuku	45	40,5
	Draugu	2	1,8
	Narkotikų prekeiviu	11	9,9
	Vaistine	47	42,3
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Mobiliu autobusiuku	34	51,5
	Vaistine	32	48,5
	Iš viso	66	100,0
Alytus	ŽSK	55	93,2
	Vaistine	4	6,8
	Iš viso	59	100,0

25 lentelė. Kur paskutinį kartą įsigijote sterilų/nenaudotą švirkštą ar adatą? (pažymėkite vieną atsakymą)

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	ŽSK	4	3,6	3,6
	Mobiliame autobusiuke	50	45,0	45,5
	Iš draugo	3	2,7	2,7
	Narkotiku prekeivio	9	8,1	8,2
	Vaistinėje	44	39,6	40,0
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Neatsakyta	1	,9	
Iš viso		111	100,0	
Visaginas	Mobiliame autobusiuke	39	59,1	59,1
	Iš draugo	1	1,5	1,5
	Vaistinėje	26	39,4	39,4
	Iš viso	66	100,0	100,0
Alytus	ŽSK	53	89,8	89,8
	Vaistinėje	6	10,2	10,2
	Iš viso	59	100,0	100,0

26 lentelė. Kur yra patogiausia Jums gauti sterilią adatą ir švirkštą?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	ŽSK	7	6,3
	mobiliame autobusiuke	54	48,6
	draugo	6	5,4
	vaistinėje	41	36,9
	kur perku narkotikus	3	2,7
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	mobiliame autobusiuke	40	60,6
	draugo	1	1,5
	vaistinėje	25	37,9
	Iš viso	66	100,0
Alytus	ZMK	59	100,0

27 lentelė. Kur yra patogiausia Jums gauti prezervatyvą ?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	ŽSK	8	7,2
	Mobiliame autobusiuke	36	32,4
	draugo	2	1,8
	Vaistinėje	47	42,3
	Aš jo nenaudoju	18	16,2
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Mobiliame autobusiuke	30	45,5
	Vaistinėje	23	34,8
	Aš jo nenaudoju	13	19,7
	Iš viso	66	100,0
Alytus	ŽSK	41	69,5
	Vaistinėje	3	5,1
	Aš jo nenaudoju	15	25,4
	Iš viso	59	100,0

28 lentelė. Ką pirkote, kai paskutinį kartą lankėtės vaistinėje? Pirkto švirkštus

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	101	91,0	93,5
	Ne	7	6,3	6,5
	Iš viso	108	97,3	100,0
	Ne atsakyta	3	2,7	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	35	59,3	72,9
	Ne	13	22,0	27,1
	Iš viso	48	81,4	100,0
	Ne atsakyta	11	18,6	
	Iš viso	59	100,0	

**29 lentelė. Ką pirkote, kai paskutinį kartą lankėtės vaistinėje?
Pirko Adukas**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	51	45,9	46,4
	Ne	59	53,2	53,6
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	18	27,3	27,7
	Ne	47	71,2	72,3
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	7	11,9	14,6
	Ne	41	69,5	85,4
	Iš viso	48	81,4	100,0
	Ne atsakyta	11	18,6	
	Iš viso	59	100,0	

**30 lentelė. Ką pirkote, kai paskutinį kartą lankėtės vaistinėje?
Pirko spiritines servetėles**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	19	17,1	17,3
	Ne	91	82,0	82,7
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	7	10,6	10,8
	Ne	58	87,9	89,2
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	3	5,1	6,3
	Ne	45	76,3	93,8
	Iš viso	48	81,4	100,0
	Ne atsakyta	11	18,6	
	Iš viso	59	100,0	

**31 lentelė. Ką pirkote, kai paskutinį kartą lankėtės vaistinėje?
Pirko bintą**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	10	9,0	9,1
	Ne	100	90,1	90,9
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	5	7,6	7,7
	Ne	60	90,9	92,3
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	1	1,7	2,1
	Ne	47	79,7	97,9
	Iš viso	48	81,4	100,0
	Ne atsakyta	11	18,6	
	Iš viso	59	100,0	

**32 lentelė. Ką pirkote, kai paskutinį kartą lankėtės vaistinėje?
Pirko prezervatyvus**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	11	9,9	10,0
	Ne	99	89,2	90,0
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	3	4,5	4,6
	Ne	62	93,9	95,4
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	1	1,7	2,1
	Ne	47	79,7	97,9
	Iš viso	48	81,4	100,0
	Ne atsakyta	11	18,6	
	Iš viso	59	100,0	

**33 lentelė. Ką pirkote, kai paskutinį kartą lankėtės vaistinėje?
Pirko Vata**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	5	4,5	4,5
	Ne	105	94,6	95,5
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	4	6,1	6,2
	Ne	61	92,4	93,8
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	1	1,7	2,1
	Ne	47	79,7	97,9
	Iš viso	48	81,4	100,0
	Ne atsakyta	11	18,6	
	Iš viso	59	100,0	

**34 lentelė. Ką pirkote, kai paskutinį kartą lankėtės vaistinėje?
Pirko vaistus**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	26	23,4	23,6
	Ne	84	75,7	76,4
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	14	21,2	21,5
	Ne	51	77,3	78,5
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	16	27,1	33,3
	Ne	32	54,2	66,7
	Iš viso	48	81,4	100,0
	Ne atsakyta	11	18,6	
	Iš viso	59	100,0	

**35 lentelė. Ką pirkote, kai paskutinį kartą lankėtės vaistinėje?
Pirko vandenį injekcijoms**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	16	14,4	14,5
	Ne	94	84,7	85,5
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	21	31,8	32,3
	Ne	44	66,7	67,7
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	1	1,7	2,1
	Ne	47	79,7	97,9
	Iš viso	48	81,4	100,0
	Ne atsakyta	11	18,6	
	Iš viso	59	100,0	

36 lentelė. Kokio dydžio švirktus dažniausiai perkate?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	0,5	13	11,7	11,8
	1	18	16,2	16,4
	2	69	62,2	62,7
	5	10	9,0	9,1
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	0,5	16	24,2	24,6
	1	22	33,3	33,8
	2	25	37,9	38,5
	5	2	3,0	3,1
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	0,5	3	5,1	7,5
	2	31	52,5	77,5
	5	6	10,2	15,0
	Iš viso	40	67,8	100,0
	Ne atsakyta	19	32,2	
	Iš viso	59	100,0	

37 lentelė. Kiek švirktų dažniausiai vienu metu perkate?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	1	7	6,3	6,7
	2	34	30,6	32,7
	3	24	21,6	23,1
	4	6	5,4	5,8
	5	26	23,4	25,0
	6	2	1,8	1,9
	10	3	2,7	2,9
	15	1	,9	1,0
	20	1	,9	1,0
	Iš viso	104	93,7	100,0
	Ne atsakyta	7	6,3	
Iš viso	111	100,0		
Visaginas	1	10	15,2	15,6
	2	21	31,8	32,8
	3	14	21,2	21,9
	4	4	6,1	6,3
	5	8	12,1	12,5
	6	2	3,0	3,1
	10	3	4,5	4,7
	20	1	1,5	1,6
	25	1	1,5	1,6
	Iš viso	64	97,0	100,0
	Ne atsakyta	2	3,0	
Iš viso	66	100,0		
Alytus	1	4	6,8	9,8
	2	14	23,7	34,1
	3	6	10,2	14,6
	4	3	5,1	7,3
	5	10	16,9	24,4
	7	1	1,7	2,4
	10	3	5,1	7,3
	Iš viso	41	69,5	100,0
	Ne atsakyta	18	30,5	
Iš viso	59	100,0		

38 lentelė. Kiek adatų dažniausiai vienu metu perkate?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas	
Vilnius	1	2	1,8	3,4	
	2	7	6,3	12,1	
	3	11	9,9	19,0	
	4	3	2,7	5,2	
	5	21	18,9	36,2	
	6	1	,9	1,7	
	8	1	,9	1,7	
	9	1	,9	1,7	
	10	9	8,1	15,5	
	20	2	1,8	3,4	
		Iš viso	58	52,3	100,0
		Ne atsakyta	53	47,7	
	Iš viso	111	100,0		
Visaginas	1	3	4,5	13,0	
	2	8	12,1	34,8	
	3	3	4,5	13,0	
	4	1	1,5	4,3	
	5	3	4,5	13,0	
	6	1	1,5	4,3	
	10	3	4,5	13,0	
	20	1	1,5	4,3	
		Iš viso	23	34,8	100,0
		Ne atsakyta	43	65,2	
	Iš viso	66	100,0		
Alytus	1	1	1,7	6,3	
	2	2	3,4	12,5	
	3	2	3,4	12,5	
	4	2	3,4	12,5	
	5	6	10,2	37,5	
	7	1	1,7	6,3	
	10	2	3,4	12,5	
		Iš viso	16	27,1	100,0
		Ne atsakyta	43	72,9	
	Iš viso	59	100,0		

39 lentelė. Su kuo dažniausiai lankotės vaistinėje?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	vienas	79	71,2	76,0
	su draugais	18	16,2	17,3
	įvairiai	7	6,3	6,7
	Iš viso	104	93,7	100,0
	Ne atsakyta	7	6,3	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	vienas	52	78,8	83,9
	su draugais	9	13,6	14,5
	įvairiai	1	1,5	1,6
	Iš viso	62	93,9	100,0
	Ne atsakyta	4	6,1	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	vienas	35	59,3	76,1
	su draugais	11	18,6	23,9
	Iš viso	46	78,0	100,0
	Ne atsakyta	13	22,0	
	Iš viso	59	100,0	

40 lentelė. Kokių paros metu dažniausiai užsukate į vaistinę?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	ryte	22	19,8	20,2
	apie pietus	16	14,4	14,7
	po pietų	12	10,8	11,0
	įvairiai	59	53,2	54,1
	Iš viso	109	98,2	100,0
	Ne atsakyta	2	1,8	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	ryte	25	37,9	38,5
	apie pietus	14	21,2	21,5
	po pietų	3	4,5	4,6
	įvairiai	23	34,8	35,4
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	ryte	12	20,3	25,0
	apie pietus	6	10,2	12,5
	po pietų	5	8,5	10,4
	įvairiai	25	42,4	52,1
	Iš viso	48	81,4	100,0
	Ne atsakyta	11	18,6	
	Iš viso	59	100,0	

41 lentelė. Ar jums reikia švirkšto ar adatos naktį ?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	40	36,0	36,0
	Ne	71	64,0	64,0
	Iš viso	111	100,0	100,0
Visaginas	Taip	35	53,0	53,8
	Ne	30	45,5	46,2
	Iš viso	65	98,5	100,0
Alytus	Taip	20	33,9	34,5
	Ne	38	64,4	65,5
	Iš viso	58	98,3	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	

42 lentelė. Kaip Dažnai?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	retai	28	25,2	71,8
	dažnai	4	3,6	10,3
	labai dažnai	7	6,3	17,9
	Iš viso	39	35,1	100,0
Visaginas	retai	28	42,4	80,0
	dažnai	4	6,1	11,4
	labai dažnai	3	4,5	8,6
	Iš viso	35	53,0	100,0
Alytus	retai	15	25,4	75,0
	dažnai	3	5,1	15,0
	labai dažnai	2	3,4	10,0
	Iš viso	20	33,9	100,0
	Ne atsakyta	31	47,0	
	Iš viso	66	100,0	
	Ne atsakyta	39	66,1	
	Iš viso	59	100,0	

43 lentelė. Ar perkate receptinius vaistus?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	35	31,5	31,5
	Ne	76	68,5	68,5
	Iš viso	111	100,0	100,0
Visaginas	Taip	20	30,3	30,8
	Ne	45	68,2	69,2
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	15	25,4	25,9
	Ne	43	72,9	74,1
	Iš viso	58	98,3	100,0
	Ne atsakyta	1	1,7	
	Iš viso	59	100,0	

44 lentelė. Ar perkate nereceptinius vaistus?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	47	42,3	42,3
	Ne	64	57,7	57,7
	Iš viso	111	100,0	100,0
Visaginas	Taip	26	39,4	40,0
	Ne	39	59,1	60,0
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	23	39,0	39,7
	Ne	35	59,3	60,3
	Iš viso	58	98,3	100,0
	Ne atsakyta	1	1,7	
	Iš viso	59	100,0	

**45 lentelė. Kokia dažniausia vaistininko reakcija
jums perkant švirkštą ar adatą?
Neparduoda**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	13	11,7	11,8
	Ne	97	87,4	88,2
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	6	9,1	9,2
	Ne	59	89,4	90,8
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	9	15,3	15,5
	Ne	49	83,1	84,5
	Iš viso	58	98,3	100,0
	Ne atsakyta	1	1,7	
	Iš viso	59	100,0	

**46 lentelė. Kokia dažniausia vaistininko reakcija jums perkant švirkštą ar
adatą?
išvaro**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	4	3,6	3,6
	Ne	106	95,5	96,4
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Ne	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	4	6,8	6,9
	Ne	54	91,5	93,1
	Iš viso	58	98,3	100,0
	Ne atsakyta	1	1,7	
	Iš viso	59	100,0	

**47lentelė. Kokia dažniausia vaistininko reakcija jums perkant švirkštą ar adatą?
piktinasi**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	37	33,3	33,6
	Ne	73	65,8	66,4
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	13	19,7	20,0
	Ne	52	78,8	80,0
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	22	37,3	37,9
	Ne	36	61,0	62,1
	Iš viso	58	98,3	100,0
	Ne atsakyta	1	1,7	
	Iš viso	59	100,0	

**48 lentelė. Kokia dažniausia vaistininko reakcija
jums perkant švirkštą ar adatą?
Išeidinėja**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	22	19,8	20,0
	Ne	88	79,3	80,0
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	4	6,1	6,2
	Ne	61	92,4	93,8
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	5	8,5	8,6
	Ne	53	89,8	91,4
	Iš viso	58	98,3	100,0
	Ne atsakyta	1	1,7	
	Iš viso	59	100,0	

**49 lentelė. Kokia dažniausia vaistininko reakcija jums perkant švirkštą ar adatą?
Kviečia policija**

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	2	1,8	1,8
	Ne	108	97,3	98,2
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	1	1,5	1,5
	Ne	64	97,0	98,5
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	1	1,7	1,7
	Ne	57	96,6	98,3
	Iš viso	58	98,3	100,0
	Ne atsakyta	1	1,7	
	Iš viso	59	100,0	

50 lentelė. Kokia dažniausia vaistininko reakcija jums perkant švirkštą ar adatą? Nekreipia dėmesio

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	64	57,7	58,2
	Ne	46	41,4	41,8
	Iš viso	110	99,1	100,0
	Ne atsakyta	1	,9	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	48	72,7	73,8
	Ne	17	25,8	26,2
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	39	66,1	67,2
	Ne	19	32,2	32,8
	Iš viso	58	98,3	100,0
	Ne atsakyta	1	1,7	
	Iš viso	59	100,0	

51 lentelė. Kaip Jaučiatės Vaistinėje?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Saugiai	71	64,0	66,4
	Ne saugiai	36	32,4	33,6
	Iš viso	107	96,4	100,0
Ne	atsakyta	4	3,6	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Saugiai	43	65,2	68,3
	Ne saugiai	20	30,3	31,7
	Iš viso	63	95,5	100,0
Ne	atsakyta	3	4,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Saugiai	40	67,8	70,2
	Ne saugiai	17	28,8	29,8
	Iš viso	57	96,6	100,0
Ne	atsakyta	2	3,4	
	Iš viso	59	100,0	

52 lentelė. Ar vaistininkas stengiasi paskatinti kreiptis pagalbos į specialistus?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	11	9,9	10,5
	Ne	94	84,7	89,5
	Iš viso	105	94,6	100,0
Ne	atsakyta	6	5,4	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	5	7,6	7,7
	Ne	60	90,9	92,3
	Iš viso	65	98,5	100,0
Ne	atsakyta	1	1,5	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	2	3,4	3,6
	Ne	53	89,8	96,4
	Iš viso	55	93,2	100,0
Ne	atsakyta	4	6,8	
	Iš viso	59	100,0	

**53 lentelė. Ar Jūs norėtumėte, kad vaistinės?
Keistų švirkštus ir adatas**

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	104	93,7
	Ne	6	5,4
	Nežino	1	,9
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	58	87,9
	Ne	8	12,1
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	11	18,6
	Ne	48	81,4
	Iš viso	59	100,0

**54 lentelė. Ar Jūs norėtumėte, kad vaistinės?
Dalintų informacinę medžiagą**

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	98	88,3
	Ne	13	11,7
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	59	89,4
	Ne	7	10,6
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	15	25,4
	Ne	44	74,6
	Iš viso	59	100,0

**55 lentelė. Ar Jūs norėtumėte, kad vaistinės?
Dalintų prezervatyvus**

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	94	84,7
	Ne	17	15,3
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	58	87,9
	Ne	8	12,1
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	9	15,3
	Ne	50	84,7
	Iš viso	59	100,0

**56 lentelė. Ar Jūs norėtumėte, kad vaistinės?
Dalintų spiritines servetėles**

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	101	91,0
	Ne	10	9,0
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	60	90,9
	Ne	6	9,1
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	12	20,3
	Ne	47	79,7
	Iš viso	59	100,0

**57 lentelė. Ar Jūs norėtumėte, kad vaistinės?
Dalintų vandenį injekcijoms**

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	98	88,3
	Ne	13	11,7
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	59	89,4
	Ne	7	10,6
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	10	16,9
	Ne	49	83,1
	Iš viso	59	100,0

**58 lentelė. Ar Jūs norėtumėte, kad vaistinės?
Konsultuotų dėl saugesnio narkotikų vartojimo**

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	91	82,0
	Ne	20	18,0
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	58	87,9
	Ne	8	12,1
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	9	15,3
	Ne	50	84,7
	Iš viso	59	100,0

**59 lentelė. Ar Jūs norėtumėte, kad vaistinės?
Nukreiptų į gydymo įstaigas**

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	93	83,8
	Ne	18	16,2
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	59	89,4
	Ne	7	10,6
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	10	16,9
	Ne	49	83,1
	Iš viso	59	100,0

60 lentelė. Ar turėjote per praėjusį mėnesį šių problemų? Perdozavimas

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	14	12,6
	Ne	97	87,4
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	9	13,6
	Ne	57	86,4
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	6	10,2
	Ne	53	89,8
	Iš viso	59	100,0

**61 lentelė. Ar turėjote per praėjusį mėnesį šių problemų?
Pūliniai**

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	15	13,5
	Ne	96	86,5
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	10	15,2
	Ne	56	84,8
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	7	11,9
	Ne	52	88,1
	Iš viso	59	100,0

**62 lentelė. Ar turėjote per praėjusį mėnesį šių problemų?
Tropinės opos**

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	21	18,9
	Ne	90	81,1
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	8	12,1
	Ne	58	87,9
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	5	8,5
	Ne	54	91,5
	Iš viso	59	100,0

63 lentelė. Ar turėjote per praėjusį mėnesį šių problemų? Nešvarus narkotikas

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	50	45,0
	Ne	61	55,0
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	30	45,5
	Ne	36	54,5
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	24	40,7
	Ne	35	59,3
	Iš viso	59	100,0

64 lentelė. Ar turėjote per praėjusį mėnesį šių problemų? Sunkumai susileisti dozę

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	46	41,4
	Ne	65	58,6
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	24	36,4
	Ne	42	63,6
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	24	40,7
	Ne	35	59,3
	Iš viso	59	100,0

65 lentelė. Ar turėjote per praėjusį mėnesį šių problemų? Trombozė

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	39	35,1
	Ne	72	64,9
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	18	27,3
	Ne	48	72,7
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	6	10,2
	Ne	53	89,8
	Iš viso	59	100,0

66 lentelė. Ar žinote kur galima atlikti ŽIV tyrimą?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	99	89,2
	Ne	12	10,8
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	51	77,3
	Ne	15	22,7
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	59	100,0

67 lentelė. Ar per pastaruosius 12 mėn. atlikote ŽIV tyrimą?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	89	80,2
	Ne	22	19,8
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	42	63,6
	Ne	24	36,4
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	52	88,1
	Ne	7	11,9
	Iš viso	59	100,0

68 lentelė. Prašau ŽIV tyrimo rezultato nesakyti, tačiau ar Jūs pats/pati jį žinote?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	87	78,4	97,8
	Ne	2	1,8	2,2
	Iš viso	89	80,2	100,0
Ne atsakyta		22	19,8	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	39	59,1	92,9
	Ne	3	4,5	7,1
	Iš viso	42	63,6	100,0
Ne atsakyta		24	36,4	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	52	88,1	100,0
	Ne atsakyta	7	11,9	
	Iš viso	59	100,0	

69 lentelė. Kiek paskutinį kartą mokėjote už švirktą vaistinėje?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Iki 60 ct	87	78,4	87,0
	60-99 ct	2	1,8	2,0
	1 lt	8	7,2	8,0
	2-3 lt	3	2,7	3,0
	Iš viso	100	90,1	100,0
	Ne atsakyta	11	9,9	
Iš viso		111	100,0	
Visaginas	Iki 60 ct	52	78,8	80,0
	60-99 ct	1	1,5	1,5
	1 lt	10	15,2	15,4
	2-3 lt	2	3,0	3,1
	Iš viso	65	98,5	100,0
	Ne atsakyta	1	1,5	
Iš viso		66	100,0	
Alytus	Iki 60 ct	30	50,8	88,2
	1 lt	4	6,8	11,8
	Iš viso	34	57,6	100,0
	Ne atsakyta	25	42,4	
Iš viso		59	100,0	

70 lentelė. Kaip manote, ar tik vieno ištikimo, neužsikrėtusio ŽIV lytinio partnerio turėjimas sumažina riziką užsikrėsti ŽIV?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	63	56,8
	Ne	20	18,0
	Nežinau	28	25,2
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	44	66,7
	Ne	9	13,6
	Nežinau	13	19,7
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	49	83,1
	Ne	2	3,4
	Nežinau	8	13,6
	Iš viso	59	100,0

71 lentelė. Kaip Jūs manote, ar prezervatyvų naudojimas sumažina riziką užsikrėsti ŽIV?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	100	90,1
	Ne	7	6,3
	Nežinau	4	3,6
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	61	92,4
	Ne	4	6,1
	Nežinau	1	1,5
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	57	96,6
	Nežinau	2	3,4
	Iš viso	59	100,0

72 lentelė. Ar sveikai atrodantis žmogus gali būti užsikrėtęs ŽIV?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	96	86,5
	Ne	5	4,5
	Nežinau	10	9,0
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	61	92,4
	Ne	3	4,5
	Nežinau	2	3,0
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	57	96,6
	Nežinau	2	3,4
	Iš viso	59	100,0

73 lentelė. Ar galima užsikrėsti ŽIV bučiuojantis?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	13	11,7
	Ne	81	73,0
	Nežinau	17	15,3
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	14	21,2
	Ne	45	68,2
	Nežinau	7	10,6
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	7	11,9
	Ne	43	72,9
	Nežinau	9	15,3
	Iš viso	59	100,0

74 lentelė. Ar žmonės gali užsikrėsti ŽIV kartu valgydami maistą su užsikrėtusiu ŽIV žmogumi?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	6	5,4
	Ne	92	82,9
	Nežinau	13	11,7
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	12	18,2
	Ne	46	69,7
	Nežinau	8	12,1
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	3	5,1
	Ne	51	86,4
	Nežinau	5	8,5
	Iš viso	59	100,0

75 lentelė. Ar galima užsikrėsti ŽIV įkandus vabzdžiui?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	23	20,7
	Ne	81	73,0
	Nežinau	7	6,3
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	17	25,8
	Ne	36	54,5
	Nežinau	13	19,7
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	10	16,9
	Ne	31	52,5
	Nežinau	18	30,5
	Iš viso	59	100,0

76 lentelė. Ar turėjote lytinių santykių per pastarąjį mėnesį ?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	81	73,0
	Ne	30	27,0
	Iš viso	111	100,0
Visaginas	Taip	52	78,8
	Ne	14	21,2
	Iš viso	66	100,0
Alytus	Taip	35	59,3
	Ne	24	40,7
	Iš viso	59	100,0

77 lentelė. Jei taip, ar naudojote prezervatyvą paskutinių lytinių santykių metu?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Taip	42	37,8	53,2
	Ne	37	33,3	46,8
	Iš viso	79	71,2	100,0
Ne atsakyta	Ne atsakyta	32	28,8	
	Iš viso	111	100,0	
Visaginas	Taip	18	27,3	34,6
	Ne	34	51,5	65,4
	Iš viso	52	78,8	100,0
Ne atsakyta	Ne atsakyta	14	21,2	
	Iš viso	66	100,0	
Alytus	Taip	19	32,2	54,3
	Ne	16	27,1	45,7
	Iš viso	35	59,3	100,0
Ne atsakyta	Ne atsakyta	24	40,7	
	Iš viso	59	100,0	

78 lentelė. Indikatoriaus žinios

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Neatsakė	,00	72
	Atsakė	1,00	39
	Iš viso		111
Visaginas	Neatsakė	,00	40
	Atsakė	1,00	26
	Iš viso		66
Alytus	Neatsakė	,00	24
	Atsakė	1,00	35
	Iš viso		59

79 lentelė. Indikatorius 8

Miestas			Dažnis	Procentas
Vilnius	Neatsakė	,00	24	21,6
	Atsakė	1,00	87	78,4
	Iš viso		111	100,0
Visaginas	Neatsakė	,00	27	40,9
	Atsakė	1,00	39	59,1
	Iš viso		66	100,0
Alytus	Neatsakė	,00	7	11,9
	Atsakė	1,00	52	88,1
	Iš viso		59	100,0

80 lentelė. Indikatorius 9

Miestas			Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Neatsakė	,00	72	64,9	65,5
	Atsakė	1,00	38	34,2	34,5
	Iš viso		110	99,1	100,0
	Ne atsakyta		1	,9	
	Iš viso		111	100,0	
Visaginas	Neatsakė	,00	47	71,2	81,0
	Atsakė	1,00	11	16,7	19,0
	Iš viso		58	87,9	100,0
	Ne atsakyta		8	12,1	
	Iš viso		66	100,0	
Alytus	Neatsakė	,00	29	49,2	49,2
	Atsakė	1,00	30	50,8	50,8
	Iš viso		59	100,0	100,0

81 lentelė. Indikatorius 20

Miestas			Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Neatsakė	,00	67	60,4	61,5
	Atsakė	1,00	42	37,8	38,5
	Iš viso		109	98,2	100,0
	Ne atsakyta		2	1,8	
	Iš viso		111	100,0	
Visaginas	Neatsakė	,00	48	72,7	72,7
	Atsakė	1,00	18	27,3	27,3
	Iš viso		66	100,0	100,0
Alytus	Neatsakė	,00	40	67,8	67,8
	Atsakė	1,00	19	32,2	32,2
	Iš viso		59	100,0	100,0

82 lentelė. Indikatorius 21

Miestas		Dažnis	Procentas	
Vilnius	Neatsakė	,00	23	20,7
	Atsakė	1,00	88	79,3
	Iš viso		111	100,0
Visaginas	Neatsakė	,00	27	40,9
	Atsakė	1,00	39	59,1
	Iš viso		66	100,0
Alytus	Neatsakė	,00	5	8,5
	Atsakė	1,00	54	91,5
	Iš viso		59	100,0

83 lentelė. Vaistininčių amžius

miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	iki 29	51	20,3
	30-39	57	22,7
	40-46	41	16,3
	47-53	44	17,5
	53 ir >	58	23,1
	Iš viso	251	100,0
Alytus	iki 29	13	23,2
	30-39	8	14,3
	40-46	15	26,8
	47-53	10	17,9
	53 ir >	10	17,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	30-39	1	6,3
	40-46	4	25,0
	47-53	4	25,0
	53 ir >	7	43,8
	Iš viso	16	100,0

84 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį ir apklausos vietą

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	vyras	19	7,6
	moteris	232	92,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	moteris	56	100,0
Visaginas	vyras	1	6,3
	moteris	15	93,8
	Iš viso	16	100,0

85 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal stažą (kvartilėmis) ir apklausos vietą

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	iki 6 m	44	17,5
	7-17 m	57	22,7
	18-24 m	47	18,7
	25-30 m	51	20,3
	31 ir >	52	20,7
	Iš viso	251	100,0
Alytus	iki 6 m	11	19,6
	7-17 m	11	19,6
	18-24 m	15	26,8
	25-30 m	11	19,6
	31 ir >	8	14,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	7-17 m	1	6,3
	18-24 m	3	18,8
	25-30 m	5	31,3
	31 ir >	7	43,8
	Iš viso	16	100,0

86 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal stažą (kvintilėmis) ir apklausos vietą

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	iki 0,9 m	42	16,7	17,3
	1-1,9 m	30	12,0	12,3
	2-3 m	74	29,5	30,5
	4-7 m	45	17,9	18,5
	8 ir > m	52	20,7	21,4
	Iš viso	243	96,8	100,0
	Neatsakyta	8	3,2	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	iki 0,9 m	8	14,3	14,8
	1-1,9 m	3	5,4	5,6
	2-3 m	15	26,8	27,8
	4-7 m	14	25,0	25,9
	8 ir > m	14	25,0	25,9
	Iš viso	54	96,4	100,0
	Neatsakyta	2	3,6	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	1-1,9 m	1	6,3	6,3
	2-3 m	3	18,8	18,8
	4-7 m	6	37,5	37,5
	8 ir > m	6	37,5	37,5
	Iš viso	16	100,0	100,0

87 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal stažą vaistinėje (kvartilėmis) ir apklausos vietą

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	iki 0,9 m	42	16,7	17,3
	1-2 m	71	28,3	29,2
	3-6 m	73	29,1	30,0
	7 ir > m	57	22,7	23,5
	Iš viso	243	96,8	100,0
	Neatsakyta	8	3,2	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	iki 0,9 m	8	14,3	14,8
	1-2 m	10	17,9	18,5
	3-6 m	18	32,1	33,3
	7 ir > m	18	32,1	33,3
	Iš viso	54	96,4	100,0
	Neatsakyta	2	3,6	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	1-2 m	4	25,0	25,0
	3-6 m	6	37,5	37,5
	7 ir > m	6	37,5	37,5
	Iš viso	16	100,0	100,0

88 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą ir apklausos vietą

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Aukštasis universitetinis	145	57,8
	Aukštasis neuniversitetinis	27	10,8
	Aukštesnysis	76	30,3
	Kita	3	1,2
	Iš viso	251	100,0
Alytus	Aukštasis universitetinis	31	55,4
	Aukštasis neuniversitetinis	9	16,1
	Aukštesnysis	16	28,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	Aukštasis universitetinis	5	31,3
	Aukštasis neuniversitetinis	4	25,0
	Aukštesnysis	7	43,8
	Iš viso	16	100,0

89 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal pareigas vaistinėje ir apklausos vietą

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Vadovas	66	26,3
	Vaistininkas	83	33,1
	Vaistininko padėjėjas	16	6,4
	Farmakotechnikas	86	34,3
	Iš viso	251	100,0
Alytus	Vadovas	23	41,1
	Vaistininkas	14	25,0
	Vaistininko padėjėjas	4	7,1
	Farmakotechnikas	15	26,8
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	Vadovas	4	25,0
	Vaistininkas	5	31,3
	Farmakotechnikas	7	43,8
	Iš viso	16	100,0

90 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal vaistinės tipą ir apklausos vietą

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Euro vaistinė	96	38,2	38,2
	Camelia /Nemuno	31	12,4	12,4
	Gintarine	28	11,2	11,2
	Šeimos	21	8,4	8,4
	Litfarma	29	11,6	11,6
	Privati	36	14,3	14,3
	Valstybinė	10	4,0	4,0
	Iš viso	251	100,0	100,0
Alytus	Euro vaistinė	15	26,8	26,8
	Camelia /Nemuno	5	8,9	8,9
	Gintarine	12	21,4	21,4
	Šeimos	6	10,7	10,7
	Litfarma	2	3,6	3,6
	Privati	16	28,6	28,6
	Iš viso	56	100,0	100,0
	Visaginas	Euro vaistinė	5	31,3
Camelia/Nemuno		7	43,8	43,8
Privati		4	25,0	25,0
Iš viso		16	100,0	100,0

91 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal vaistinės funkcionavimo rajoną Vilniuje ir apklausos vietą

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Karoliniškės	8	3,2	3,2
	Antakalnis	16	6,4	6,4
	Lazdynai	17	6,8	6,8
	Viršuliškės	8	3,2	3,2
	Centras	35	13,9	13,9
	Pašilaičiai	19	7,6	7,6
	Fabijoniškės	17	6,8	6,8
	Baltupiai	8	3,2	3,2
	Pilaitė	5	2,0	2,0
	Santariškės	12	4,8	4,8
	N.Vilnia	11	4,4	4,4
	Žirmūnai	12	4,8	4,8
	Stotis	10	4,0	4,0
	Naujininkai	13	5,2	5,2
	Dvarčionys	1	,4	,4
	Jeruzalė	2	,8	,8
	Naujamiestis	9	3,6	3,6
	Vilkipėdė	7	2,8	2,8
	Žvėrynas	4	1,6	1,6
	Justiniškės	9	3,6	3,6
Šnipiškės	12	4,8	4,8	
Šeškinė	16	6,4	6,4	
	Iš viso	251	100,0	100,0
Alytus	Neatsakyta	56	100,0	
Visaginas	Neatsakyta	16	100,0	

92 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal vaistinės funkcionavimo rajoną Vilniuje (grupės) ir apklausos vietą

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Centras/Stotis	45	17,9	17,9
	VirsJustSeskPasil	52	20,7	20,7
	BalFabijSantJeruz	39	15,5	15,5
	LazdPilaitKarolin	30	12,0	12,0
	NaujinNaujAmVilkZver	33	13,1	13,1
	ZirmAntakSnipNVilnia	52	20,7	20,7
	Iš viso	251	100,0	100,0
Alytus	Neatsakyta	56	100,0	
Visaginas	Neatsakyta	16	100,0	

93 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal vaistinės vietą

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	ligon/polikl/sanator	19	7,6
	stovi viena	22	8,8
	didelio pastato dalis	115	45,8
	prekybos centre	95	37,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	ligon/polikl/sanator	6	10,7
	stovi viena	5	8,9
	didelio pastato dalis	25	44,6
	prekybos centre	20	35,7
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	ligon/polikl/sanator	3	18,8
	didelio pastato dalis	5	31,3
	prekybos centre	8	50,0
	Iš viso	16	100,0

94 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal vaistinės darbo laiką

miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Visą parą	11	4,4
	Dienos metu	240	95,6
	Iš viso	251	100,0
Alytus	Dienos metu	56	100,0
Visaginas	Dienos metu	16	100,0

95 lentelė. Ar pažįstate asmenų, priklausomų nuo narkotikų?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	Taip	92	36,7
	Ne	159	63,3
	Iš viso	251	100,0
Alytus	Taip	34	60,7
	Ne	22	39,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	Taip	3	18,8
	Ne	13	81,3
	Iš viso	16	100,0

96 lentelė. Ar esate pardavęs/usi švirškštų ar adatų ŠNV per visą profesinę veiklą?

miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	239	95,2
	ne	12	4,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	55	98,2
	ne	1	1,8
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	15	93,8
	ne	1	6,3
	Iš viso	16	100,0

97 lentelė. Ar esate pardavęs/usi švirškštų ar adatų ŠNV per paskutines keturias savaites?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	186	74,1
	ne	65	25,9
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	45	80,4
	ne	11	19,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	14	87,5
	ne	2	12,5
	Iš viso	16	100,0

98 lentelė. Ar Jūsų vaistinėje lankosi ŠNV?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	229	91,2
	ne	22	8,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	52	92,9
	ne	4	7,1
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	16	100,0

99 lentelė. Ar Sukelia Problemų Jums?

miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	161	64,1	70,3
	ne	68	27,1	29,7
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	41	73,2	78,8
	ne	11	19,6	21,2
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	6	37,5	37,5
	ne	10	62,5	62,5
	Iš viso	16	100,0	100,0

100 lentelė. Kiek Vidutiniškai ŠNV ateina per mėnesį?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	1-5	47	18,7	20,5
	6-10	62	24,7	27,1
	10-50	71	28,3	31,0
	daugiau 50	49	19,5	21,4
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	1-5	15	26,8	28,8
	6-10	16	28,6	30,8
	10-50	18	32,1	34,6
	daugiau 50	3	5,4	5,8
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	1-5	1	6,3	6,3
	6-10	1	6,3	6,3
	10-50	9	56,3	56,3
	daugiau 50	5	31,3	31,3
	Iš viso	16	100,0	100,0

101 lentelė. Koku paros metu jie ateina dažniausiai ?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Iki pietų	17	6,8	7,4
	Po pietų	51	20,3	22,3
	Naktį	3	1,2	1,3
	Įvairiai	158	62,9	69,0
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	Iki pietų	3	5,4	5,8
	Po pietų	14	25,0	26,9
	Įvairiai	35	62,5	67,3
	Iš viso	52	92,9	100,0
		Neatsakyta	4	7,1
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	Iki pietų	1	6,3	6,3
	po pietų	9	56,3	56,3
	Įvairiai	6	37,5	37,5
	Iš viso	16	100,0	100,0

102 lentelė. Ar dažniau tai nuolatiniai klientai, kuriuos jau atpažįstate?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	daugiau nuolatiniai	72	28,7	31,4
	maždaug vienodai	93	37,1	40,6
	daugiau nenuolatiniai	64	25,5	27,9
	Iš viso	229	91,2	100,0
		Neatsakyta	22	8,8
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	daugiau nuolatiniai	26	46,4	50,0
	maždaug vienodai	18	32,1	34,6
	daugiau nenuolatiniai	8	14,3	15,4
	Iš viso	52	92,9	100,0
		Neatsakyta	4	7,1
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	daugiau nuolatiniai	9	56,3	56,3
	maždaug vienodai	5	31,3	31,3
	daugiau nenuolatiniai	2	12,5	12,5
	Iš viso	16	100,0	100,0

103 lentelė. Kokios lyties ŠNV daugiau pas jus lankosi?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Vyrai	187	74,5	81,7
	Moterys	3	1,2	1,3
	Maždaug vienodai	39	15,5	17,0
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	Vyrai	45	80,4	86,5
	Moterys	1	1,8	1,9
	Maždaug vienodai	6	10,7	11,5
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	Vyrai	15	93,8	93,8
	Maždaug vienodai	1	6,3	6,3
	Iš viso	16	100,0	100,0

104 lentelė Kokio ŠNV amžiaus?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas	
Vilnius	iki 20	24	9,6	10,5	
	20-30	153	61,0	66,8	
	30-40	3	1,2	1,3	
	18-30	32	12,7	14,0	
	20-40	7	2,8	3,1	
	įvairaus	10	4,0	4,4	
	Iš viso	229	91,2	100,0	
	Neatsakyta	22	8,8		
		Iš viso	251	100,0	
	Alytus	iki 20	1	1,8	1,9
20-30		34	60,7	65,4	
30-40		7	12,5	13,5	
18-30		2	3,6	3,8	
20-40		8	14,3	15,4	
Iš viso		52	92,9	100,0	
Neatsakyta		4	7,1		
	Iš viso	56	100,0		
Visaginas	iki 20	5	31,3	31,3	
	20-30	6	37,5	37,5	
	30-40	1	6,3	6,3	
	18-30	3	18,8	18,8	
	20-40	1	6,3	6,3	
	Iš viso	16	100,0	100,0	

105 lentelė. Ar jie ateina po vieną ar grupėmis?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	dažniau po vieną	140	55,8	61,1
	dažniau grupėmis	13	5,2	5,7
	maždaug vienodai	76	30,3	33,2
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	dažniau po vieną	36	64,3	69,2
	dažniau grupėmis	4	7,1	7,7
	maždaug vienodai	12	21,4	23,1
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	dažniau po vieną	15	93,8	93,8
	maždaug vienodai	1	6,3	6,3
	Iš viso	16	100,0	100,0

106 lentelė. Ar Padaugėja ŠNV Savaitgaliais?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	61	24,3	26,6
	ne	151	60,2	65,9
	nedirba	17	6,8	7,4
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	11	19,6	21,2
	ne	29	51,8	55,8
	nedirba	12	21,4	23,1
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	8	50,0	50,0
	ne	8	50,0	50,0
	Iš viso	16	100,0	100,0

107 lentelė. Ar padaugėja ŠNV Švenčių dienomis

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	65	25,9	28,4
	ne	145	57,8	63,3
	nedirba	19	7,6	8,3
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	10	17,9	19,2
	ne	29	51,8	55,8
	nedirba	13	23,2	25,0
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	6	37,5	37,5
	ne	10	62,5	62,5
	Iš viso	16	100,0	100,0

108 lentelė. Ar pasitaiko situacijų, kai Jums sunku nustatyti ar klientas yra ŠNV?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	142	56,6	62,0
	ne	87	34,7	38,0
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	38	67,9	73,1
	ne	14	25,0	26,9
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	14	87,5	87,5
	ne	2	12,5	12,5
	Iš viso	16	100,0	100,0

109 lentelė. Kokio dydžio švirškštus dažniausiai perka ŠNV?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas	
Vilnius	0,5	4	1,6	1,8	
	1	16	6,4	7,0	
	2	112	44,6	49,3	
	1 ir 2	59	23,5	26,0	
	0,5, 1 ir 2	9	3,6	4,0	
	2 ir 5	7	2,8	3,1	
	0,5 ir 20	1	,4	,4	
	2 ir 10	5	2,0	2,2	
	1,2,5 ir 10	2	,8	,9	
	1,2 ir 20	2	,8	,9	
	0,5, 1,2 ir 5	1	,4	,4	
	1,2 ir 10	1	,4	,4	
	1 ir 10	1	,4	,4	
	2,5, ir 10	1	,4	,4	
	0,5 ir 2	6	2,4	2,6	
	Iš viso	227	90,4	100,0	
	Neatsakyta	24	9,6		
	Iš viso	251	100,0		
	Alytus	2	29	51,8	55,8
		1 ir 2	1	1,8	1,9
2 ir 5		19	33,9	36,5	
1,2, ir 5		2	3,6	3,8	
2,5,10 ir 20		1	1,8	1,9	
Iš viso		52	92,9	100,0	
Neatsakyta		4	7,1		
Iš viso	56	100,0			
Visaginas	0,5	1	6,3	6,3	
	1	10	62,5	62,5	
	1 ir 2	5	31,3	31,3	
	Iš viso	16	100,0	100,0	

110 lentelė. Kiek dažniausiai švirškų perka vienu metu?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	vienas	74	29,5	32,7
	du	110	43,8	48,7
	trys ir >	42	16,7	18,6
	Iš viso	226	90,0	100,0
	Neatsakyta	25	10,0	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	vienas	13	23,2	26,0
	du	24	42,9	48,0
	trys ir >	13	23,2	26,0
	Iš viso	50	89,3	100,0
	Neatsakyta	6	10,7	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	vienas	5	31,3	33,3
	du	6	37,5	40,0
	trys ir >	4	25,0	26,7
	Iš viso	15	93,8	100,0
	Neatsakyta	1	6,3	
	Iš viso	16	100,0	

111 lentelė Kiek dažniausiai adatų perka vienu metu?

miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	vienas	41	16,3	27,0
	du	50	19,9	32,9
	trys ir >	32	12,7	21,1
	neprekiaujam	21	8,4	13,8
	neperka	8	3,2	5,3
	Iš viso	152	60,6	100,0
	Neatsakyta	99	39,4	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	vienas	12	21,4	29,3
	du	12	21,4	29,3
	trys ir >	12	21,4	29,3
	neperka	5	8,9	12,2
	Iš viso	41	73,2	100,0
	Neatsakyta	15	26,8	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	vienas	4	25,0	44,4
	du	1	6,3	11,1
	trys ir >	4	25,0	44,4
	Iš viso	9	56,3	100,0
	Neatsakyta	7	43,8	
	Iš viso	16	100,0	

112 lentelė Kiek dažniausiai adatų perka vienu metu?1

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	vienas	41	16,3	33,3
	du	50	19,9	40,7
	trys ir >	32	12,7	26,0
	Iš viso	123	49,0	100,0
	Neatsakyta	128	51,0	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	vienas	12	21,4	33,3
	du	12	21,4	33,3
	trys ir >	12	21,4	33,3
	Iš viso	36	64,3	100,0
	Neatsakyta	20	35,7	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	vienas	4	25,0	44,4
	du	1	6,3	11,1
	trys ir >	4	25,0	44,4
	Iš viso	9	56,3	100,0
	Neatsakyta	7	43,8	
	Iš viso	16	100,0	

113 lentelė. Ar perka ŠNV vandenį injekcijoms?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	197	78,5	86,0
	ne	31	12,4	13,5
	neprekiuojam	1	,4	,4
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	12	21,4	23,1
	ne	39	69,6	75,0
	neprekiuojam	1	1,8	1,9
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	15	93,8	93,8
	ne	1	6,3	6,3
	Iš viso	16	100,0	100,0

114 lentelė. Kokių vaistų prašo ŠNV?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	raminamųjų/psichotropinių	43	17,1	54,4
	nuo skausmo	21	8,4	26,6
	raminamųjų ir nuo skausmo	8	3,2	10,1
	antibiotikų	7	2,8	8,9
	Iš viso	79	31,5	100,0
	Neatsakyta	172	68,5	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	raminamųjų/psichotropinių	6	10,7	100,0
	Neatsakyta	50	89,3	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	raminamųjų/psichotropinių	4	25,0	66,7
	nuo skausmo	1	6,3	16,7
	antibiotikų	1	6,3	16,7
	Iš viso	6	37,5	100,0
	Neatsakyta	10	62,5	
	Iš viso	16	100,0	

115 lentelė. Ar perka ŠNV Prezervatyvus?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	8	3,2	3,5
	ne	221	88,0	96,5
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	1	1,8	1,9
	ne	51	91,1	98,1
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	2	12,5	12,5
	ne	14	87,5	87,5
	Iš viso	16	100,0	100,0

116 lentelė. Ar perka ŠNV spiritines servetėles?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	98	39,0	42,8
	ne	131	52,2	57,2
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	8	14,3	15,4
	ne	44	78,6	84,6
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	7	43,8	43,8
	ne	9	56,3	56,3
	Iš viso	16	100,0	100,0

117 lentelė. Ar perka ŠNV Binta?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	70	27,9	30,6
	ne	159	63,3	69,4
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	8	14,3	15,4
	ne	44	78,6	84,6
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	2	12,5	12,5
	ne	14	87,5	87,5
	Iš viso	16	100,0	100,0

118 lentelė. Ar perka ŠNV vata?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	9	3,6	3,9
	ne	220	87,6	96,1
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	1	1,8	1,9
	ne	51	91,1	98,1
	Iš viso	52	92,9	100,0
	Neatsakyta	4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	ne	16	100,0	100,0

119 lentelė. Ar kalbatės/dalinatės informacija apie ŠNV su artimaisiais?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	144	57,4	62,9
	ne	85	33,9	37,1
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	25	44,6	49,0
	ne	26	46,4	51,0
	Iš viso	51	91,1	100,0
	Neatsakyta	5	8,9	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	5	31,3	31,3
	ne	11	68,8	68,8
	Iš viso	16	100,0	100,0

120 lentelė. Ar kalbatės/dalinatės informacija apie ŠNV su vaistinės darbuotojais?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	206	82,1	90,0
	ne	23	9,2	10,0
	Iš viso	229	91,2	100,0
	Neatsakyta	22	8,8	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	42	75,0	82,4
	ne	9	16,1	17,6
	Iš viso	51	91,1	100,0
	Neatsakyta	5	8,9	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	8	50,0	50,0
	ne	8	50,0	50,0
	Iš viso	16	100,0	100,0

121 lentelė. Ar kalbatės/dalinatės informacija apie ŠNV su darbdaviu?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	106	42,2	46,9
	ne	120	47,8	53,1
	Iš viso	226	90,0	100,0
Neatsakyta		25	10,0	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	21	37,5	41,2
	ne	30	53,6	58,8
	Iš viso	51	91,1	100,0
Neatsakyta		5	8,9	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	5	31,3	31,3
	ne	11	68,8	68,8
	Iš viso	16	100,0	100,0

122 lentelė. Ar esate kalbėjęs apie saugesnį vartojimą ir / ar apie galimybes gydytis per paskutinius metus su ŠNV klientu?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taip	54	21,5	23,7
	ne	174	69,3	76,3
	Iš viso	228	90,8	100,0
Neatsakyta		23	9,2	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	taip	8	14,3	15,4
	ne	44	78,6	84,6
	Iš viso	52	92,9	100,0
Neatsakyta		4	7,1	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	taip	5	31,3	31,3
	ne	11	68,8	68,8
	Iš viso	16	100,0	100,0

123 lentelė. Kaip manote, koks yra jūsų vaistinės teritorijoje narkotikų vartojimo lygis?

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	Aukštas	45	17,9	18,6
	Vidutinis	115	45,8	47,5
	Žemas	71	28,3	29,3
	Nėra problemos	6	2,4	2,5
	Nežinau	5	2,0	2,1
	Iš viso	242	96,4	100,0
	Neatsakyta	9	3,6	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	aukštas	11	19,6	20,4
	Vidutinis	30	53,6	55,6
	Žemas	13	23,2	24,1
	Iš viso	54	96,4	100,0
	Neatsakyta	2	3,6	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	Aukštas	3	18,8	18,8
	Vidutinis	12	75,0	75,0
	Žemas	1	6,3	6,3
	Iš viso	16	100,0	100,0

Iš kokių požymių galima atpažinti, kad tai gali būti ŠNV?

124 lentelė. Paraudę Akys

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	76	30,3
	ne	175	69,7
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	15	26,8
	ne	41	73,2
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	2	12,5
	ne	14	87,5
	Iš viso	16	100,0

125 lentelė. Keistas Žvilgsnis

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	194	77,3
	ne	57	22,7
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	46	82,1
	ne	10	17,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	9	56,3
	ne	7	43,8
	Iš viso	16	100,0

126 lentelė. Jaunas Amžius

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	113	45,0
	ne	138	55,0
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	18	32,1
	ne	38	67,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	4	25,0
	ne	12	75,0
	Iš viso	16	100,0

127 lentelė. Drebantis Balsas

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	73	29,1
	ne	178	70,9
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	12	21,4
	ne	44	78,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	3	18,8
	ne	13	81,3
	Iš viso	16	100,0

128 lentelė. Visas Dreba

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	105	41,8
	ne	146	58,2
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	30	53,6
	ne	26	46,4
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	3	18,8
	ne	13	81,3
	Iš viso	16	100,0

129 lentelė. Liesas Kūnas

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	186	74,1
	ne	65	25,9
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	42	75,0
	ne	14	25,0
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	5	31,3
	ne	11	68,8
	Iš viso	16	100,0

130 lentelė. Drebančios Rankos

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	142	56,6
	ne	109	43,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	34	60,7
	ne	22	39,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	4	25,0
	ne	12	75,0
	Iš viso	16	100,0

131 lentelė. Nešvarus

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	114	45,4
	ne	137	54,6
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	32	57,1
	ne	24	42,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	2	12,5
	ne	14	87,5
	Iš viso	16	100,0

132 lentelė. Apsnūdes

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	127	50,6
	ne	124	49,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	22	39,3
	ne	34	60,7
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	7	43,8
	ne	9	56,3
	Iš viso	16	100,0

133 lentelė. Akių Vyzdžiai

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	106	42,2
	ne	145	57,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	26	46,4
	ne	30	53,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	6	37,5
	ne	10	62,5
	Iš viso	16	100,0

134 lentelė. Stiklinis Žvilgsnis

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	165	65,7
	ne	86	34,3
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	39	69,6
	ne	17	30,4
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	7	43,8
	ne	9	56,3
	Iš viso	16	100,0

135 lentelė. Kita Išvaizda

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	sutinę rankos, sutrikusi koordinacija	3	1,2	7,7
	nežiūri i akis	4	1,6	10,3
	sutinę rankos	15	6,0	38,5
	pakitusi odos spalva	4	1,6	10,3
	pajuodę paakiai	1	,4	2,6
	specifinis kvapas	2	,8	5,1
	aš juos pazistu	1	,4	2,6
	pakimba	2	,8	5,1
	žaidotos kojos arba rankos	2	,8	5,1
	spuoguoti, be dantų	2	,8	5,1
	bėgiojantis žvilgsnis	1	,4	2,6
	be dantų, randuotos rankos	1	,4	2,6
	kenčia skausmą	1	,4	2,6
	Iš viso	39	15,5	100,0
	Neatsakyta	212	84,5	
Iš viso	251	100,0		
Alytus	sutinę rankos	2	3,6	100,0
	Neatsakyta	54	96,4	
	Iš viso	56	100,0	
Visaginas	Neatsakyta	16	100,0	

136 lentelė. Įkyrus

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	123	49,0
	ne	128	51,0
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	22	39,3
	ne	34	60,7
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	2	12,5
	ne	14	87,5
	Iš viso	16	100,0

137 lentelė. Nusizėmėnė

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	25	10,0
	ne	226	90,0
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	6	10,7
	ne	50	89,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	ne	16	100,0

138 lentelė. Nervingas

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	200	79,7
	ne	51	20,3
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	49	87,5
	ne	7	12,5
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	8	50,0
	ne	8	50,0
	Iš viso	16	100,0

139 lentelė. Nusimėnė

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	14	5,6
	ne	237	94,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	4	7,1
	ne	52	92,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	ne	16	100,0

140 lentelė. Neviltyje

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	25	10,0
	ne	226	90,0
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	5	8,9
	ne	51	91,1
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	ne	16	100,0

141 lentelė. Išsigandęs

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	22	8,8
	ne	229	91,2
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	11	19,6
	ne	45	80,4
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	2	12,5
	ne	14	87,5
	Iš viso	16	100,0

142 lentelė. Paniuręs

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	49	19,5
	ne	202	80,5
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	18	32,1
	ne	38	67,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	1	6,3
	ne	15	93,8
	Iš viso	16	100,0

143 lentelė. Susimastęs

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	19	7,6
	ne	232	92,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	7	12,5
	ne	49	87,5
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	1	6,3
	ne	15	93,8
	Iš viso	16	100,0

144 lentelė. Pasiryžęs Viskam

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	88	35,1
	ne	163	64,9
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	20	35,7
	ne	36	64,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	1	6,3
	ne	15	93,8
	Iš viso	16	100,0

145 lentelė. Kalbus

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	72	28,7
	ne	179	71,3
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	15	26,8
	ne	41	73,2
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	4	25,0
	ne	12	75,0
	Iš viso	16	100,0

146 lentelė. Nekalbus

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	62	24,7
	ne	189	75,3
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	13	23,2
	ne	43	76,8
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	6	37,5
	ne	10	62,5
	Iš viso	16	100,0

147 lentelė. Euforiškas

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	67	26,7
	ne	184	73,3
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	10	17,9
	ne	46	82,1
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	3	18,8
	ne	13	81,3
	Iš viso	16	100,0

148 lentelė. Greitai Dingsta

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	180	71,7
	ne	71	28,3
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	40	71,4
	ne	16	28,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	8	50,0
	ne	8	50,0
	Iš viso	16	100,0

149 lentelė. Keistas

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	133	53,0
	ne	118	47,0
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	28	50,0
	ne	28	50,0
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	5	31,3
	ne	11	68,8
	Iš viso	16	100,0

150 lentelė. Irzlius

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	126	50,2
	ne	125	49,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	23	41,1
	ne	33	58,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	1	6,3
	ne	15	93,8
	Iš viso	16	100,0

151 lentelė. Stengiasi neišsiduoti

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	108	43,0
	ne	143	57,0
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	24	42,9
	ne	32	57,1
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	7	43,8
	ne	9	56,3
	Iš viso	16	100,0

152 lentelė. Laukia kol sumažės klientų

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	51	20,3
	ne	200	79,7
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	13	23,2
	ne	43	76,8
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	2	12,5
	ne	14	87,5
	Iš viso	16	100,0

153 lentelė. Skubantis

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	209	83,3
	ne	42	16,7
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	50	89,3
	ne	6	10,7
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	16	100,0

154 lentelė. Agresyvus

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	112	44,6
	ne	139	55,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	22	39,3
	ne	34	60,7
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	4	25,0
	ne	12	75,0
	Iš viso	16	100,0

155 lentelė.: Neryžtingas

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	13	5,2
	ne	238	94,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	2	3,6
	ne	54	96,4
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	2	12,5
	ne	14	87,5
	Iš viso	16	100,0

156 lentelė. Nenustygstantis

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	170	67,7
	ne	81	32,3
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	37	66,1
	ne	19	33,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	8	50,0
	ne	8	50,0
	Iš viso	16	100,0

157 lentelė. Elgesys kita

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	nenuolatiniai stengiasi apvogti	2	,8	15,4
	ištisai skambina, maigo telefoną	1	,4	7,7
	vagiantys	3	1,2	23,1
	klausia vaistu kainų, grasina	1	,4	7,7
	lenda be eilės	3	1,2	23,1
	linksmi	1	,4	7,7
	įtikinėjantis	1	,4	7,7
	mandagus, padėkoja	1	,4	7,7
	Iš viso	13	5,2	100,0
	Neatsakyta	238	94,8	
Iš viso	251	100,0		
Alytus	normalus	1	1,8	50,0
	apatiškas	1	1,8	50,0
	Iš viso	2	3,6	100,0
Neatsakyta	54	96,4		
Iš viso	56	100,0		
Visaginas	Neatsakyta	16	100,0	

158 lentelė. Perka vieną švirkštą

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	247	98,4
	ne	4	1,6
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	54	96,4
	ne	2	3,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	14	87,5
	ne	2	12,5
	Iš viso	16	100,0

159 lentelė. Prašo raminančių

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	68	27,1
	ne	183	72,9
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	12	21,4
	ne	44	78,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	4	25,0
	ne	12	75,0
	Iš viso	16	100,0

160 lentelė. Perka vandenį injekcijoms

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	198	78,9
	ne	53	21,1
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	12	21,4
	ne	44	78,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	13	81,3
	ne	3	18,8
	Iš viso	16	100,0

161 lentelė. Perka bintą

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	37	14,7
	ne	214	85,3
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	8	14,3
	ne	48	85,7
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	1	6,3
	ne	15	93,8
	Iš viso	16	100,0

162 lentelė. Perka spiritines servetėles

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	79	31,5
	ne	172	68,5
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	5	8,9
	ne	51	91,1
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	6	37,5
	ne	10	62,5
	Iš viso	16	100,0

163 lentelė. Prekė Kita

Miestas		Dažnis	Procentas	Procentas
Vilnius	taurelė vaistams	2	,8	22,2
	dozavimo indelis	4	1,6	44,4
	padirbti receptai	2	,8	22,2
	perka kelis švirškštus	1	,4	11,1
	Iš viso	9	3,6	100,0
	Neatsakyta	242	96,4	
	Iš viso	251	100,0	
Alytus	Neatsakyta	56	100,0	
Visaginas	Neatsakyta	16	100,0	

164 lentelė. Ar sutiktumėte, kad ŠNV gyventų Jūsų bendruomenėje?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	17	6,8
	ne	234	93,2
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	6	10,7
	ne	50	89,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	5	31,3
	ne	11	68,8
	Iš viso	16	100,0

165 lentelė. Ar sutiktumėte, kad ŠNV gyventų Jūsų kaimynystėje ?

miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	12	4,8
	ne	239	95,2
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	3	5,4
	ne	53	94,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	1	6,3
	ne	15	93,8
	Iš viso	16	100,0

166 lentelė. Ar sutiktumėte, kad ŠNV gyventų bute priešais Jus?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	6	2,4
	ne	245	97,6
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	2	3,6
	ne	54	96,4
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	1	6,3
	ne	15	93,8
	Iš viso	16	100,0

167 lentelė. Ar sutiktumėte, kad ŽIV užsikrėtęs asmuo gyventų Jūsų

bendruomenėje?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	64	25,5
	ne	185	73,7
	nežinau	2	,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	13	23,2
	ne	43	76,8
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	6	37,5
	ne	9	56,3
	nežinau	1	6,3
	Iš viso	16	100,0

168 lentelė. Ar sutiktumėte, kad ŽIV užsikrėtęs asmuo gyventų Jūsų kaimynystėje?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	54	21,5
	ne	195	77,7
	nežinau	2	,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	12	21,4
	ne	44	78,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	6	37,5
	ne	9	56,3
	nežinau	1	6,3
	Iš viso	16	100,0

169 lentelė. Ar sutiktumėte, kad ŽIV užsikrėtęs asmuo gyventų bute priešais Jus?

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	50	19,9
	ne	199	79,3
	nežinau	2	,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	12	21,4
	ne	44	78,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	4	25,0
	ne	11	68,8
	nežinau	1	6,3
	Iš viso	16	100,0

170 lentelė. Ar kada nors dirbdami vaistininku, dalyvavote

mokymuose/paskaitoje: apie narkotikų žala

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	84	33,5
	ne	167	66,5
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	14	25,0
	ne	42	75,0
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	3	18,8
	ne	13	81,3
	Iš viso	16	100,0

171 lentelė. Apie švirkštų keitimo programas

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	15	6,0
	ne	236	94,0
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	2	3,6
	ne	54	96,4
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	ne	16	100,0

164 lentelė. Apie žalos mažinimo programas

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	14	5,6
	ne	237	94,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	2	3,6
	ne	54	96,4
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	ne	16	100,0

165 lentelė. Apie ŽIV/AIDS prevenciją ir gydymą tarp ŠNV

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	taip	41	16,3
	ne	210	83,7
	Iš viso	251	100,0
Alytus	taip	6	10,7
	ne	50	89,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	taip	2	12,5
	ne	14	87,5
	Iš viso	16	100,0

166 lentelė. Ar sutiktumėte keisti švirkštus visiems ŠNV

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutikčiau	23	9,2
	abejoju	56	22,3
	nesutikčiau	172	68,5
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutikčiau	3	5,4
	abejoju	12	21,4
	nesutikčiau	41	73,2
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutikčiau	3	18,8
	abejoju	3	18,8
	nesutikčiau	10	62,5
	Iš viso	16	100,0

167 lentelė. Ar sutiktumėte keisti švirkštus ŠNV kurie turi švirkštų keitimo programos dalyvio korteles

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutikčiau	41	16,3
	abejoju	56	22,3
	nesutikčiau	154	61,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutikčiau	6	10,7
	abejoju	14	25,0
	nesutikčiau	36	64,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutikčiau	5	31,3
	abejoju	2	12,5
	nesutikčiau	9	56,3
	Iš viso	16	100,0

168 lentelė. Ar sutiktumėte dalinti informacinę medžiagą apie saugesnį narkotikų vartojimą

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutikčiau	133	53,0
	abejoju	43	17,1
	nesutinku	75	29,9
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutikčiau	29	51,8
	abejoju	7	12,5
	nesutinku	20	35,7
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutikčiau	6	37,5
	abejoju	2	12,5
	nesutinku	8	50,0
	Iš viso	16	100,0

169 lentelė. Ar sutiktumėte dalinti informacinę medžiagą apie hepatitis

B ir C, ŽIV/AIDS, TB

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutikčiau	156	62,2
	abejoju	36	14,3
	nesutikčiau	59	23,5
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutikčiau	31	55,4
	abejoju	6	10,7
	nesutikčiau	19	33,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutikčiau	9	56,3
	abejoju	2	12,5
	nesutikčiau	5	31,3
	Iš viso	16	100,0

170 lentelė. Ar sutiktumėte dalinti informacinę medžiagą apie saugesnį lytinį elgesį i

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	135	53,8
	abejoju	44	17,5
	nesutikčiau	72	28,7
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	28	50,0
	abejoju	9	16,1
	nesutikčiau	19	33,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	5	31,3
	abejoju	3	18,8
	nesutikčiau	8	50,0
	Iš viso	16	100,0

171 lentelė. Ar sutiktumėte dalinti spiritines servetėles

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutikčiau	74	29,5
	abejoju	43	17,1
	nesutikčiau	134	53,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutikčiau	11	19,6
	abejoju	10	17,9
	nesutikčiau	35	62,5
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutikčiau	7	43,8
	abejoju	2	12,5
	nesutikčiau	7	43,8
	Iš viso	16	100,0

172 lentelė. Ar sutiktumėte dalinti tvarsliaivą

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	68	27,1
	abejoju	45	17,9
	nesutikčiau	138	55,0
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	11	19,6
	abejoju	9	16,1
	nesutikčiau	36	64,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	7	43,8
	abejoju	2	12,5
	nesutikčiau	7	43,8
	Iš viso	16	100,0

173 lentelė. Ar sutiktumėte dalinti prezervatyvus

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutikčiau	56	22,3
	abejoju	50	19,9
	nesutikčiau	145	57,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutikčiau	10	17,9
	abejoju	10	17,9
	nesutikčiau	36	64,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutikčiau	6	37,5
	abejoju	2	12,5
	nesutikčiau	8	50,0
	Iš viso	16	100,0

174 lentelė. Ar sutiktumėte konsultuoti dėl saugesnio vartojimo

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutikčiau	45	17,9
	abejoju	69	27,5
	nesutikčiau	137	54,6
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutikčiau	7	12,5
	abejoju	10	17,9
	nesutikčiau	39	69,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutikčiau	4	25,0
	abejoju	3	18,8
	nesutikčiau	9	56,3
	Iš viso	16	100,0

175 lentelė. Ar sutiktumėte nukreipti į narkomanijos gydymo įstaigas

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutikčiau	121	48,2
	abejoju	54	21,5
	nesutikčiau	76	30,3
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutikčiau	26	46,4
	abejoju	7	12,5
	nesutikčiau	23	41,1
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutikčiau	7	43,8
	abejoju	3	18,8
	nesutikčiau	6	37,5
	Iš viso	16	100,0

176 lentelė. Ar sutiktumėte laikyti konteinerius panaudotoms adatoms ir švirkštams surinkti

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutikčiau	21	8,4
	abejoju	40	15,9
	nesutikčiau	190	75,7
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutikčiau	3	5,4
	abejoju	6	10,7
	nesutikčiau	47	83,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutikčiau	1	6,3
	abejoju	4	25,0
	nesutikčiau	11	68,8
	Iš viso	16	100,0

177 lentelė. Vaistinės neturi dalyvauti adatu/švirkštų keitimo programose miestas

miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	150	59,8
	abejoju	43	17,1
	nesutinku	58	23,1
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	31	55,4
	abejoju	16	28,6
	nesutinku	8	14,3
	nežinau	1	1,8
Visaginas	Iš viso	56	100,0
	sutinku	11	68,8
	abejoju	3	18,8
	nesutinku	2	12,5
	Iš viso	16	100,0

178 lentelė. Padėti ŠNV yra vaistininko profesinė pareiga

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	49	19,5
	abejoju	109	43,4
	nesutinku	93	37,1
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	7	12,5
	abejoju	36	64,3
	nesutinku	13	23,2
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	3	18,8
	abejoju	9	56,3
	nesutinku	4	25,0
	Iš viso	16	100,0

179 lentelė. Vaistinė yra tinkama vieta adatų ir švirškštų keitimui tarp ŠNV

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	10	4,0
	abejoju	51	20,3
	nesutinku	190	75,7
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	1	1,8
	abejoju	12	21,4
	nesutinku	43	76,8
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	1	6,3
	abejoju	2	12,5
	nesutinku	13	81,3
	Iš viso	16	100,0

180 lentelė. Siekiant sumažinti narkotikų vartojimo keliamą žalą, vaistininkas gali teikti patarimus dėl saugesnio vartojimo/kur gauti pagalbą ŠNV

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	118	47,0
	abejoju	64	25,5
	nesutinku	69	27,5
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	23	41,1
	abejoju	21	37,5
	nesutinku	12	21,4
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	10	62,5
	abejoju	3	18,8
	nesutinku	3	18,8
	Iš viso	16	100,0

181 lentelė. Siekiant sumažinti narkotikų vartojimo keliamą žalą, aš galiu teikti

patarimus dėl saugesnio vartojimo/kur gauti pagalbą patarimus ŠNV

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	98	39,0
	abejoju	79	31,5
	nesutinku	74	29,5
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	19	33,9
	abejoju	17	30,4
	nesutinku	20	35,7
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	6	37,5
	abejoju	8	50,0
	nesutinku	2	12,5
	Iš viso	16	100,0

182 lentelė. Nejaučiu antipatijos ŠNV

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	70	27,9
	abejoju	82	32,7
	nesutinku	99	39,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	18	32,1
	abejoju	18	32,1
	nesutinku	20	35,7
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	5	31,3
	abejoju	3	18,8
	nesutinku	8	50,0
	Iš viso	16	100,0

183 lentelė. Adatos ir švirkštai ŠNV turi būti dalijami tik žemo slenksčio kabinete

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	115	45,8
	abejoju	74	29,5
	nesutinku	19	7,6
	nežinau	5	2,0
	Iš viso	213	84,9
	Neatsakyta	38	15,1
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	28	50,0
	abejoju	20	35,7
	nesutinku	3	5,4
	Iš viso	51	91,1
	Neatsakyta	5	8,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	8	50,0
	abejoju	6	37,5
	nesutinku	1	6,3
	Iš viso	15	93,8
	Neatsakyta	1	6,3
	Iš viso	16	100,0

184 lentelė. Neetiška parduoti adatą ir švirkštą ŠNV

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	35	13,9
	abejoju	86	34,3
	nesutinku	130	51,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	8	14,3
	abejoju	18	32,1
	nesutinku	30	53,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	2	12,5
	abejoju	3	18,8
	nesutinku	11	68,8
	Iš viso	16	100,0

185 lentelė. Vaistininkas turi informuoti policiją apie ŠNV apsilankymus

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	28	11,2
	abejoju	107	42,6
	nesutinku	116	46,2
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	3	5,4
	abejoju	23	41,1
	nesutinku	30	53,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	1	6,3
	abejoju	3	18,8
	nesutinku	12	75,0
	Iš viso	16	100,0

186 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, padaugės panaudotų švirkštų“

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	158	62,9
	abejoju	68	27,1
	nesutinku	25	10,0
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	27	48,2
	abejoju	21	37,5
	nesutinku	8	14,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	8	50,0
	abejoju	5	31,3
	nesutinku	3	18,8
	Iš viso	16	100,0

187 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, padidės narkotiku vartojimas kaimynystėje“

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	173	68,9
	abejoju	51	20,3
	nesutinku	27	10,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	36	64,3
	abejoju	18	32,1
	nesutinku	2	3,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	6	37,5
	abejoju	5	31,3
	nesutinku	5	31,3
	Iš viso	16	100,0

188 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, padidės narkotiku vartojimas šalyje“

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	62	24,7
	abejoju	120	47,8
	nesutinku	69	27,5
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	11	19,6
	abejoju	33	58,9
	nesutinku	12	21,4
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	5	31,3
	abejoju	4	25,0
	nesutinku	7	43,8
	Iš viso	16	100,0

189 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, Lankysis mažiau klientų“

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	152	60,6
	abejoju	66	26,3
	nesutinku	33	13,1
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	40	71,4
	abejoju	12	21,4
	nesutinku	4	7,1
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	6	37,5
	abejoju	6	37,5
	nesutinku	4	25,0
	Iš viso	16	100,0

190 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais „Jeigu mano vaistinė vykdytų prevencinę programą, sumažės darbuotojų saugumas“

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	223	88,8
	abejoju	20	8,0
	nesutinku	8	3,2
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	54	96,4
	abejoju	2	3,6
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	11	68,8
	abejoju	3	18,8
	nesutinku	2	12,5
	Iš viso	16	100,0

191 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, bendruomene bus nepatenkinta“

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	178	70,9
	abejoju	62	24,7
	nesutinku	11	4,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	43	76,8
	abejoju	13	23,2
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	10	62,5
	abejoju	5	31,3
	nesutinku	1	6,3
	Iš viso	16	100,0

192 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, sumažins ŽIV plitimą“

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	81	32,3
	abejoju	142	56,6
	nesutinku	28	11,2
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	21	37,5
	abejoju	30	53,6
	nesutinku	5	8,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	7	43,8
	abejoju	8	50,0
	nesutinku	1	6,3
	Iš viso	16	100,0

193 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, jausiu diskomfortą“

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	179	71,3
	abejoju	42	16,7
	nesutinku	30	12,0
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	40	71,4
	abejoju	12	21,4
	nesutinku	4	7,1
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	10	62,5
	abejoju	4	25,0
	nesutinku	2	12,5
	Iš viso	16	100,0

194 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, jausiuos nesaugus“

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	215	85,7
	abejoju	25	10,0
	nesutinku	11	4,4
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	48	85,7
	abejoju	8	14,3
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	12	75,0
	abejoju	3	18,8
	nesutinku	1	6,3
	Iš viso	16	100,0

195 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, reikės papildomu mokymų“

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	212	84,5
	abejoju	25	10,0
	nesutinku	14	5,6
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	51	91,1
	abejoju	5	8,9
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	13	81,3
	abejoju	2	12,5
	nesutinku	1	6,3
	Iš viso	16	100,0

196 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais „Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, tai bus labai svarbi ŽIV/AIDS prevencija“

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	83	33,1
	abejoju	146	58,2
	nesutinku	22	8,8
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	29	51,8
	abejoju	23	41,1
	nesutinku	4	7,1
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	11	68,8
	abejoju	4	25,0
	nesutinku	1	6,3
	Iš viso	16	100,0

197 lentelė. Ar sutinkate su šiais teiginiais Jeigu mano vaistinė vykdys prevencinę programą, išsaugos ŠNV sveikatą

Miestas		Dažnis	Procentas
Vilnius	sutinku	74	29,5
	abejoju	132	52,6
	nesutinku	45	17,9
	Iš viso	251	100,0
Alytus	sutinku	24	42,9
	abejoju	25	44,6
	nesutinku	7	12,5
	Iš viso	56	100,0
Visaginas	sutinku	7	43,8
	abejoju	8	50,0
	nesutinku	1	6,3
	Iš viso	16	100,0